Ralph Edward Woodrow

# Religia tainică a Babilonului

Agape

Ralph Edward Woodrow

# RELIGIA TAINICĂ A BABILONULUI

## Antică și modernă

# CUPRINS


## 1. BABILON - SURSA FALSEI RELIGII.

Începutul Babilonului—Nimrod, primul lui rege—un vînător puternic—un răzvrătit înaintea lui Dumnezeu—soția lui, Semiramida—copilul ei Tamuz—înșelăciuni. O relatare biblică și istorică a modului cum s-a răspîndit păgînismul babilonian în națiuni, cum a fost absorbit în Imperiul Roman, și în final s-a amestecat cu creștinismul în Roma ..... 9

## 2. ÎNCHINAREA ADUSĂ MAMEI ȘI COPILULUI.

Regina Semiramida și zeul-copil Tamuz—cum s-a dezvoltat închinarea adusă lor sub diferite nume și forme în diferite țări—cum s-a contopit cu învățătura bisericii decăzute. Titluri păgîne date Mariei ..... 15

## 3. ÎNCHINAREA ADUSĂ MARIEI.

Importanță exagerată acordată Mariei. Concepția imaculată, virginitatea perpetuă și înălțarea la cer a Mariei examinate în lumina Scripturilor. Mătăniile—origine și istorie ..... 22

## 4. SFINȚI, ZILELE SFINȚILOR ȘI SIMBOLURI.

Cine sunt sfinții? Trebuie să ne rugăm lor? Închinarea la sfinți arătată a fi o continuare a devoțiunii păgîne față de zeii și zeițele păgînismului. Folosirea idolilor, imaginilor și picturilor ca obiecte de închinare ..... 30

## 5. OBELISCURI, TEMPLE ȘI TURNURI.

Semnificația obeliscurilor antice—plasarea lor în fața templelor păgîne—obeliscul din fața catedralei Sf. Petru. Clădiri de biserică uriașe și scumpe. Turnul Babel—turnuri religioase ..... 39

**6. ESTE CRUCEA UN SIMBOL CREȘTIN?**
Larga răspîndire a simbolului crucii – originea ei antică – istoria ei superstițioasă – diferitele ei forme și semnificația lor ..... 47

**7. CONSTANTIN ȘI CRUCEA.**
Viziunea crucii de la Podul Milvian. „Convertirea" lui Constantin pusă la îndoială. Este discutată istoria găsirii de către Elena a „adevăratei" cruci ..... 55

**8. RELICVELE BISERICII ROMANO-CATOLICE.**
Examinarea bucăților din adevărata cruce și a altor relicve – multe dovedite a fi falsificări. Folosirea relicvelor pentru a „consacra" o biserică – originea ideii ..... 61

**9. ÎNȘELĂTORIE RELIGIOASĂ.**
Pelerinaje – vînzarea indulgențelor – vînzările făcute de Tetzel în Germania – Luther – Reforma. Purgatoriul – originea și legendele lui – plătire pentru rugăciuni – închinarea lui Moloh ..... 66

**10. A FOST OARE PETRU PRIMUL PAPĂ?**
Egalitatea subliniată de Cristos – „Pe această Stîncă Îmi voi zidi Biserica Mea". Petru și papii sunt comparați. Lucrarea lui Petru comparată cu cea a lui Pavel. A fost vreodată Petru la Roma? ..... 75

**11. ORIGINEA PĂGÎNĂ A SLUJBEI PAPALE.**
Supremii pontifi ai păgînismului, cheile mistice, Ianus, tiara, mitra în formă de pește, închinarea adusă lui Dagon, pallium-ul, scaunul lui Petru, sărutarea unui idol, procesiunile papale, evantaiele „flabella" ..... 80

**12. IMORALITATEA PAPALĂ.**
Istoria nelegiuită a slujbei papale. Vizita lui Luther la Roma. Papa de sex feminin ..... 91

**13. SUNT PAPII INFAILIBILI?**
Conciliul din 1870. Procesul lui Formosus. Prezentarea contradicțiilor teoriei „infailibilității". Compararea lui Cristos cu papii. Numărul mistic 666 ..... 100

**14. INUMANA INCHIZIȚIE.**
Persecutarea protestanților. Descrierea unor instrumente de tortură: roata de tortură, fecioara de fier ..... 105

**15. „STĂPÎNI PESTE MOȘTENIREA LUI DUMNEZEU".**
Cardinali – originea slujbei lor – veșmintele lor roșii. Episcopii – compararea concepțiilor scripturale și tradiționale. „Clerul" – guvernul bisericesc – lucrarea prezbiterilor în biserica locală. Titluri religioase ..... 109

**16. CELIBATUL PREOȚILOR.**
Doctrina celibatului în Babilon – istoria ei – și imoralitatea. Spovedania – originea și scopul ei. Preoții în veșminte negre. Tonsura – simbol al soarelui ..... 116

**17. LITURGHIA.**
Transsubstanțierea – înțeles, origine și istorie. Lucrarea „sfîrșită" de la Golgota în contrast cu liturghia. Monstranța, „ostia" rotundă, o descriere a simbolurilor soarelui și folosirea lor ..... 123

**18. TREI ZILE ȘI TREI NOPȚI.**
Semnul lui Iona. A fost Cristos crucificat într-o vineri? În care zi a săptămînii a fost crucificarea? ..... 135

**19. PEȘTE, VINERI ȘI SĂRBĂTOAREA DE PRIMĂVARĂ.**
Peștele, simbol al fertilității – asocierea lui cu zeița-mamă și cu ziua de vineri. Festivalul Paștelui – ouă, iepuri și servicii religioase dis-de-dimineață – „jale pentru Tamuz" – Postul Paștelui ..... 142

## 20. SĂRBĂTOAREA DE IARNĂ.

În ce anotimp S-a născut Cristos? Saturnalia—cadouri, pomi de Crăciun și alte obiceiuri. Ziua lui Ioan Botezătorul. Ziua Înălțării la cer a Mariei. Ziua Întîmpinării Domnului. Cum au fost adoptate, rebotezate și creștinizate unele zile păgîne ..... 149

## 21. TAINA AMESTECULUI.

Un scurt rezumat al amestecului—cum a fost ascuns—compararea amestecurilor în Vechiul Testament. Mîntuirea numai prin Isus Cristos ..... 156

# CAPITOLUL UNU

# BABILON - SURSA FALSEI RELIGII

RELIGIA TAINICĂ a Babilonului a fost descrisă în mod simbolic în ultima carte a Bibliei, ca o femeie „îmbrăcată în purpură și stacojiu, și împodobită cu aur și pietre prețioase și perle, avînd în mînă o cupă de aur, plină de urîciunile și murdăria curviei ei; și pe fruntea ei era scris un nume: O TAINĂ: BABILONUL CEL MARE, MAMA PROSTITUATELOR ȘI URÎCIUNILOR PĂMÎNTULUI“ (Ap.17:1-6).

Cînd Biblia folosește un limbaj simbolic, cuvîntul „femeie“ poate simboliza o biserică. Adevărata Biserică, de exemplu, este asemănată cu o mireasă, cu o fecioară curată, cu o femeie fără pată și ireproșabilă (Ef.5:27; Ap.19:7,8). Aici, însă, într-un contrast izbitor, este zugrăvită o femeie necurată, o femeie mînjită, o curvă. Dacă este corect să aplicăm acest simbolism unui sistem bisericesc, este clar că el se poate referi

doar la o biserică mînjită și *decăzută!* Cu litere majuscule, Biblia o numește „TAINA BABILONULUI".

Cînd a scris Ioan cartea Apocalipsei, Babilonul - ca oraș și imperiu - fusese deja distrus și lăsat în ruine, după cum prevestiseră profeții Vechiului Testament (Is.13:19-22; Ier.51:52). Insă conceptele și obiceiurile religioase care și-au avut originea în Babilon au continuat și au fost bine reprezentate în multe din națiunile lumii. Care a fost însă religia Babilonului antic? Cum a început totul? Ce semnificație are aceasta în era modernă? Cum se leagă toate acestea de ceea ce a scris Ioan în cartea Apocalipsei?

Întorcînd paginile timpului la perioada chiar de după potop, vedem că oamenii au început să migreze dinspre est: „și s-a întîmplat, pe cînd călătoreau dinspre est, că au găsit o cîmpie în țara Șinear; și au locuit acolo" (Gen.11:2). Aici a fost construită cetatea, orașul Babilon, iar această țară a devenit cunoscută sub numele de Babilonia sau mai tîrziu de Mesopotamia.

Aici, rîurile Eufrat și Tigru acumulaseră bogate depozite de sol ce puteau produce recolte din belșug. Dar existau anumite probleme cu care se confruntau oamenii. În primul rînd, ținutul era năpădit de *fiare sălbatice* ce constituiau o amenințare permanentă pentru siguranța și pacea locuitorilor (cf. Ex.23:29,30). Evident că oricine putea să ofere cu succes protecție împotriva fiarelor sălbatice era primit cu urale de către oameni.

În acest timp a apărut pe scenă un bărbat înalt, foarte voinic, cu numele de Nimrod. A devenit renumit ca un mare vînător de fiare sălbatice. Biblia ne spune: „Cuș l-a conceput pe Nimrod: el a început să fie puternic pe pămînt. El a fost un vînător puternic înaintea Domnului: de aceea s-a zis: Ca Nimrod, vînător puternic înaintea Domnului" (Gen. 10:8,9).

După cît se pare, succesul lui Nimrod ca vînător puternic l-a făcut să devină renumit printre acei oameni primitivi. A devenit „un puternic" pe pămînt - un conducător renumit în chestiunile sociale. Dobîndind acest prestigiu, a născocit un mijloc de protecție mai bun. În loc să se lupte permanent cu fiarele sălbatice, de ce să nu-i organizeze

pe oameni în orașe, pe care să le împrejmuiască cu ziduri de protecție? Apoi, de ce să nu organizeze aceste orașe într-un *regat?* Este evident că aceasta era gîndirea lui Nimrod, deoarece Biblia ne spune că el a organizat un astfel de regat. „Și începutul REGATULUI său era Babel și Erec și Acad și Calne, în țara Șinear" (Gen.10:10). Regatul lui Nimrod este primul menționat în Biblie.

Chiar dacă s-ar putea spune că unele din progresele făcute de Nimrod au fost bune, totuși Nimrod a fost un conducător nereligios. Numele de Nimrod vine de la *marad,* care înseamnă „el s-a răzvrătit". Expresia „unul puternic *înaintea* Domnului" poate avea un sens ostil - cuvîntul „înaintea" fiind uneori folosit cu sensul de „împotriva" Domnului.[1] *The Jewish Encyclopedia* (Enciclopedia Ebraică) spune că Nimrod era „cel ce a făcut pe toți oamenii să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu".[2]

Cunoscutul istoric Josefus Flavius a scris: „Nimrod a fost cel care i-a aținat la un astfel de afront și dispreț la adresa lui Dumnezeu... El a mai transformat în mod treptat conducerea sa într-o tiranie, nevăzînd alt mod de a-i îndepărta pe oameni de frica de Dumnezeu... mulțimile erau foarte pregătite să urmeze hotărîrea lui Nimrod... și au ridicat un turn, necruțînd munca istovitoare și nici neglijînd în vreo privință lucrarea: și astfel, datorită mulțimii de brațe de muncă angajate în ea, s-a înălțat foarte mult... Locul pe care au ridicat turnul se numește acum Babilon".[3]

Alexander Hislop a scris amănunțit despre modul în care religia babiloniană s-a dezvoltat în jurul tradițiilor privitoare la Nimrod, soția sa Semiramida (Semiramis) și copilul ei Tamuz, bazîndu-și concluziile pe informații ce ne-au parvenit prin istorie, prin legende și mituri.[4] După cum spun istoriile de demult, cînd a murit Nimrod, trupul său a fost tăiat în bucăți, ars și trimis în diferite ținuturi. Practici similare sunt menționate în Biblie (Jud.19:29; 1.Sam.11:7).

După moartea sa, care a fost foarte jelită de locuitorii Babilonului, soția lui a pretins că el era acum zeul-soare. Mai tîrziu, cînd a dat naștere unui fiu, a pretins că fiul ei, pe nume Tamuz, era Nimrod, eroul lor renăscut. (Imaginea din pagina următoare arată modul în care a ajuns să fie reprezentat Tamuz în arta clasică).

Mama lui Tamuz auzise probabil profeția despre venirea lui Mesia,

născut dintr-o femeie, deoarece acest adevăr era cunoscut din cele mai străvechi timpuri (Gen.3:15). Ea a pretins că fiul ei a fost conceput într-un mod supranatural şi că el era sămînţa promisă, „mîntuitorul". Cu toate acestea, în religia ce se dezvolta, oamenii nu s-au închinat numai înaintea copilului, ci şi înaintea *mamei!*

O mare parte din închinarea babiloniană a fost transmisă prin *simboluri* misterioase - era o religie „tainică, misterioasă". Deoarece se credea că Nimrod era zeul-soare, se considera că focul este reprezentarea lui pămîntească. Aşadar, după cum vom vedea, în cinstea lui se aprindeau lumînări şi focuri ceremoniale. În alte forme, el a fost simbolizat prin imagini ale soarelui, peştelui, arborilor, stîlpilor şi animalelor.

Peste secole, Pavel descria foarte potrivit direcţia pe care o urmau locuitorii Babilonului: „Cînd L-au cunoscut pe Dumnezeu, nu L-au glorificat ca Dumnezeu... ci au devenit deşerţi în închipuirile lor, şi inima lor nebună s-a întunecat. Dîndu-se drept înţelepţi, au înnebunit, şi au schimbat gloria Dumnezeului nepieritor cu o *imagine* făcută asemenea omului pieritor, şi păsărilor, şi patrupedelor, şi tîrîtoarelor... ei au schimbat adevărul lui Dumnezeu într-o minciună, şi s-au închinat şi au slujit *creaturii* mai mult decît *Creatorului*... Din această cauză, Dumnezeu i-a lăsat pradă unor patimi ruşinoase" (Rom.1:21-26).

Acest sistem de idolatrie s-a răspîndit din Babilon spre naţiuni, căci din acest loc au fost împrăştiaţi oamenii pe faţa pămîntului (Gen.11:9). Plecînd din Babilon, au luat cu ei închinarea adusă mamei şi copilului, împreună cu diverse simboluri misterioase. Herodot, călător prin întreaga lume şi istoricul antichităţii, a fost martor al prezenţei religiei tainice şi al ritualurilor ei în numeroase ţări şi menţionează mo-

dul în care Babilonul a fost sursa primară din care au provenit toate sistemele idolatre. Bunsen spune că sistemul religios egiptean se trăgea din Asia și din „imperiul primitiv din Babel". În cunoscuta sa lucrare, *Nineveh and its Remains* (Ninive și relicvele ei), Layard declară că avem mărturia unită a istoriei sacre și profane, care spune că idolatria și-a avut originea în ținutul Babilonia - *cel mai vechi* sistem religios. Toți acești istorici au fost citați de Hislop.[5]

Cînd Roma a devenit un imperiu mondial, este un fapt cunoscut că ea a asimilat în cadrul sistemului ei zeii și religiile diferitelor țări păgîne peste care guverna.[6] Deoarece Babilonul a fost sursa păgînismului acestor țări, putem înțelege faptul că religia timpurie a Romei păgîne n-a fost altceva decît închinarea babiloniană dezvoltată în diverse forme și sub diferite nume în regiunile în care a ajuns.

Ținînd seama de această realitate, constatăm că în vremea în care Roma guverna lumea S-a născut, a trăit printre oameni, a murit și a înviat *adevăratul* Mîntuitor, Isus Cristos. El S-a înălțat la ceruri, a trimis Duhul sau Spiritul Sfînt, iar pe pămînt a fost întemeiată biserica noutestamentală. Ce zile glorioase! Trebuie doar să citim cartea Faptele Apostolilor pentru a vedea cît de mult a binecuvîntat Dumnezeu pe poporul Său în zilele acelea. Mulțimi de oameni au fost adăugați Bisericii. Se făceau semne mari și minuni în timp ce Dumnezeu Își confirma Cuvîntul prin semnele însoțitoare.

Creștinismul, uns de Duhul Sfînt, s-a răspîndit în lume ca focul într-o stepă. A înconjurat munți și a străbătut oceane. I-a facut pe regi să tremure și pe tirani să se teamă. S-a spus despre acei creștini din primul secol că au „întors lumea cu susul în jos"! - atît de puternic era mesajul și spiritul lor (Fap.17:6).[7]

Nu după prea mult timp însă, oamenii au început să se pună pe ei înșiși ca „domni" peste poporul lui Dumnezeu în locul Duhului Sfînt. În loc să cucerească prin mijloace spirituale și prin adevăr - ca în primele zile -, oamenii au început să le înlocuiască pe acestea cu ideile și metodele lor. Încercări de contopire a păgînismului cu creștinismul s-au făcut chiar pe vremea cînd se scria Noul Testament, pentru că Pavel menționa că *„taina* fărădelegii" era deja la lucru; el a avertizat că va

veni o „apostazie", iar unii se vor „îndepărta de la credință, dînd atenție duhurilor amăgitoare și învățăturilor demonilor" - doctrinele înșelătoare ale păgînilor (2.Tes. 2:3,7; 1.Tim.4:2).

Pe cînd scria Iuda cartea care îi poartă numele, era necesar ca el să-i îndemne pe oameni să „lupte cu seriozitate pentru credința care era dată sfinților *odată pentru totdeauna*", pentru că se furișaseră între ei unii oameni care încercau să aducă lucruri ce nu făceau parte din credința originară (Iuda 1:3,4).

Creștinismul se confrunta cu păgînismul babilonian în diversele lui forme ce se statorniciseră în Imperiul Roman. Primii creștini au refuzat să aibă de a face cu obiceiurile și convingerile lui. De aici au rezultat persecuții intense. Mulți creștini au fost acuzați pe nedrept, aruncați la lei, arși pe rug, torturați și martirizați în diferite moduri. Apoi au început să fie făcute schimbări mari. Împăratul Romei și-a mărturisit convertirea la creștinism. Ordinele imperiale de încetare a persecuțiilor au străbătut imperiul. Episcopilor li s-au dat onoruri înalte. Biserica a început să primească recunoaștere și putere din partea lumii. Dar pentru toate acestea trebuia să se plătească un mare preț! S-au făcut multe compromisuri cu păgînismul. În loc ca biserica să fie separată de lume, a devenit parte a acestui sistem lumesc. Împăratul acordînd favoruri, a cerut să i se dea un loc de conducere în biserică, deoarece în păgînism se credea că împărații sunt zei. Din acest moment, s-a făcut pe scară mare un amestec de pagînism cu creștinism, în special în Roma.

Credem că paginile ce urmează dovedesc faptul că tocmai acest *amestec* e cel care a produs acel sistem cunoscut astăzi ca biserica Ro-

mano-catolică. Nu ne îndoim de faptul că sunt mulți catolici serioși, sinceri și devotați. Nu este intenția noastră să nu luăm în serios sau să ridiculizăm pe cineva cu ale cărui convingeri nu suntem aici de acord. În schimb, sperăm ca această carte să-i inspire pe toți oamenii - indiferent de apartenența lor religioasă - să părăsească învățăturile și concepțiile babiloniene și să caute o reîntoarcere la credința care a fost dată sfinților odată pentru totdeauna.

## CAPITOLUL DOI

# ÎNCHINAREA ADUSĂ MAMEI ȘI COPILULUI

UNUL DINTRE CELE MAI remarcabile exemple ale modului în care păgînismul babilonian a continuat să existe pînă în zilele noastre poate fi văzut în felul în care închinarea adusă Mariei a înlocuit închinarea antică adusă zeiței-mamă.

Istoria mamei și copilului era în mare măsură cunoscută în Babilonul antic, dezvoltîndu-se într-o închinare instituită. Numeroase monumente din Babilon o înfățișează pe zeița-mamă, Semiramida, cu copilul ei Tamuz în brațe.[1]

Cînd locuitorii Babilonului au fost împrăștiați în diferite părți ale pămîntului, ei au dus cu ei închinarea adusă mamei divine și copilului ei. Aceasta explică de ce așa multe națiuni s-au închinat unei mame și unui copil - într-o formă sau alta - cu multe secole înainte ca adevăratul Mîntuitor, Isus Cristos, să Se nască în această lume. În diversele țări în care s-a răspîndit această închinare, mamei și copilului li s-au dat

diferite nume, căci, să nu uităm, în Babel au fost încurcate limbile.

Chinezii au avut o zeiță-mamă numită Șingmu sau „Sfînta Mamă". Ea este înfățișată ținînd în brațe un copil, și avînd raze de soare împrejurul capului.[2]

Vechii germani s-au închinat fecioarei Herta cu un copil în brațe. Scandinavii au numit-o Disa, fiind înfățișată și ea cu un copil. Etruscii au numit-o Nutria, iar printre druizi, lui Virgo-Patitura i s-a adus închinare ca „Mamă a lui Dumnezeu". În India, ea era cunoscută ca Indrani, care de asemenea a fost înfățișată cu un copil în brațe, după cum se vede în imaginea alăturată.

Pentru greci, zeița-mamă era cunoscută sub numele de Afrodita sau Ceres; pentru sumerieni sub numele de Nana; pentru adepții ei din Roma antică sub numele de Venus sau Fortuna, iar copilul ei sub numele de Jupiter.[3]

În Asia, mama era cunoscută ca Cibele, iar copilul ca Deoius. „Dar indiferent de numele sau locul ei", spune un scriitor, „ea era soția lui Baal, regina fecioară a cerului, care a născut, deși n-a conceput niciodată".[4]

Imaginea alăturată o înfățișează pe mama și copilul sub numele de Devaki și Crishna. Timp de secole, lui Isi, „Marea Zeiță", și copilului ei Iswara li s-a adus închinare în India, unde s-au construit temple în cinstea lor.[5]

Cînd copiii lui Israel au căzut în apostazie, și ei au fost pîngăriți de această închinare adusă zeiței-mamă. Așa cum citim în Judecători 2:13 „Ei L-au părăsit pe Domnul și au

slujit lui Baal şi Aştarot". Aştarot sau Aştoret (Astarteea) era numele prin care zeiţa era cunoscută copiilor lui Israel. Este ceva jalnic să te gîndeşti că cei care Îl cunoscuseră pe adevăratul Dumnezeu s-au depărtat de El şi s-au închinat mamei păgîne. Şi totuşi, tocmai aceasta au făcut ei în repetate rînduri (Jud.10:6; 1.Sam.7:3,4; 12:10; 1.Re.11:5; 2.Re.23:13). Unul dintre titlurile prin care zeiţa era cunoscută printre ei era acela de „regină a cerului" (Ier.44:17-19). Profetul Ieremia i-a mustrat pentru că se închinau înaintea ei, dar ei s-au răzvrătit împotriva avertizării lui.

În Efes, marea mamă era cunoscută sub numele de Artemis (Diana la romani). Templul dedicat ei în acest oraş a fost una dintre cele şapte minuni ale lumii antice! Zeiţei i se aducea închinare nu numai în Efes, ci în toată Asia şi în toată lumea (Fap.19:27).

În Egipt, mama era cunoscută sub numele de Isis, iar copilul ei sub numele de Horus. Este foarte obişnuit ca monumentele religioase egiptene să-l arate pe copilul Horus stînd în poala mamei lui.

Această falsă închinare, după ce s-a răspîndit din Babilon în diverse naţiuni, sub diferite nume şi forme, a fost instituită în cele din urmă la Roma şi în tot Imperiul Roman. Un scriitor cunoscut spune despre această perioadă: „Închinarea adusă Marei Mame... a fost *foarte populară* în Imperiul Roman. Inscripţiile dovedesc faptul că cei doi (mama şi copilul) au primit onoruri divine... nu numai în Italia şi în special la Roma, ci şi în provincii, îndeosebi în Africa, Spania, Portugalia, Franţa, Germania şi Bulgaria".[6]

În această perioadă, cînd închinarea adusă mamei divine era foarte răspîndită, a întemeiat Mîntuitorul, Isus Cristos, Biserica nou-testamentală. Ce biserică glorioasă a fost ea în acele zile de început! Cu toate acestea, prin secolele al treilea şi al patrulea, ceea ce era cunoscut sub numele de „biserică" se îndepărtase în multe feluri de credinţa originară, căzînd în apostazia despre care avertizaseră apostolii. Cînd a venit această „părăsire a căii adevărate", mult păgînism a fost amestecat cu

creştinismul. Păgîni neconvertiţi au fost primiţi în biserica mărturisitoare, şi în numeroase cazuri li s-a permis să-şi continue multe din ritualurile şi obiceiurile lor păgîne - de obicei cu cîteva restricţii şi schimbări, astfel ca să pară cît mai asemănătoare credinţa lor de pînă atunci cu învăţătura creştină.

Unul din cele mai bune exemple ale unei astfel de influenţe păgîne se poate vedea în modul în care a continuat închinarea adusă marei mame - doar că într-o formă uşor diferită şi avînd un nou nume! Mulţi păgîni fuseseră atraşi la creştinism, însă adorarea lor faţă de zeiţa-mamă era atît de puternică, încît n-au vrut s-o abandoneze. Conducătorii bisericii, gata de compromis, au înţeles că dacă ar putea găsi în creştinism analogii cu această închinare adusă zeiţei-mame, ar putea mări enorm numărul membrilor bisericii. Dar cine o putea înlocui pe „Marea Mamă" a păgînismului?

Maria, desigur, era după părerea lor persoana cea mai potrivită pe care s-o aleagă. De ce să nu-i lase ei pe oameni să-şi continue rugăciunile şi devotamentul faţă de o zeiţă-mamă, pe care s-o numească doar Maria? Este limpede că acesta a fost raţionamentul folosit, căci exact aşa s-a şi întîmplat! Puţin cîte puţin, închinarea care era legată de mama păgînă a fost transferată Mariei.

Dar închinarea adusă Mariei nu făcea parte din credinţa creştină *originară!* Este vădit faptul că Maria a fost o femeie gingaşă şi evlavioasă - special aleasă ca să dea naştere trupului Mîntuitorului nostru -, dar nici unul dintre apostoli sau Isus Însuşi n-au făcut vreodată vreo aluzie la închinarea adusă Mariei. După cum afirmă *The Encyclopedia Britannica,* în timpul primelor secole ale Bisericii nu s-a dat nici o importanţă Mariei în vreo privinţă.[7] Faptul acesta este admis şi de *The Catholic Encyclopedia:* „Devoţiunea adusă Binecuvîntatei Noastre Doamne trebuie în ultimă analiză să fie considerată ca o aplicare practică a doctrinei Comuniunii Sfinţilor. Avînd în vedere faptul că această doctrină nu este cuprinsă, cel puţin într-un mod explicit, în formele de început ale Crezului Apostolic, nu avem nici un motiv să fim surprinşi dacă nu întîlnim urme clare ale cultului Binecuvîntatei Fecioare în *primele secole creştine*", închinarea adusă Mariei fiind o dezvoltare mai tîrzie.[8]

Pînă pe vremea lui Constantin - în prima parte a secolului 4 -, nimeni n-a început s-o privească pe Maria ca zeiță. Chiar și în această perioadă, o astfel de închinare a fost privită cu nemulțumire, așa cum se vede clar din cuvintele lui Epiphanius, care i-a denunțat pe unii din Tracia, Arabia și din alte locuri pentru că se închinau Mariei ca unei zeițe și că aduceau turte ca jertfă pe altarul ei. „Ei trebuie să i se dea cinste", spunea el, „dar nimeni să nu se închine Mariei".[9] Totuși, doar peste cîțiva ani, închinarea adusă Mariei nu numai că a fost îngăduită, ci a și devenit doctrină *oficială* la Conciliul din Efes în anul 431 d. Cr.!

La *Efes?* Acesta era orașul în care i s-a adus Dianei (de fapt, lui Artemis - n. tr.) închinare, din timpuri străvechi, ca zeiță a virginității și a maternității![10] Despre ea s-a spus că ar reprezenta puterile generatoare ale naturii, și ca atare a fost înfățișată cu mulți sîni. O coroană în formă de turn, un simbol al turnului Babel, îi împodobea capul.

Cînd există convingeri ce însoțesc un popor timp de secole, ele nu sunt abandonate cu ușurință. Astfel, conducătorii bisericii din Efes, cînd a venit apostazia, au rațional la rîndul lor că dacă li se va permite oamenilor să-și păstreze ideile despre o zeiță-mamă, dacă aceasta ar putea fi inclusă în creștinism, numele ei fiind schimbat cu cel al Mariei, ar putea cîștiga mulți convertiți. Dar nu aceasta era metoda lui Dumnezeu.

Cînd a venit Pavel în Efes la început, nu s-a făcut nici un compromis cu păgînismul. Oamenii au fost convertiți cu adevărat și și-au distrus idolii zeiței (Fap.19:24-27). Cît de tragic e faptul că biserica din Efes, în secolele de mai tîrziu, a făcut compromisuri și a adoptat o formă de închinare adusă zeiței-mamă, Conciliul din Efes făcînd-o în cele din urmă o doctrină oficială! Influența păgînă în această decizie este vădită.

Un alt indiciu al faptului că închinarea adusă Mariei s-a dezvoltat din vechea închinare adusă zeiței-mamă se poate vedea din titlurile ce i-au fost atribuite acesteia. Maria este adesea numită „Madona". Conform celor spuse de Hislop, această expresie este traducerea unuia din titlurile prin care era cunoscută zeița babiloniană. Într-o formă zeificată, Nimrod a ajuns să fie cunoscut ca Baal. Titlul soției lui, divinitatea feminină, ar fi Baalti. Acest cuvînt înseamnă „doamna mea"; în latină se scrie „Mea Domina", iar în italiană el a devenit binecunoscutul „Madonna"![11]

Printre fenicieni, zeița-mamă era cunoscută ca „Doamna Mării"[12], și chiar și acest titlu îi este aplicat Mariei - deși nu este nici o legătură între Maria și mare!

Scripturile arată clar că există doar un singur mijlocitor între Dumnezeu și oameni, Omul Cristos Isus (1.Tim.2:5). Cu toate acestea, romano-catolicismul învață că și Maria este o „mijlocitoare". Rugăciunile aduse ei constituie o foarte importantă parte a închinării catolice. Nu există nici o bază scripturală pentru această concepție, și totuși acest concept nu era străin de ideile legate de zeița-mamă. Unul dintre numele pe care le purta ea era „Myllita", adică „Mediatrix" sau mijlocitoare.

Maria este adesea numită „regina cerului". Dar Maria, mama lui Isus, *nu* este regina cerului. „Regina cerului" era un titlu al zeiței-mamă, căreia i s-a adus închinare cu secole înainte ca să se fi născut Maria. Dacă ne întoarcem pe vremea lui Ieremia, oamenii se închinau „reginei cerului" și practicau ritualuri ce erau sacre pentru ea. Așa cum citim în Ieremia 7:18: „Copiii strîng lemne și părinții aprind focul, iar femeile își frămîntă aluatul, ca să facă turte reginei cerurilor".

Unul din titlurile prin care era cunoscută Isis era „mama lui Dumnezeu". Mai tîrziu, exact același titlu i-a fost dat Mariei de către teologii din Alexandria. Maria a fost, desigur, mama lui Isus, dar numai în sensul naturii Sale omenești, al umanității Sale. Sensul original al expresiei „mama lui Dumnezeu" trecea dincolo de aceasta; îi atribuia *mamei* o poziție glorificată, iar romano-catolicii au fost învățați să se gîndească la Maria cam în același mod!

Atît de ferm înscrisă era în mintea păgînă imaginea zeiței-mame cu copilul în brațe, încît atunci cînd a sosit vremea apostaziei, conform

spuselor unui scriitor, „străvechiul portret al lui Isis și al copilului Horus a fost acceptat nu numai în opinia oamenilor, ci și prin aprobarea episcopală categorică ca portret al Fecioarei cu copilul ei".[13] Reprezentări ale lui Isis cu copilul ei erau adesea incluse într-un cadru cu flori. Și această practică a fost aplicată Mariei, așa cum bine știu cei ce au studiat arta medievală.

Astarteea, zeița feniciană a fertilității, a fost asociată cu *semiluna,* după cum se vede pe o medalie veche.

Zeița egipteană a fertilității, Isis, a fost reprezentată stînd pe semilună, cu stele în jurul capului.[14] În bisericile romano-catolice din toată Europa se pot vedea picturi ale Mariei exact în același mod. Imaginea de mai jos (așa cum apare în broșurile de catehism catolice) o înfățișează pe Maria cu douăsprezece stele care îi înconjoară capul, și cu semiluna sub picioare!

În numeroase moduri, conducătorii mișcării de apostazie au încercat s-o facă pe Maria să pară asemănătoare zeiței păgînismului și să o înalțe pe o treaptă divină. Așa cum păgînii aveau statui ale zeiței, la fel au fost făcute statui ale „Mariei". Se spune că, în unele cazuri, exact aceleași statui ce fuseseră folosite pentru a aduce închinare lui Isis (cu copilul ei) li s-au dat, pur și simplu, alte nume, de Maria și Copilașul Cristos.

„Cînd a triumfat creștinismul", spune un scriitor, „aceste picturi și imagini au devenit cele ale madonei și ale copilului fără vreo întrerupere în continuitate: de fapt nici un arheolog nu poate spune acum dacă unele din aceste obiecte o reprezintă pe una sau pe cealaltă".[15] Multe dintre aceste imagini cu nume schimbat au fost încoronate și împodobite cu bijuterii - exact în același mod în care erau înfățișate imaginile fecioarelor hinduse și egiptene. Dar Maria, mama lui Isus, nu a fost bogată (Lc.2:24; Lev.12:8). De

unde au provenit atunci bijuteriile şi coroanele ce se văd pe statui?

Prin compromisuri - unele foarte evidente, altele mai ascunse - închinarea adusă mamei din antichitate a continuat în sînul bisericii rătăcite, înlocuind vechile nume cu cel al Mariei.

## CAPITOLUL TREI

# ÎNCHINAREA ADUSĂ MARIEI

POATE CEA MAI importantă dovadă că închinarea adusă Mariei s-a dezvoltat din vechea închinare adusă zeiţei-mame păgîne este faptul că, în religia păgînă, mamei i se aducea tot atîta închinare (sau mai multă) cîtă se aducea fiului ei! Aceasta ne furnizează un reper important în a ne ajuta să soluţionăm astăzi taina Babilonului!

Adevăratul creştinism învaţă că Domnul Isus - şi numai EL - este calea, adevărul şi viaţa; că numai EL poate ierta păcatele; că numai EL, dintre toate creaturile de pe pămînt, a trăit o viaţă ce nu a fost niciodată pătată de păcat; şi EL este Cel căruia trebuie să I se aducă închinare - *nu mama Lui*. Dar romano-catolicismul - demonstrînd influenţa pe care a avut-o păgînismul în dezvoltarea lui - în multe feluri o preamăreşte şi pe *mama* lui Isus.

Poţi călători în întreaga lume, şi fie într-o catedrală uriaşă, fie într-o capelă dintr-un sat, statuia Mariei va ocupa o poziţie proeminentă. Cînd se fac mătăniile (se recită din cartea de rugăciuni), Ave Maria e repetată de nouă ori, la fel ca şi rugăciunea „Tatăl Nostru". Catolicii sunt învăţaţi că, dacă se roagă Mariei, ea le poate duce cererea la fiul ei Isus; şi întrucît ea este mama Lui, El va răspunde cererii de dragul ei. Concluzia este că Maria este mai plină de compasiune, mai înţelegătoare şi mai miloasă decît fiul ei Isus. Cu siguranţă că lucrul acesta este

contrar Scripturilor! Şi totuşi, această idee a fost deseori repetată în scrierile catolice.

Un cunoscut scriitor romano-catolic, Alfonsus Liguori, a scris pe larg spunînd că rugăciunile adresate Mariei sunt infinit mai eficiente decît cele adresate lui Cristos. (Liguori, întîmplător, a fost canonizat ca „sfînt" de către papa Grigore XIV în 1839 şi a fost declarat „doctor" al bisericii catolice de către papa Pius IX). Într-o porţiune a scrierilor sale, el a descris o scenă imaginară în care un păcătos a văzut două scări între pămînt şi cer. Maria se afla în vîrful uneia; Isus Se afla în vîrful celeilalte. Cînd a încercat păcătosul să urce una din scări, el a văzut faţa mînioasă a lui Cristos şi a căzut înfrînt. Dar cînd el a urcat scara *Mariei,* s-a suit cu uşurinţă şi a fost primit cu braţele deschise de Maria care l-a dus în cer şi I l-a prezentat lui Cristos! Apoi totul a fost bine. Povestea era menită să arate că este mult mai uşor şi mai eficient să mergi la Cristos prin intermediul Mariei![1]

Acelaşi scriitor a spus că păcătosul care îndrăzneşte să meargă direct la Cristos trebuie să păşească înaintea Lui cu teamă de mînia Sa. În schimb, dacă se va ruga Fecioarei, ea va trebui doar să-I „arate" Fiului ei „pieptul care I-a dat să sugă", şi mînia Lui se va potoli imediat![2] Un astfel de raţionament e în conflict direct cu un exemplu scriptural: „Binecuvîntat este pîntecele care Te-a născut", I-a spus lui Isus o femeie, „şi sînul pe care l-ai supt!" Dar Isus a răspuns: „Binecuvîntaţi sunt mai degrabă cei ce aud Cuvîntul lui Dumnezeu şi-l păzesc" (Lc.11:27, 28).

Astfel de idei despre sîni, pe de altă parte, nu erau străine celor care se închinau zeiţei-mame păgîne. Au fost dezgropate imagini ale ei, care adesea îi arătau sînii foarte disproporţionaţi faţă de trupul ei. În cazul Dianei, pentru a-i simboliza fertilitatea, ea este înfăţişată cu nu mai puţin decît o sută de sîni!

Încercări ulterioare de a o preamări pe Maria la o poziție glorificată în catolicism se pot vedea în doctrina „conceperii imaculate" a Mariei. Această doctrină a fost pronunțată și definită de Pius IX în 1854 - că Binecuvîntata Fecioară Maria „în prima clipă a conceperii ei... a fost ferită de orice pată a păcatului originar".[3] Este evident că această învățătură e numai un efort în plus de a face ca Maria să se asemene cît mai îndeaproape cu zeița păgînismului căci, în vechile mituri, se credea despre zeiță că ar fi avut parte de o concepere supranaturală! Istorisirile variau între ele, dar toate vorbeau despre întîmplări supranaturale în legătură cu intrarea ei în lume, că ea era superioară muritorilor de rînd, că era divină. Puțin cîte puțin, astfel încît învățăturile despre Maria să nu pară inferioare celor despre zeița-mamă, era necesar să se învețe că și intrarea Mariei în această lume a implicat un element supranatural!

Este oare scripturală doctrina care spune că Maria s-a născut fără pata păcatului originar? Vom răspunde la aceasta cu însăși *The Catholic Encyclopedia:* „Nu se poate aduce din *Scriptură* nici o dovadă directă, categorică și strictă a acestei dogme". Se subliniază mai degrabă că aceste idei au reprezentat o *dezvoltare treptată* în cadrul bisericii.[4]

Chiar aici trebuie explicată o deosebire esențială - poate chiar deosebirea fundamentală - între abordarea romano-catolică a creștinismului și concepția generală protestantă. Doctrina romano-catolică s-a bazat parțial pe Scriptură, parțial pe tradiții și idei transmise de Părinții Bisericii, și parțial pe concepții împrumutate din păgînism dacă aceste concepții puteau fi „creștinizate". Concepte din toate aceste surse au fost amestecate împreună, dezvoltate și în cele din urmă transformate în dogme la diferite concilii catolice de-a lungul secolelor. Însă concepția pe care Reforma protestantă a căutat să o reînvie a fost o întoarcere la *Scripturi* ca bază mult mai sănătoasă pentru doctrină, fără accent sau cu un slab accent pus pe ideile ce s-au dezvoltat mai tîrziu.

Mergînd la Scripturi, nu numai că nu găsim vreo dovadă pentru ideea conceperii imaculate a Mariei, dar există dovezi ale contrariului. Deși a fost un vas ales al Domnului, o femeie evlavioasă și virtuoasă - o fecioară -, ea a fost la fel de *omenească* precum orice alt membru din familia lui Adam. „Toți au păcătuit și sunt lipsiți de gloria lui Dumne-

zeu" (Rom.3:23), singura excepție fiind Isus Cristos Însuși. Ca oricine altcineva, și Maria avea nevoie de un Mîntuitor, și ea a recunoscut foarte clar lucrul acesta cînd a spus: „Și duhul meu s-a bucurat în Dumnezeu, MÎNTUITORUL meu" (Lc.1:47).

Dacă Maria a avut nevoie de un Mîntuitor, nu a fost ea însăși un mîntuitor. Dacă avea nevoie de un Mîntuitor, atunci și ea avea nevoie să fie mîntuită, iertată și răscumpărată. Fapt este că divinitatea Domnului nostru nu a depins de condiția ca mama Lui să fie o persoană divină. El a fost divin pentru că era singurul Fiu născut al lui Dumnezu! Divinitatea Îi venea de la Tatăl Său ceresc.

Ideea că Maria ar fi fost superioară altor ființe umane nu a fost învățătura lui Isus. Odată cineva I-a menționat pe mama și pe frații Lui. Isus a întrebat: „Cine este mama Mea? Și cine sunt frații Mei?" Apoi, întinzîndu-Și mîna spre discipolii Lui, a spus: „Iată mama Mea și frații Mei! Căci *oricine* va face voia Tatălui Meu care este în cer, el Îmi este frate, și soră, și MAMĂ" (Mt.12:46-50). E limpede, oricine face voia lui Dumnezeu este în acest sens la același nivel cu Maria!

În fiecare zi, catolicii din întreaga lume recită Ave Maria și alte rugăciuni adresate Mariei. Înmulțind numărul acestor rugăciuni cu numărul catolicilor ce le recită, cineva a estimat că Maria ar trebui să asculte 46.296 de cereri pe secundă! Evident că nimeni nu poate face aceasta decît Dumnezeu Însuși. Cu toate acestea, catolicii cred că Maria aude toate aceste rugăciuni; astfel că, în mod necesar, trebuie să o înalțe la un nivel divin - fie că e scriptural, fie că nu!

În încercarea de a justifica această preamărire, unii au citat cuvintele pe care le-a spus Gabriel Mariei: „Binecuvîntată ești tu printre femei" (Lc.1:28). Faptul că Maria a fost „binecuvîntată între femei" nu poate face din ea o persoană divină, pentru că multe secole înainte de aceasta, o binecuvîntare similară a fost pronunțată față de Iael, despre care s-a spus: „Binecuvîntată peste femei va fi Iael, soția lui Heber chenitul..." (Jud.5:24).

Înainte de ziua Cincizecimii, Maria, împreună cu ceilalți discipoli, s-au adunat în așteptarea promisiunii Duhului Sfînt. Citim că apostolii „au continuat toți într-un gînd în rugăciune și cerere, cu femeile și cu

*Maria,* mama lui Isus, şi cu fraţii Lui" (Fap.1:14). Ilustraţia de mai sus (aşa cum apare în *Official Baltimore Catechism*[5]) este tipică pentru ideile catolice despre Maria. Se încearcă să i se acorde Mariei o poziţie centrală. Discipolii însă, în acea împrejurare, nu se uitau la Maria. Ei îşi aveau aţintită privirea spre CRISTOS Cel înviat şi înălţat, care să toarne peste ei darul Duhului Sfînt. În desen, Duhul Sfînt (în chip de porumbel) pluteşte deasupra Mariei! În ce priveşte relatarea Scripturii, însă, Singurul peste care Duhul S-a coborît în chip de porumbel a fost *Isus Însuşi* - nu mama Lui! Pe de altă parte, zeiţa fecioară păgînă, cu numele de Iuno, a fost deseori reprezentată cu un porumbel pe cap, după cum era şi Astarteea, Cibele şi Isis![6]

Alte încercări de a o glorifica pe Maria pot fi văzute în doctrina romano-catolică a *virginităţii perpetue.* Aceasta este învăţătura prin care se spune că Maria a rămas fecioară pînă la sfîrşitul vieţii ei. Dar, aşa cum explică *The Encyclopedia Britannica,* doctrina virginităţii perpetue a Mariei n-a apărut decît cam la vreo trei sute de ani după înălţarea lui Cristos. Această fabuloasă calitate n-a cîştigat recunoaşterea oficială a Romei decît la conciliul din Calcedon în anul 451.[7]

Conform Scripturilor, naşterea lui Isus a fost rezultatul unei conceperi supranaturale (Mt.1:23), fără un tată pămîntesc. Dar după ce S-a născut Isus, Maria a dat naştere altor copii - urmaşi naturali ai unirii ei cu Iosif, soţul ei. Biblia spune că Isus a fost *„întîiul născut"* al Mariei (Mt.1:25); ea nu spune că El era singurul ei copil. Fiind primul ei copil,

desigur că se poate trage concluzia că mai tîrziu ea a avut un al doilea copil, posibil un al treilea copil, etc. Că așa au stat lucrurile pare evident, deoarece sunt menționate numele a patru frați: Iacov, Iosif, Simon și Iuda (Mt.13:55).

Sunt menționate și surori. Cei din Nazaret au spus: „... Și surorile Lui nu sunt *toate* printre noi?" (versetul 56). Cuvîntul „surori" este la plural, desigur, deci știm că Isus a avut cel puțin două surori și probabil mai multe, pentru că acest verset vorbește despre „toate" surorile Lui. De obicei, cînd ne referim doar la două persoane spunem „amîndouă", nu „toate". Implicația e că aici se face referire la cel puțin trei surori. Dacă socotim trei surori și patru frați, frați vitregi și surori vitrege ale lui Isus, înseamnă că Maria a fost mama a opt copii. Scripturile spun: „Iosif... n-a cunoscut-o *pînă ce* ea nu L-a născut pe întîiul ei născut: și el I-a pus Numele ISUS" (Mt.1:25). Iosif „n-a cunoscut-o" pînă ce S-a născut Isus, dar după aceea Maria și Iosif au fost împreună ca soț și soție și li s-au născut copii. Ideea că Iosif ar fi ținut-o pe Maria fecioară toată viața ei este în mod limpede nescripturală.

În vremurile de apostazie, ca și cînd ar fi vrut să o identifice și mai îndeaproape pe Maria cu zeița-mamă, unii învățau că trupul Mariei n-a văzut niciodată putrezirea, că ea s-a înălțat în trup la cer și că acum este regina cerului. Cu toate acestea, pînă în secolul 20 nu s-a proclamat *oficial* „înălțarea la cer" a Mariei ca doctrină a bisericii romano-catolice. În 1951 a proclamat papa Pius XII că trupul Mariei n-a cunoscut putrezirea, ci a fost luat la cer![8]

Cuvintele Sf. Bernard rezumă poziţia romano-catolică: „A treia zi după moartea Mariei, cînd apostolii s-au adunat împrejurul mormîntului ei, l-au găsit gol. Trupul sacru a fost dus sus în Paradisul Ceresc... mormîntul n-a avut nici o putere asupra celei care a fost imaculată... Dar nu a fost destul ca Maria să fie primită în Cer... rangul ei era inaccesibil chiar şi celui mai înalt dintre arhangheli. Maria urma să fie încoronată Regină a Cerului de către Tatăl etern: ea urma să aibă un tron la dreapta Fiului ei... Acum, zi de zi, oră de oră, ea se roagă pentru noi, obţinînd favoruri pentru noi, ferindu-ne de pericol, protejîndu-ne de ispită, turnînd binecuvîntări peste noi".

Toate aceste idei despre Maria sunt legate de credinţa că ea s-a înălţat la Cer în trup. Dar Biblia nu spune absolut nimic despre înălţarea la cer a Mariei. Dimpotrivă, Ioan 3:13 spune: „Nimeni nu s-a înălţat la cer, decît Cel care S-a coborît din cer, adică Fiul omului care este în cer" - Isus Cristos Însuşi. EL este Cel ce stă la dreapta lui Dumnezeu, EL este Cel care este Mijlocitorul nostru, El este Cel care toarnă binecuvîntări peste noi - nu mama Lui!

Strîns legată de ideea rugăciunii înălţată Mariei este un instrument numit „mătănii". El constă dintr-un lanţ cu cincisprezece seturi de mărgeluţe, fiecare set fiind marcat de cîte o mărgea mare. Capetele acestui lanţ sunt unite de o medalie care are înscris pe ea chipul Mariei. De aceasta atîrnă un lanţ scurt, la capătul căruia se află un crucifix. Mărgelele mătăniilor ajută la numărarea rugăciunilor - rugăciuni ce sunt repetate de nenumărate ori. Deşi acest instrument este foarte folosit în cadrul bisericii romano-catolice, e clar că el nu are o origine creştină. Mătăniile erau cunoscute în multe ţări.

*The Catholic Encyclopedia* spune: „În aproape toate ţările întîlnim un obiect pentru numărarea rugăciunilor, sau nişte mătănii din măr-

gele". Se continuă prin a se cita mai multe exemple, inclusiv o sculptură din orașul antic Ninive, menționată de arheologul Layard, cu două femei cu aripi care se roagă în fața unui copac sacru, fiecare ținînd niște mătănii. Timp de secole, printre mohamedani, a fost folosită o sfoară cu 33, 66 sau 99 de mărgele pentru a număra numele lui Alah. Marco Polo, în secolul 13, a fost surprins să-l găsească pe regele din Malabar folosind niște mătănii confecționate din pietre prețioase pentru a-și număra rugăciunile. Sf. Francis Xavier și cei care-l însoțeau au fost uimiți să vadă că mătăniile erau familiare budiștilor din Japonia.[9]

Printre fenicieni, în jurul anului 800 î. Cr., era folosit un cerc de mărgele asemănător mătăniilor în închinarea adusă Astarteei, zeița-mamă.[10] Aceste mătănii se văd pe unele monede feniciene timpurii. Brahmanii au folosit de la început mătănii cu zeci și sute de mărgele. Cei ce se închină la Vișnu dau copiilor lor mătănii formate din 108 mărgele. Mătănii similare sunt folosite de milioane de budiști în India și Tibet. Cel ce se închină lui Siva folosește niște mătănii după care repetă, dacă e posibil, toate cele 1.008 nume ale dumnezeului său.[11]

Cea mai des repetată și principala rugăciune a mătăniilor este „Ave Maria" care sună astfel: „Ave Maria, plină de har, Domnul este cu tine; binecuvîntată ești între femei, și binecuvîntat este rodul pîntecelui tău, Isus. Sfîntă Marie, Mamă a lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi păcătoșii, acum și în ora morții. Amin". *The Catholic Encyclopedia* spune: „Există urme puține sau deloc ale rugăciunii ‚Ave Maria' ca formulă devoțională acceptată înainte de anul 1050".[12] Mătăniile complete implică repetarea rugăciunii „Ave Maria" de 53 de ori, rugăciunea „Tatăl Nostru" de 6 ori, 5 Taine, 5 Meditații asupra Tainelor, 5 Glorie fie... și Crezul Apostolic.

Să observăm că rugăciunea adresată Mariei este repetată de aproape *nouă* ori mai mult ca rugăciunea „Tatăl Nostru"! Este oare o rugăciune concepută de oameni și îndreptată spre Maria de 9 ori la fel de importantă sau eficientă ca rugăciunea pe care ne-a învățat-o Isus și care este îndreptată spre Dumnezeu?

Cei ce se închinau zeiței Diana au repetat o frază religioasă *de mai multe ori:* „... Toți, cu o voce, au strigat timp de două ore: Mare este Di-

ana efesenilor" (Fap.19:34). Isus a vorbit despre rugăciunea repetată ca fiind o practică a *păgînilor*. „Cînd vă rugaţi", a zis El, „nu folosiţi repetiţii zadarnice, cum fac păgînii: căci ei cred că vor fi ascultaţi pentru multa lor vorbire" (Mt.6:7-13).

În acest pasaj, Isus a spus limpede adepţilor Lui să NU rostească o rugăciune scurtă de mai multe ori. Este semnificativ faptul că după ce a dat acest avertisment, *chiar în versetul următor,* El a spus: „De aceea rugaţi-vă în felul acesta: Tatăl nostru care eşti în cer..." - „Rugăciunea Tatăl Nostru". Cu toate acestea, romano-catolicii sunt învăţaţi să rostească această rugăciune de nenumărate ori. Dacă *această* rugăciune nu avea voie să fie repetată de nenumărate ori, cu cît mai puţin o mică rugăciune făcută de om adresată Mariei!

Nouă ni se pare că memorarea rugăciunilor, apoi repetarea lor de nenumărate ori în timp ce se numără mărgelele mătăniilor, poate deveni cu uşurinţă mai mult un „test de memorie" decît o expresie spontană a rugăciunii din inimă.

## CAPITOLUL PATRU

# SFINŢI, ZILELE SFINŢILOR ŞI SIMBOLURI

PE LÎNGĂ rugăciunile şi devoţiunile adresate Mariei, romano-catolicii onorează şi se roagă la diferiţi „sfinţi" - martiri sau alte persoane de seamă ale Bisericii, carę au murit.

Pentru mulţi, cuvîntul „sfînt" se referă doar la o persoană care a atins un grad special de sfinţenie, doar un adept cu totul deosebit al lui Cristos. Dar, conform Bibliei, TOŢI creştinii adevăraţi sunt sfinţi - chiar şi cei cărora le lipseşte din nefericire maturitatea spirituală sau cunoştinţa. Astfel, scrierile lui Pavel adresate creştinilor din Efes, Filipi, Corint sau Roma, erau adresate „sfinţilor" (Ef.1:1, etc.). În toate aceste cazuri, sfinţii erau oameni *care trăiau,* nu cei ce muriseră.

Scriptural vorbind, dacă dorim rugăciunile sfinților, ar trebui să luăm legătura cu oameni *ce trăiesc*. Dar dacă încercăm să intrăm în legătură cu oameni care au murit, ce altceva este aceasta decît o formă de spiritism? În repetate rînduri, Biblia condamnă orice încercare de a lua legătura cu cei morți (vezi Is.8:19,20). Cu toate acestea, *The Catholic Encyclopedia* spune: „Învățătura catolică referitoare la rugăciunile pentru cei morți este legată în mod inseparabil de doctrina... comuniunii sfinților, care este un articol al Crezului Apostolic", și deci sunt recomandate rugăciunile „înălțate sfinților și martirilor în mod colectiv sau unuia dintre ei în mod particular".[1] Formularea reală a Conciliului din Trent este că „sfinții care domnesc împreună cu Cristos își înalță propriile rugăciuni la Dumnezeu pentru oameni. Este bine și folositor să-i invoci prin rugăciune și să recurgi la rugăciunile, sprijinul și ajutorul lor pentru a obține beneficii de la Dumnezeu".[2]

Care sunt obiecțiile aduse acestor concepții? Vom lăsa *The Catholic Encyclopedia* să răspundă personal. „Obiecțiile principale care se ridică împotriva mijlocirii și a invocării sfinților stau în faptul că aceste doctrine sunt opuse credinței și încrederii pe care trebuie să o avem *doar* în Dumnezeu... și că nu pot fi dovedite din *Scripturi*..."[3] Suntem de acord cu această afirmație. Scripturile nu indică nicăieri faptul că cei vii pot fi binecuvîntați sau pot să beneficieze de pe urma rugăciunilor adresate celor ce deja au murit, sau care se fac prin intermediul acestora. În schimb, în multe aspecte, doctrinele catolice referitoare la „sfinți" sunt foarte similare vechilor idei păgîne pe care le susțineau oamenii despre „zei".

Privind în urmă din nou la „mama" falsei religii - Babilonul -, aflăm că oamenii se rugau și onorau o pluralitate de zei. De fapt, sistemul babilonian s-a devoltat pînă acolo încît a avut vreo 5.000 de zei și zeițe.[4] În mare parte asemănător modului în care catolicii cred despre „sfinții" lor, babilonienii credeau că „zeii" lor au fost odată *eroi care au trăit pe pămînt*, dar se aflau acum la un nivel mai înalt.[5] „Fiecare lună și fiecare zi din lună se afla sub protecția unei anumite divinități".[6] Exista un zeu pentru fiecare gen de problemă, un zeu pentru fiecare meșteșug, un zeu pentru cutare și cutare lucru.

Chiar şi budiştii din China aveau o „închinare la diferite zeităţi, cum ar fi zeiţa marinarilor, zeiţa războiului, zei ai unor regiuni sau ai unor meşteşuguri speciale".[7] Sirienii credeau că puterea anumitor zei era limitată la anumite zone, după cum relatează un incident din Biblie: „(Dumne)zeii lor sunt (dumne)zeii *dealurilor:* de aceea au fost mai puternici decît noi; dar hai să ne luptăm împotriva lor pe *cîmpie,* şi precis că o să fim mai tari decît ei" (1.Re.20:23).

Cînd Roma a cucerit lumea, erau prezente exact aceleaşi idei, aşa cum arată următoarea schiţă. Brighit era zeiţa fierarilor şi a poeziei. Iuno Regina era zeiţa feminităţii şi a căsătoriei. Minerva era zeiţa înţelepciunii, a meşteşugarilor cu mîna şi a muzicienilor. Venus era zeiţa iubirii sexuale şi a naşterii. Vesta era zeiţa brutarilor şi a focurilor sacre. Ops era zeiţa bogăţiei. Ceres era zeiţa porumbului, grîului şi vegetaţiei. (Cuvîntul nostru „cereale" provine de la numele ei). Bachus era zeul bucuriei şi a vinului. Mercur era zeul oratorilor şi, în vechile legende, chiar un orator el însuşi. Aceasta explică de ce anume cei din Listra credeau despre Pavel că ar fi zeul Mercur (Fap.14:11,12). Zeii Castor şi Polux erau protectorii Romei şi ai călătorilor pe mare (cf. Fap.28:11). Cronus era păzitorul jurămintelor. Ianus era zeul uşilor şi al porţilor. „Existau zei care supravegheau fiecare moment al vieţii unui om, zei ai casei şi ai grădinii, ai mîncării şi ai băuturii, ai sănătăţii şi ai bolii".[8]

Cu ideea zeilor şi a zeiţelor asociate cu diverse evenimente din viaţă existente atunci în Roma păgînă, nu a fost decît un alt pas pentru ca aceleaşi concepte să fie în cele din urmă introduse în biserica din Roma. Întrucît convertiţii din păgînism şovăiau să se despartă de „zeii" lor - dacă nu găseau vreun echivalent satisfăcător în creştinism - zeilor şi zeiţelor li se dădea un alt nume şi erau numiţi „sfinţi". Vechea idee a zeilor asociaţi cu anumite ocupaţii şi zile a continuat în credinţa romano-catolică prin sfinţi şi zilele sfinţilor, după cum arată următorul tabel.

| | | |
|---|---|---|
| Actori | Sf. Genesius | 25 august |
| Arhitecţi | Sf. Toma | 21 decembrie |
| Astronomi | Sf. Cominic | 4 august |
| Atleţi | Sf. Sebastian | 20 ianuarie |

| | | |
|---|---|---|
| Brutari | Sf. Elisabeta | 19 noiembrie |
| Bancheri | Sf. Matei | 21 septembrie |
| Cerșetori | Sf. Alexius | 17 iulie |
| Librari | Sf. Ioan al lui Dumnezeu | 8 martie |
| Zidari | Sf. Ștefan | 26 decembrie |
| Constructori | Sf. Vincențiu | 5 aprilie |
| Măcelari | Sf. Hadrian | 28 septembrie |
| Birjari | Sf. Fiarce | 30 august |
| Lumînărari | Sf. Bernard | 20 august |
| Comedieni | Sf. Vitus | 15 iunie |
| Bucătari | Sf. Marta | 29 iulie |
| Dentiști | Sf. Apolonia | 9 februarie |
| Doctori | Sf. Luca | 18 octombrie |
| Editori | Sf. Ioan Bosco | 31 ianuarie |
| Pescari | Sf. Andrei | 30 noiembrie |
| Florari | Sf. Doroteea | 6 februarie |
| Pălărieri | Sf. Iacov | 11 mai |
| Gospodine | Sf. Ana | 26 iulie |
| Vînători | Sf. Hubert | 3 noiembrie |
| Muncitori | Sf. Iacov | 25 iulie |
| Avocați | Sf. Ives | 19 mai |
| Bibliotecari | Sf. Jerome | 30 septembrie |
| Negustori | Sf. Francisc de Assisi | 4 octombrie |
| Mineri | Sf. Barbara | 4 decembrie |
| Muzicieni | Sf. Cecilia | 22 noiembrie |
| Notari | Sf. Marcu | 25 aprilie |
| Doici | Sf. Caterina | 30 aprilie |
| Zugravi | Sf. Luca | 18 octombrie |
| Farmaciști | Sf. Gemma Galgani | 11 aprilie |
| Tencuitori | Sf. Bartolomeu | 24 august |
| Tipografi | Sf. Ioan al lui Dumnezeu | 8 martie |
| Marinari | Sf. Brendan | 16 mai |
| Învățați | Sf. Albert | 15 noiembrie |
| Cîntăreți | Sf. Grigore | 12 martie |

| | | |
|---|---|---|
| Fierari | Sf. Eliguis | 1 decembrie |
| Studenţi | Sf. Toma de Aquino | 7 martie |
| Chirurgi | Sf. Cosma şi Damian | 27 septembrie |
| Croitori | Sf. Bonifaciu | 5 iunie |
| Vameşi | Sf. Matei | 21 septembrie |

Biserica romano-catolică are sfinţi şi pentru următoarele: femeia sterilă (Sf. Anton), băutori de bere (Sf. Nicolae), copii (Sf. Dominic), animale domestice (Sf. Anton), emigranţi (Sf. Francisc), îndrăgostiţi (Sf. Rafael), fecioare bătrîne (Sf. Andrei), săraci (Sf. Laurenţiu), femei însărcinate (Sf. Gerard), televiziune (Sf. Clara), pentru a aresta hoţi (Sf. Gervase), pentru a obţine un soţ (Sf. Iosif), pentru a obţine o soţie (Sf. Ana), pentru a găsi lucruri pierdute (Sf. Anton), etc.

Catolicii sunt învăţaţi să se roage la anumiţi „sfinţi" pentru ajutor în cazul următoarelor boli şi suferinţe: artrită (Sf. Iacov), muşcătură de ciine (Sf. Hubert), muşcătură de şarpe (Sf. Hilary), orbire (Sf. Rafael), cancer (Sf. Peregrine), crampe (Sf. Murice), surzenie (Sf. Cadoc), boală la sîn (Sf. Agata), boală la ochi (Sf. Lucia), boală la gît (Sf. Blase), epilepsie (Sf. Vitus), febră (Sf. George), boală la picior (Sf. Victor), piatră la vezica biliară (Sf. Liberius), gută (Sf. Andrei), dureri de cap (Sf. Denis), probleme cu inima (Sf. Ioan al lui Dumnezeu), demenţă (Sf. Dympna), boală de piele (Sf. Roch), sterilitate (Sf. Giles), etc.

Ţinînd seama de toate, pare evident că sistemul romano-catolic al sfinţilor patroni s-a dezvoltat din credinţele mai timpurii în zei ai zilelor, ocupaţiilor şi diferitelor nevoi ale vieţii umane.

Dar de ce să te rogi sfinţilor atunci cînd creştinii au acces la *Dumnezeu?* Catolicii sunt învăţaţi că prin rugăciunile adresate *sfinţilor* ar putea obţine un ajutor pe care altfel Dumnezeu nu l-ar da! Lor li se spune să se închine lui Dumnezeu şi apoi să se „roage, mai întîi Sfintei Maria, apoi sfinţilor apostoli, sfinţilor martiri, şi tuturor sfinţilor lui Dumnezeu... să-i considere ca prieteni şi *protectori* şi să le implore sprijinul în ora necazului, cu speranţa că Dumnezeu va acorda patronului *ceea ce El altfel ar putea să refuze* celui care cere".[9]

St. Hubert s-a născut prin anul 656. Înaintea convertirii lui, aproape

tot timpul şi-l petrecea vînînd. În dimineaţa Vinerei Mari, potrivit legendei, a urmărit un cerb mare care s-a întors dintr-o dată, şi el ar fi văzut un crucifix între coarnele cerbului şi ar fi auzit o voce spunîndu-i să se întoarcă la Dumnezeu. El a fost desemnat de atunci ca sfîntul patron al vînătorilor şi vindecător al turbării.

Multe din vechile legende care au fost asociate cu zeii păgîni au fost transferate asupra sfinţilor. Chiar şi *The Catholic Encyclopedia* spune că aceste „legende repetă concepţiile găsite în basmele religioase *pre*-creştine... Legenda *nu* este creştină, ci doar a fost *creştinizată*... În multe cazuri are în mod evident *aceeaşi* origine cu cea a *mitului*... Anticii au urmat surse, ale căror elemente naturale nu le-au înţeles, de pe vremea eroilor; tot astfel s-a întîmplat şi în cazul multor legende ale sfinţilor... Devenise uşor să transferi asupra martirilor creştini concepţiile pe care le-au avut *cei din antichitate* referitor la eroii *lor*. Acest transfer a fost promovat de numeroasele cazuri în care sfinţii creştini au devenit succesorii zeităţilor locale, iar închinarea creştină a înlocuit închinarea locală din antichitate. Aceasta explică marele număr de similarităţi între zei şi sfinţi".[10]

Pe măsură ce păgînismul şi creştinismul s-au îmbinat, uneori unui sfînt i se dădea un nume ce suna foarte asemănător cu cel al zeului sau al zeiţei pe care o înlocuia. Zeiţei Victoria din Alpii de Sud i s-a dat numele de Sf. Victoire, zeului Cheron ca Sf. Ceranos, zeiţei Artemis ca Sf. Artemidos, zeului Dionysus ca Sf. Dionisius, etc. Zeiţei Brighit (considerată fiica zeului-soare şi reprezentată cu un copil în braţe) i s-a schimbat numele în „Sfînta Brigita". Pe vremea păgînilor, templul ei principal de la Kildare era slujit de fecioare vestale care vegheau asupra focurilor sacre. Mai tîrziu, templul ei a devenit o mănăstire, iar vestalele lui, călugăriţe. Ele au continuat să vegheze asupra focurilor ritualului, numai că acum el era numit „focul Sf. Brigita".[11]

Templul antic cel mai bine păstrat aflat acum în Roma este Panteonul, care era altădată dedicat (potrivit inscripției deasupra porticului) lui „Jove (Jupiter) și tuturor zeilor". Acesta a fost rededicat de către Papa Bonifaciu IV „Fecioarei Maria și tuturor sfinților". Astfel de practici nu erau neobișnuite. „Biserici sau ruine ale unor biserici au fost în mod frecvent descoperite pe locurile pe care inițial au existat altare, capele și temple păgîne... Este de asemenea adevărat într-o anumită măsură că uneori sfîntul al cărui ajutor era invocat la altarul creștin avea o anumită asemănare exterioară cu zeitatea sfințită mai înainte în acel loc. Astfel, în Atena, capela vindecătorului Asclepios... în momentul în care a devenit biserică, a fost consacrată unor sfinți pe care creștinii atenieni i-au invocat ca niște vindecători miraculoși, Cosma și Damian".[12]

O peșteră din Betleem despre care se pretinde că e locul în care S-a născut Isus a fost de fapt, conform celor spuse de Jerome, un altar săpat în stîncă, în care i s-a adus închinare zeului babilonian Tamuz. Scripturile nu afirmă niciodată faptul că Isus S-ar fi născut într-o peșteră.

Pe întreg cuprinsul Imperiului Roman, păgînismul a murit într-o formă, doar ca să trăiască din nou în cadrul bisericii romano-catolice. Nu numai că devoțiunea adusă vechilor zei a continuat (într-o formă nouă), ci a continuat și folosirea statuilor acestor zei. Se spune că în unele cazuri exact aceleași statui cărora li se aducea închinare în numele zeilor păgîni au fost redenumite după sfinți creștini. De-a lungul secolelor s-au făcut din ce în ce mai multe statui; pînă astăzi există biserici în Europa care conțin pînă la două, trei sau patru mii de statui.[13] În catedrale uriașe și impresionante, în capele mici, în altarele de pe marginea drumului, pe aripile laterale ale automobilelor - în toate aceste locuri se pot găsi din abundență idoli ai catolicismului.

Folosirea unor astfel de idoli în cadrul bisericii romano-catolice ne oferă un alt indiciu în soluționarea tainei Babilonului modern; căci, așa cum menționa Herodot, Babilonul a fost *sursa* din care au curs către națiuni *toate* sistemele de idolatrie. Să legi cuvîntul „idoli" de statuile Mariei și cele ale sfinților poate suna pentru unii cam dur, dar este lucrul acesta total incorect?

Mai multe articole din *The Catholic Encyclopedia* caută să explice

că folosirea imaginilor este corectă pe baza faptului că ele sunt o *reprezentare* a lui Cristos sau a sfinților. „Cinstea care li se acordă imaginilor este îndreptată spre cei pe care ele îi reprezintă, astfel încît, prin imaginile pe care le *sărutăm* și înaintea cărora ne descoperim capul și *îngenunchiem,* noi ne închinăm lui Cristos și îi venerăm pe sfinți, a căror *reprezentare* sunt ele".[14] Totuși, nu toți creștinii sunt convinși că această „explicație" reprezintă un motiv suficient de puternic pentru a trece cu vederea versete ca cel din Exod 20:4,5: „Să nu-ți faci *nici o* imagine cioplită, sau vreo *asemănare* cu ceva care este în cer sus, sau cu ceva care este pe pământul de dedesupt, sau cu ceva care este sub pământ: să nu te *pleci* înaintea lor".

În Vechiul Testament, cînd israeliții cuceream un oraș sau o țară păgînă, nu li se îngăduia să adopte idolii acestor popoare în cadrul religiei lor. Aceștia trebuiau să fie distruși, chiar dacă erau îmbrăcați în argint sau aur! „Să ardeți cu foc imaginile cioplite ale zeilor lor; să nu dorești argintul sau aurul care este pe ele, nici să le iei la tine, ca să nu te prindă în laț; căci ele sunt o urîciune Domnului" (Deut.7:25). Ei trebuiau de asemenea să „distrugă toate imaginile" (dumne)zeilor păgîni (Num.33: 52). S-a discutat adesea de-a lungul secolelor măsura în care trebuiau să fie continuate aceste instrucțiuni în Noul Testament. *The Catholic Encyclopedia* dă o schiță istorică a acestui lucru, arătînd cum s-au luptat oamenii și chiar au murit din cauza acestei controverse, mai ales în secolul 8. Deși susține folosirea statuilor și picturilor, ea spune: „Se pare că, vreme de multe secole, unii creștini au avut o antipatie față de picturile sfinte, bănuind că folosirea lor era, sau ar fi putut deveni, idolatră", se menționează mai mulți episcopi catolici care erau de această părere.[15] Totuși, fără îndoială că este împotriva învățăturii lui Cristos ca oamenii - indiferent în care tabără ar fi - să se lupte și să se omoare din cauza acestei chestiuni.

Sfinții catolici sunt în mod obișnuit desenați cu un cerc sau o aureolă în jurul capului. Așa făceau artiștii și sculptorii din anticul Babilon în jurul capului oricărei ființe pe care doreau s-o reprezinte ca zeu sau zeiță![16] Romanii o zugrăveau pe Circe, zeița soarelui, cu un cerc în jurul capului. Cu toate că aceasta nu este o chestiune majoră în sine, o

comparare a desenelor care îi reprezintă pe Circe, Buda şi St. Augustin - fiecare cu un simbol circular în jurul capului - arată că acest uzaj a fost influenţat de un obicei pre-creştin.

Biserica din primele patru secole n-a folosit imagini ale lui Cristos. Scripturile nu dau nici o descriere a trăsăturilor Lui fizice ca să I se poată face cu ajutorul lor un portret fidel. Ca urmare, pare vădit că tablourile cu Cristos, ca şi cele cu Maria şi cu sfinţi, au provenit din imaginaţia artiştilor. Nu trebuie decît să aruncăm o scurtă privire în arta religioasă ca să vedem că în diferite secole şi în diferite naţiuni au fost găsite multe tablouri diferite ale lui Cristos. Este evident că nu toate Îl pot zugrăvi aşa cum a arătat El cu adevărat! Pe lîngă aceasta, acum că S-a înălţat la cer, nu-L mai cunoaştem „în felul cărnii" (2.Cor.5:16), fiind „glorificaţi" (Io.7:39) şi cu un „trup glorificat" (Fil.3:21), nici chiar cel mai bun artist din lume nu I-ar putea face portretul Regelui în frumuseţea lui. Orice pictură, chiar cea mai bună, n-ar putea arăta niciodată cît de minunat este El cu adevărat!

# CAPITOLUL CINCI

# OBELISCURI, TEMPLE ŞI TURNURI

PRINTRE NAŢIUNILE ANTICE, nu numai statui ale zeilor şi ale zeiţelor în formă umană, ci şi alte obiecte având o semnificaţie ascunsă sau tainică, precum obeliscurile, erau parte a închinării păgîne.

Diodorus vorbea despre un obelisc înalt de 40 de metri, care a fost înălţat de regina Semiramida în Babilon.[1] Biblia menţionează o imagine de tipul unui obelisc de vreo 3 metri lăţime şi de vreo 30 de metri înălţime: „Poporul a căzut cu faţa la pămînt şi s-a închinat imaginii de aur pe care o ridicase Nebucadneţar" în Babilon (Dan.3:1-7). Însă întrebuinţarea obeliscurilor era cel mai bine cunoscută în Egipt (o fortăreaţă timpurie a religiei tainice). Multe din aceste obeliscuri există încă în Egipt, iar altele au fost mutate în alte naţiuni - unul dintre acestea se află în Central Park din New York, un altul în Londra, iar altele au fost transportate în *Roma.*

La origine, obeliscul era asociat cu închinarea la soare. Cei din antichitate - după ce au respins cunoaşterea adevăratului Creator -, văzînd că soarele dădea viaţă plantelor şi omului, s-au uitat la soare ca la un zeu, marele dătător al vieţii. Pentru aceştia, nişte obiecte verticale,

precum obeliscul, aveau şi o semnificaţie sexuală. Înţelegînd că vieţii i s-a dat naştere prin unire sexuală, *falus*-ul* a fost considerat (alături de soare) un simbol al vieţii. Acestea erau concepţii reprezentate de obelisc.[2]

Cuvîntul „imagini" din Biblie traduce mai multe cuvinte ebraice diferite. Unul dintre aceste cuvinte, *matzebah,* înseamnă „imagini ce stau în picioare" sau obeliscuri (1.Re.14:23; 2.Re.18:4; 23:14; Ier.43:13; Mi.5:13). Un alt cuvînt este *hammanim* ce înseamnă „imagini ale soarelui", imagini dedicate soarelui sau obeliscuri (Is.17:8; 27:9).

Pentru ca obeliscurile să-şi realizeze simbolismul propus, ele erau puse pe verticală - în picioare. Astfel ele indicau *în sus* - spre soare. Ca simbol al falus-ului, poziţia *verticală* avea şi ea o semnificaţie evidentă. Avînd aceste lucruri în minte, este interesant de observat că atunci cînd a fost pronunţată judecata divină împotriva acestei false închinări, s-a spus că aceste imagini (obeliscuri) „nu vor mai *sta în picioare*", ci vor fi doborîte (Is.27:9).

Cînd israeliţii au introdus închinarea păgînă în religia lor pe vremea lui Ezechiel, ei au ridicat „o imagine a geloziei la *intrarea*" templului (Ez.8:5). Această imagine a fost probabil un obelisc, simbolul falus-ului, căci (după cum spune Scofield), ei s-au „dedat închinării falice".[3] Plasarea unui obelisc la intrarea unui templu păgîn nu era, după cît se pare, o practică neobişnuită în acea vreme. Unul se afla la intrarea în templul lui Tum şi un altul înaintea templului lui Hator, „locuinţa lui Horus" (Tamuz).[4]

Destul de interesant, există un obelisc şi la intrarea catedralei Sf. Petru din Roma, după cum se poate vedea din fotografia de pe pagina următoare. Nu este doar o copie a unui obelisc egiptean, ci este exact *acelaşi* obelisc ce s-a aflat în Egipt în vremurile străvechi! Cînd religia tainelor a ajuns la Roma pe vremea păgînismului, nu numai că s-au făcut şi s-au ridicat obeliscuri la Roma, ci obeliscurile Egiptului - cu mare cheltuială - au fost aduse acolo şi ridicate de către împăraţi. Caligula, în 37-41 d. Cr., a adus obeliscul aflat acum la Vatican din Heliopolis, Egipt, la circul de pe dealul Vaticanului, unde se află acum cel de la catedrala

Sf. Petru.[5] Heliopolis nu este decît numele grec al oraşului Bet-Şemeş, care era centrul închinării egiptene aduse soarelui în vremurile de demult. În Vechiul Testament, aceste obeliscuri acolo sunt menţionate ca fiind „imaginile din Bet-Şemeş" (Ier.43:13)!

Exact acelaşi obelisc ce stătea odată înaintea templului antic care era centrul păgînismului egiptean, stă acum înaintea bisericii-mamă a romano-catolicismului! Lucrul acesta pare să fie mai mult decît o simplă coincidenţă.

Obeliscul de granit roşu al Vaticanului este el însuşi înalt de 25 de metri (cu temelie cu tot 40 de metri) şi cîntăreşte 320 de tone. În 1586, pentru a-l pune în mijloc în faţa bisericii din piaţa catedralei Sf. Petru, a fost mutat pe locul lui actual la ordinul papei Sixtus V. Bineînţeles că mutarea acestui greu obelisc - în special în acea vreme - era o sarcină foarte dificilă. Mulţi ingineri constructori au refuzat să încerce o astfel de ispravă, în special datorită faptului că papa a poruncit *pedeapsa cu moartea* în cazul în care obeliscul ar fi fost scăpat jos şi sfărîmat![6]

În cele din urmă, un om pe numele de Domenico Fontana şi-a asumat răspunderea. Cu 45 de troliuri, 160 de cai şi 800 de lucrători, sarcina mutării a început. Era data de 10 septembrie 1586. Mulţimi de oameni au aglomerat imensa piaţă. În timp ce obeliscul era mutat, mulţimii i s-a cerut, sub pedeapsa cu moartea, să păstreze liniştea. Dar după ce obeliscul a reuşit să fie ridicat, au răsunat sute de clopote, bubuit de tunuri şi uralele puternice ale mulţimii. Idolul egiptean a fost dedicat „crucii" (crucea din vîrful obeliscului se presupune că ar conţine o bucată din crucea pe care a murit Isus), a fost ţinută liturghia, iar papa a rostit o binecuvîntare peste lucrători şi peste cai.[7]

Desenul de pe pagina următoare arată planul catedralei Sf. Petru şi al curţii circulare din faţa acesteia. În centrul acestei curţi stă obeliscul.

Această curte este împrejmuită de 248 de coloane în stil doric, un stil folosit de obicei la proiectarea templelor păgîne.

Ca şi obeliscul, coloanele păgîne erau uneori privite ca forme „tainice" ale falusului. În antreul templului păgîn al zeiţei Hera aflat la Hierapolis, o inscripţie spune: „Eu, Dionisus, am dedicat aceste *falus*-uri Herei, mama mea vitregă".[8]

Cu toate că liderii romano-catolici au împrumutat alte idei din păgînism, nu ne surprinde faptul că înălţarea unor temple complicate şi scumpe a devenit un obicei. Lideri cu o mentalitate lumească au considerat că ar trebui să se construiască temple de o splendoare mult mai mare decît cele ale străvechii religii romane.

Ştim că Dumnezeu Şi-a călăuzit poporul, sub conducerea lui Solomon, să construiască un templu - în *Vechiul* Testament - şi a ales să-Şi pună prezenţa acolo. Dar în Noul Testament este limpede faptul că Duhul Sfînt nu mai locuieşte în temple făcute de mîna oamenilor (Fap.17:24). Dumnezeu locuieşte acum în *poporul* Său - adevărata Sa Biserică - prin Duhul! Pavel spune: „VOI sunteţi templul lui Dumnezeu... Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi" (1.Cor.3:16).

Înţelegînd acest mare adevăr, Biserica primară - umplută cu Duhul - n-a încercat niciodată să construiască temple din piatră şi oţel. Ei s-au străduit să predice Evanghelia. Ei nu-şi petreceau timpul cu acţiuni de

strîngere a banilor şi cu realizarea unor contracte copleşitoare pentru a înălţa o clădire mai arătoasă decît templul din vecinătate! Conform *Manualului biblic al lui Halley*, nu avem nici un document care să ateste că au existat clădiri de biserică construite înainte de 222-235 d. Cr.!

Prin aceasta nu vrem să sugerăm că este greşit să avem clădiri pentru biserică. Probabil că motivul pentru care nu au fost construite mai devreme s-a datorat faptului că primilor creştini, din cauza persecuţiilor, nu li s-a permis să deţină titlu de proprietate. Dar dacă li s-ar fi permis să se bucure de acest privilegiu, suntem siguri că asemenea clădiri ar fi fost construite simplu - nu pentru paradă exterioară. Ei n-ar fi încercat să concureze cu stilul luxos al templelor păgîne de o splendoare asemănătoare templului Dianei din Efes sau Panteonului din Roma.

Dar cînd biserica a ajuns să aibă putere politică şi bogăţie sub domnia lui Constantin, s-a stabilit un tipar pentru construirea unor clădiri de biserici complicate şi scumpe, care a continuat pînă astăzi. Ideea a ajuns să fie atît de înrădăcinată în minţile oamenilor, încît cuvîntul „biserică" (pentru cei mai mulţi oameni) înseamnă o *clădire*. Dar în utilizarea lui biblică, cuvîntul se referă la o adunare sau un grup de oameni care sunt - ei înşişi - Templul Duhului Sfînt! Oricît de ciudat poate părea lucrul acesta, o clădire de biserică ar putea fi distrusă în întregime, şi totuşi biserica reală (oamenii) să rămînă.

Majoritatea clădirilor de biserică scumpe care au fost construite de-a lungul secolelor au avut ca trăsătură caracteristică un *turn*. Fiecare generaţie de constructori de biserici a copiat generaţia de dinainte, nepunînd probabil niciodată sub semnul întrebării originea ideii. Unele turnuri au costat averi pentru a fi construite. Ele n-au adus nici o valoare spirituală. Isus, desigur, n-a construit niciodată astfel de edificii cînd a fost pe pămînt şi nici nu a dat vreo instrucţiune pentru construirea lor după înălţarea Sa. Atunci cum de a început această tradiţie a turnurilor în arhitectura bisericilor?

Dacă cititorul ne va îngădui o anume libertate la acest punct, vom sugera o teorie care indică înapoi spre Babilon. Cu siguranţă că ne amintim cu toţii de turnul Babel. Oamenii au spus: „Să facem cărămizi...

să ne construim un oraș și un turn, al cărui vîrf să ajungă pînă la cer" (Gen.11:3,4). Expresia „pînă la cer" este fără îndoială o figură de stil pentru o înălțime mare, cum a fost și cazul cînd au fost menționate cetăți cu ziduri „pînă la cer" (Deut.1:28). Nu trebuie să presupunem că acei constructori ai Babelului au intenționat să construiască exact pînă în cer la tronul lui Dumnezeu. Dimpotrivă, există suficiente dovezi care să arate că turnul (numit de obicei zigurat) era legat de religia lor - de închinarea la soare.

„Dintre toate monumentele semețe ale Babilonului, foarte înaltul ‚zigurat' trebuie să fi fost cu siguranță una dintre cele mai spectaculoase construcții din acea vreme, înălțîndu-se cu maiestate deasupra imensului său zid înconjurător cu o mie de turnuri... Împrejurul pieței uriașe se aflau încăperi destinate pelerinilor, precum și preoților care aveau grijă de ‚zigurat'. Koldewey a denumit această colecție de clădiri ‚Vaticanul Babilonului'".[9]

S-a sugerat că unul dintre înțelesurile numelui zeiței Astarteea (Semiramida), scris „Aștart", înseamnă „femeia care a făcut turnuri".[10] Zeița Cibele (care a fost și ea identificată cu Semiramida) era cunoscută ca fiind zeița purtătoare a turnurilor, prima (spune Ovidiu) care a ridicat turnuri în cetăți și care era reprezentată avînd pe cap o coroană în forma unui turn, așa cum a fost și Diana. În simbolismul bisericii catolice, turnul este un simbol al fecioarei Maria![11] Oare au toate acestea vreo legătură?

Unele turnuri antice, după cum știm cu toții, au fost construite în scopuri militare, ca turnuri de veghe. Dar multe dintre turnurile construite în Imperiul Babilonian erau turnuri exclusiv religioase, legate de un templu! În acele vremuri, un străin care intra într-o cetate babiloniană nu întîmpina nici o dificultate în localizarea templului ei, ni se spune, deoarece deasupra caselor cu acoperișul plat *se putea vedea turnul lui!*[12] *The Catholic Encyclopedia spune:* „Este un fapt uimitor că cele mai multe cetăți babiloniene aveau un... templu-turn".[13]

Este posibil ca Babilonul (ca în cazul altor lucruri pe care le-am menționat) să fi putut fi sursa turnurilor religioase? Ne amintim că împrăștierea oamenilor a început în timp ce se construia uriașul turn Ba-

bel. Cu siguranță că nu este imposibil ca pe măsură ce oamenii au migrat spre diferite ținuturi să fi dus cu ei ideea de turn. Cu toate că aceste turnuri s-au dezvoltat în diferite forme în diferite țări, totuși turnurile, într-un fel sau altul, au rămas!

Turnurile au fost mult timp o parte componentă a religiei chinezilor. „Pagoda" (legată de cuvîntul „zeiță") de la Nankin este arătată în ilustrația noastră.

În religia hindusă, „deasupra întinselor incinte ale templului erau împrăștiate pagode sau turnuri... înălțîndu-se cu mult deasupra ținutului înconjurător, oriunde puteau fi văzute de oameni, și astfel sporea mult pietatea în închinarea lor idolatră. Multe dintre aceste pagode sunt înalte de zeci de metri și sunt acoperite cu sculpturi ce reprezintă scene din viața zeilor templului sau din cea a sfinților importanți".[14]

Și printre musulmani se pot vedea turnuri ale religiei lor, deși într-o formă diferită. Imaginea din stînga prezintă numeroasele turnuri, numite minarete, de la Mecca. Turnuri cu același stil au fost folosite pe renumita biserică Sf. Sofia din Constantinopol (pe pagina următoare).

Obiceiul de a construi turnuri este familiar și în creștinism - atît în catolicism, cît și în protestantism. Turnul marii catedrale din Köln se ridică la 157 m deasupra străzii, iar cel al catedralei din Ulm, Germania,

este înalt de 161 m. Chiar și mici capele au adesea un turn de vreun fel. Aceasta este o tradiție rareori pusă sub semnul întrebării.

Pe multe turnuri de biserică se află adesea o turlă, care arată spre cer! Mai mulți autori leagă, și poate nu pe nedrept, turlele de obeliscurile din antichitate. „Există dovezi", spune un autor, „care arată că turlele bisericilor noastre își datorează existența lor columnelor sau obeliscurilor din afara templelor unor epoci trecute".[15] Un altul spune: „Mai există și astăzi exemplare remarcabile de simboluri falice originale... clopotnițe pe biserici... și obeliscuri... toate demonstrează influența strămoșilor noștri ce practicau închinarea falică".[16]

## CAPITOLUL ȘASE

# ESTE CRUCEA UN SIMBOL CREȘTIN?

CRUCEA ESTE recunoscută ca fiind unul dintre cele mai importante simboluri ale bisericii romano-catolice. Ea este expusă pe vîrful acoperișurilor și al turnurilor. Este văzută pe altare, pe mobilier și pe veșmintele ecleziastice. Forma majorității bisericilor catolice este ca cea a unei cruci. În căminele, spitalele și școlile catolice, crucea împodobește pereții. Pretutindeni, crucea este vizibil onorată și adorată - în sute de moduri!

Cînd un sugar este stropit cu apă, preotul face semnul crucii deasupra frunții lui, spunînd: „Primește semnul crucii pe fruntea ta". În timpul confirmării, candidatul este însemnat cu semnul crucii. În Miercurea cenușii (zi de miercuri în care începe postul Paștelui - n. tr.) se folosește cenușă pentru a se face o cruce pe frunte. Cînd catolicii intră în clădirea bisericii, își înmoaie degetul arătător al mîinii drepte în „apă sfințită", își ating fruntea, pieptul, umărul stîng și umărul drept - trasînd astfel forma crucii. Același semn este făcut înainte de luarea mesei. În timpul liturghiei, preotul face semnul crucii de 16 ori și binecuvîntează altarul cu semnul crucii de 30 de ori.

În bisericile protestante, la modul general, oamenii nu cred în facerea semnului crucii cu degetele. Ei nu se apleacă înaintea crucilor, nici nu le folosesc ca obiecte de închinare. Ei au înțeles că aceste lucruri sunt nescripturale și ținînd de superstiție. Dar folosirea crucii s-a păstrat în continuare pe turnuri de biserică, pe amvoane și în diverse alte moduri ca forme de împodobire.

Primii creştini n-au considerat crucea pe care a murit Isus ca un simbol al virtuţii, ci mai degrabă ca „lemnul blestemat", un mijloc al morţii şi al „ruşinii" (Evr.12:2). Ei nu s-au încrezut într-o veche cruce tristă. Dimpotrivă, credinţa lor era *în ceea ce s-a îndeplinit pe cruce;* şi prin această credinţă, ei au cunoscut iertarea deplină şi completă a păcatului! *În acest sens* au predicat apostolii despre cruce şi au preamărit-o (1.Cor.1:17,18). N-au vorbit niciodată despre cruce ca despre o bucată de lemn pe care ar putea-o atîrna cineva de un lănţişor în jurul gîtului sau pe care ar purta-o la mînă ca protector sau talisman. O astfel de întrebuinţare a crucii a apărut mai tîrziu.

Crucea a ajuns să fie considerată ca simbol creştin doar din momentul în care creştinismul a început să fie păgînizat (sau, aşa cum preferă unii, păgînismul a fost creştinizat). În anul 431 s-au introdus crucile în biserici şi în încăperi, iar folosirea crucilor pe turle nu a apărut decît prin 586.[1] În secolul 6, imaginea crucifixului a fost autorizată de biserica de la Roma.[2] Nu li s-a cerut caselor particulare să posede cruce decît începînd cu al doilea Conciliu din Efes.[3]

Dacă crucea este un simbol al creştinismului, nu se poate afirma cu corectitudine că ar fi avut *originea* în cadrul creştinismului, căci într-o formă sau alta a fost un simbol sacru cu mult înaintea erei creştine şi printre multe popoare necreştine. Conform dicţionarului *An Expository Dictionary of New Testament Words,* ea şi-a avut originea printre babilonienii din Caldeea antică. „Forma bisericească a unei cruci cu două raze... şi-a avut originea în Caldeea antică şi a fost folosită ca simbol al zeului Tamuz (apărînd în forma misticului Tau, iniţialele numelui său) în acea ţară şi în ţinuturile dimprejur, inclusiv Egiptul... Pentru a face să crească prestigiul sistemului ecleziastic apostat, păgînii au fost primiţi în sînul bisericilor fără regenerarea prin credinţă, şi li s-a permis în mare parte să-şi păstreze semnele şi simbolurile păgîne. De aceea Tau sau T, în forma ei cea mai frecventă, cu bara orizontală pusă mai jos, a fost *adoptată* ca să reprezinte crucea lui Cristos"![4]

În *orice* carte despre Egipt care arată vechile monumente şi ziduri ale templelor antice, se poate vedea folosirea crucii Tau. Imaginea de mai

jos îl prezintă pe Amon, zeul egiptean, care ține în mînă o cruce Tau.

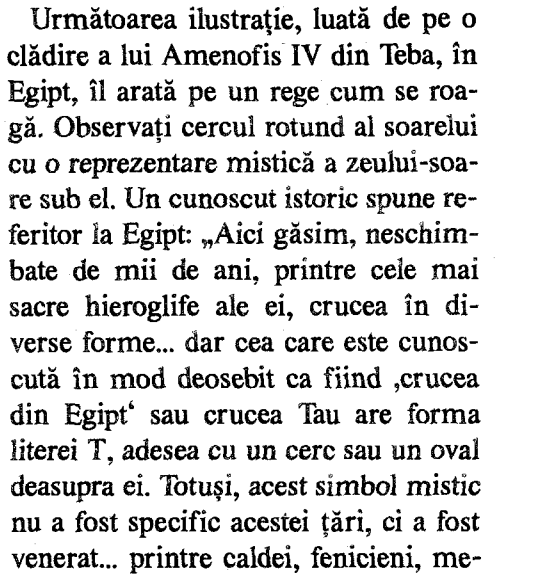

Următoarea ilustrație, luată de pe o clădire a lui Amenofis IV din Teba, în Egipt, îl arată pe un rege cum se roagă. Observați cercul rotund al soarelui cu o reprezentare mistică a zeului-soare sub el. Un cunoscut istoric spune referitor la Egipt: „Aici găsim, neschimbate de mii de ani, printre cele mai sacre hieroglife ale ei, crucea în diverse forme... dar cea care este cunoscută în mod deosebit ca fiind ‚crucea din Egipt' sau crucea Tau are forma literei T, adesea cu un cerc sau un oval deasupra ei. Totuși, acest simbol mistic nu a fost specific acestei țări, ci a fost venerat... printre caldei, fenicieni, mexicani și în fiecare popor antic din ambele emisfere".[5]

Pe măsură ce simbolul crucii s-a răspîndit în diverse națiuni, folosirea lui s-a dezvoltat în diferite moduri. Printre chinezi, „crucea este... recunoscută a fi una dintre cele mai vechi reprezentări artistice... este înfățișată pe zidurile pagodelor lor, este pictată pe felinarele folosite la iluminarea celor mai tainice nișe din templele lor".[6]

Crucea a fost un simbol sacru în India timp de secole printre necreștini. A fost folosită la însemnarea borcanelor cu apă sfîntă luată din

Gange, precum și ca un simbol al sfinților Jaina dezincarnați. În partea centrală a Indiei, au fost descoperite două cruci grele de piatră care datează cu mult înaintea erei creștine - una având peste trei metri, cealaltă peste doi metri. Budiștii, și numeroase alte secte din India, îi însemnau pe adepții lor pe cap cu semnul crucii.[7]

Pe continentul Africa, la Susa, băștinașii înfing o cruce în rîul Gitche. Femeile Kabile, deși sunt mahomedane, își tatuează o cruce între ochi. În Wanyamwizi, zidurile sunt împodobite cu cruci. Yarick-ii, care au întemeiat un șir de regate din Niger pînă la Nil, aveau o imagine a crucii pictată pe scuturile lor.[8]

Cînd spaniolii au ajuns pentru prima dată în Mexic, „nu și-au putut reține uimirea", spune Prescott, „cînd au văzut crucea, simbolul sacru al propriei lor credințe, înălțată ca obiect de închinare în templele lui Anahuac. Spaniolii nu știau că simbolul închinării din *cea mai îndepărtată antichitate*... a unor națiuni păgîne asupra cărora lumina creștinismului nu strălucise niciodată era crucea".[9]

La Palenque în Mexic, întemeiat de Votan în secolul 9 înaintea erei creștine, se află un templu păgîn cunoscut sub numele de „Templul Crucii". Acolo, gravată pe lespedea unui altar, se află o cruce centrală de 2 pe 3,35 metri. *The Catholic Encyclopedia* conține o fotografie a acestei cruci, sub care se află cuvintele: „Cruce pre-creștină din Palenque".[10]

În vremuri străvechi, mexicanii s-au închinat unei cruci cu numele de *tota* (tatăl nostru). Această practică de a se adresa unei bucăți de lemn cu titlul de „tată" este menționată și în Biblie. Cînd israeliții au amestecat idolatria cu religia lor, ei au spus unui butuc: „Tu ești tatăl meu" (Ier.2:27). Dar este contrar Scripturii să numești o bucată de lemn (sau un preot) cu titlul de „tată" (Mt.23:9).

Cu multe secole înainte, în Italia, înainte ca oamenii să fi ştiut ceva despre artele civilizaţiei, ei au crezut în cruce ca simbol religios. Ea era considerată ca protectoare şi era pusă pe morminte. Monede romane din anul 46 î. Cr. îl arată pe Jupiter ţinînd un sceptru lung care se termina cu o cruce.[11] Fecioarele Vestale ale Romei păgîne purtau crucea atîrnată de lănţişoarele de la gît, aşa cum poartă acum maicile din biserica romano-catolică.[12]

Grecii au pictat cruci pe panglica pe care o avea în jurul capului zeul lor, care corespundea lui Tamuz al babilonienilor. Porcelli menţionează faptul că Isis era reprezentată avînd o cruce pe frunte. Preoţii ei purtau cruci rituale în închinarea pe care i-o aduceau. Deasupra templului Serapis din Alexandria se afla o cruce. Cînd a fost dezgropat templul Sfinxului, s-a descoperit că are o formă de cruce. Persanii aveau stindarde în formă de cruce în timpul luptelor lor cu Alexandru cel Mare (335 î. Cr.).

Crucea a fost folosită ca simbol religios de către aborigenii din America de Sud în vremuri străvechi. Copiii nou născuţi erau puşi sub protecţia ei împotriva duhurilor rele. Cei din Patagonia îşi tatuau o cruce pe frunte. S-a descoperit olărie antică în Peru, marcată cu semnul crucii ca simbol religios. Monumentele arată că regii asirieni purtau cruci atîrnate de lănţişorul de la gît, asemenea străinilor care s-au luptat împotriva egiptenilor.[13]

Nişte cruci erau reprezentate şi pe veşmintele Rot-n-no, şi anume deja în secolul 15 înaintea erei creştine.[14]

*The Catholic Encyclopedia* recunoaşte că „semnul crucii, reprezentat în forma lui cea mai simplă prin încrucişarea a două linii în unghiuri drepte, exista cu mult înainte de creştinism, atît în Est, cît şi în Vest. E întîlnită în trecutul *foarte îndepărtat* al civilizaţiei umane".[15]

„Dar oare nu este crucea un simbol creştin de cînd a fost crucificat Isus?" se întreabă unii. Este adevărat că în gîndirea celor mai mulţi crucea a ajuns acum să fie asociată cu Cristos. Dar cei care îi cunosc istoria şi modurile superstiţioase în care a fost folosită - mai ales în secolele trecute - pot vedea o altă faţă a monedei. Deşi sună dur, cineva a pus întrebarea: „Să presupunem că Isus ar fi fost omorît cu o puşcă; ar fi oare acesta un motiv să avem o puşcă agăţată de gît sau pe vîrful acoperişului bisericii?" De aici rezultă: Lucrul important este *cine* a fost cel ce a murit, nu *care* a fost instrumentul morţii. Sf. Ambrozie a spus pe drept: „Să ne închinăm lui Cristos, Regele nostru, care a atîrnat pe lemn, şi *nu lemnului*".

Crucificarea ca metodă a morţii „a fost folosită în antichitate ca pedeapsă pentru crime oribile în Egipt, Asiria, Persia, Palestina, Cartagina, Grecia şi Roma... Tradiţia atribuie unei femei, regina Semiramida, introducerea pedepsei cu moartea pe cruce"![16]

Cristos a murit pe o cruce - indiferent ce tip era ea - şi totuşi în religia catolică sunt folosite multe tipuri de cruci. Aici sunt arătate cîteva dintre aceste tipuri diferite. O pagină din *The Catholic Encyclopedia* prezintă patruzeci! Dacă utilizarea catolică a crucii a început doar cu crucea lui Cristos - şi nu a fost influenţată de păgînism - de ce sunt folosite atît de multe tipuri diferite de cruci? Un cunoscut scriitor spune: „Dintre mai multe feluri de cruci care mai sunt la modă ca blazoane

sau steme naţionale şi bisericeşti, diferenţiate prin denumirile familiare de: cruce Sf. George, cruce Sf. Andrei, cruce malteză, cruce greacă, cruce latină, etc., nu există nici una dintre ele a cărei existenţă să nu poată fi trasată pînă în *timpul cel mai îndepărtat din antichitate*"![17]

Crucea cunoscută sub numele de crucea Tau a fost larg folosită în Egipt. „În vremurile de mai tîrziu, creştinii egipteni (copţi), atraşi fiind de forma ei şi probabil de simbolismul ei, *au adoptat-o* ca semn distinctiv al crucii".[18] Ceea ce este cunoscut sub numele de crucea greacă a fost de asemenea descoperit pe nişte monumente egiptene. Această formă de cruce era folosită în Frigia unde împodobea mormîntul lui Midas. Printre ruinele oraşului Ninive, un rege este înfăţişat purtînd o cruce malteză pe piept. Forma crucii cunoscută astăzi drept crucea latină a fost folosită de către etrusci, aşa cum se poate vedea pe un mormînt păgîn antic: crucea în mijloc, iar în stînga şi în dreapta ei îngeri înaripaţi.

Printre indienii Cumas din America de Sud, ceea ce a fost numită crucea Sf. Andrei era considerată ca protectoare împotriva duhurilor rele.[19] Ea apărea pe monedele lui Alexandru Bala în Siria, în anul 146 î. Cr., şi pe cele ale regilor baktrieni de prin anul 140 pînă în anul 120 î. Cr. - cu mult înainte ca Sf. Andrei să se fi născut! Crucea pe care o arătăm aici este numită astăzi crucea Calvarului, totuşi acest desen este luat de pe o inscripţie antică din Tesalia, care datează dintr-o perioadă anterioară erei creştine!

Mai rămîne o ultimă întrebare. Isus a murit pe *o anumită* cruce - ce formă avea aceasta? Unii cred că ar fi fost doar un stîlp de tortură, fără să aibă şi o bîrnă orizontală. Cuvîntul „cruce" exprimă automat sensul că cele două bucăţi de lemn se încrucişează într-un anumit punct sau unghi. Dar cuvîntul grecesc din care este tradus cuvîntul „cruce" în Noul Testament, *stauros,* nu are neapărat acest înţeles. Cuvîntul însuşi

înseamnă pur și simplu un stîlp care se află într-o poziție verticală.[20] Dacă obiectul pe care a murit Isus n-a fost mai mult decît aceasta, atunci nu se poate deloc vorbi despre o „cruce" (ca atare)! Lucrul acesta ar arăta limpede nebunia de a „creștiniza" mai multe tipuri de cruci!

Pe de altă parte, afirmația lui Toma despre semnul cuielor (la plural) din mîinile lui Isus (Io.20:25) ar putea indica faptul că pe stîlpul vertical a fost prinsă o bîrnă orizontală, pentru că dacă ar fi fost vorba numai de un stîlp vertical, mîinile Lui ar fi fost străpunse probabil de un singur *cui*. Aceasta, cuplat cu faptul că era loc deasupra capului Său pentru inscripție (Lc.23:38), ar tinde să favorizeze ipoteza a ceea ce s-a numit crucea latină. Cruci în forma literei „T" sau „X" pot fi eliminate, deoarece acestea probabil că n-ar permite suficient spațiu deasupra capului pentru inscripție.

Cît privește forma exactă a crucii lui Cristos, nu e nevoie să ne preocupe lucrul acesta. Toate aceste teze sunt neînsemnate în fața *adevăratului* sens al crucii - nu bucata de lemn -, ci răscumpărarea eternă realizată prin moartea lui Cristos pe cruce.

## CAPITOLUL ȘAPTE

## CONSTANTIN ȘI CRUCEA

UN FACTOR IMPORTANT CARE a contribuit la adorarea simbolului crucii în cadrul bisericii romano-catolice a fost renumita „viziune a crucii" și ulterioara „convertire" a lui Constantin.

În timp ce Constantin și soldații săi s-au apropiat de Roma, s-au aflat în fața a ceea ce este cunoscut drept Bătălia de la Podul Milvian. Potrivit obiceiului acelei vremi, haruspicii (ghicitori ce foloseau mijloace precum citirea din măruntaiele animalelor aduse ca jertfă) au fost soli-

citați să-și dea sfatul. (Biblia relatează cum regele Babilonului a urmat aceeași practică: „Căci regele Babilonului a stat la răscruce, la capătul celor două drumuri, ca să folosească ghicirea: el și-a scuturat săgețile, și-a consultat idolii, s-a uitat la ficat" - Ezechiel 21:21). În cazul lui Constantin, i s-a spus că zeii nu-i vor veni în ajutor, că va suferi o înfrîngere în acea bătălie. Dar atunci, într-o viziune sau într-un vis, după

cum a istorisit el mai tîrziu, i-a apărut o cruce şi cuvintele: „Învinge în numele acestui semn". În următoarea zi - 28 octombrie 312 - el a mers la luptă în spatele unui stindard care înfăţişa crucea. A fost victorios în acea bătălie, şi-a înfrînt rivalul şi şi-a mărturisit convertirea.

Se recunoaşte totuşi la modul general că viziunea despre cruce a lui Constantin s-ar putea să nu fie adevărată din punct de vedere istoric. Singura sursă de unde au preluat istoricii această relatare este Eusebiu. Dar chiar dacă Constantin a avut într-adevăr această viziune, oare trebuie să presupunem că Isus Cristos a fost Iniţiatorul ei? Oare Prinţul Păcii l-ar fi însărcinat pe un împărat păgîn să-şi facă un stindard militar cu o cruce pe el, pentru ca să cucerească şi să ucidă în numele acelui semn?

Imperiul Roman (al cărui Cezar a devenit Constantin) a fost descris în Scriptură ca o „fiară". Daniel a văzut patru fiare mari care reprezentau patru imperii modiale - Babilonul (un leu), Medo-Persia (un urs), Grecia (un leopard) şi Roma. Cea de-a patra fiară, Imperiul Roman, a fost atît de groaznică, încît a fost simbolizată de o fiară diferită de celelalte (Dan.7:1-8). Nu avem nici un motiv să presupunem că i-ar fi spus Cristos lui Constantin să cucerească în semnul crucii pentru a duce mai departe sistemul fiarei de la Roma.

Dar dacă viziunea nu a fost de la Dumnezeu, cum putem explica convertirea lui Constantin? De fapt, convertirea sa este pusă sub semnul întrebării. Chiar dacă el a avut de a face cu instituirea anumitor învăţături şi obiceiuri în Biserica din acea vreme, realitatea arată limpede că nu a fost convertit cu adevărat - nu în sensul *biblic* al cuvîntului. Istoricii admit că, „după înseşi standardele din vremea aceea, convertirea lui a fost numai cu numele".[1]

Cel mai limpede indiciu că el n-a fost convertit cu adevărat este fap-

tul că *după* convertirea lui a comis cîteva crime - inclusiv uciderea propriei sale soții și a propriului său fiu! Conform Bibliei, „nici un ucigaș nu are viață eternă rămînînd în el" (1.Io.3:15).

Prima căsătorie a lui Constantin a fost cu Minervina, cu care a avut un fiu numit Crispus. A doua lui soție, Fausta, i-a născut trei fiice și trei fii. Crispus a devenit un remarcabil soldat și ajutor pentru tatăl său. Cu toate acestea, în anul 326 - la foarte scurt timp după ce a condus conciliul din Niceea - a dat ordin ca fiul său să fie omorît. Potrivit tradiției, Crispus a făcut dragoste cu Fausta. Cel puțin aceasta a fost acuzația Faustei. Dar aceasta putea să fi fost metoda ei de a-l înlătura din cale, pentru ca unul dintre fiii *ei* să poată avea pretenția la tron! Mama lui Constantin l-a convins totuși că soția lui „a cedat fiului său". Constantin a dat ordin ca Fausta să fie înecată într-o baie supraîncălzită. Cam în același timp a pus să-l ciomăgească pînă la moarte pe fiul surorii sale și să-l sugrume pe soțul ei - cu toate că promisese că-i va cruța viața.[2]

Aceste lucruri sunt rezumate în următoarele cuvinte din *The Catholic Encyclopedia:* „Chiar și după convertirea sa, el a provocat executarea cumnatului său Licinius și a fiului acestuia, precum și a lui Crispus, propriul său fiu din prima căsătorie, și a soției sale, Fausta... După citirea acestor fapte de cruzime este greu de crezut că același împărat putea să fi avut uneori simțăminte blînde și tandre; dar natura umană este plină de contradicții".[3]

Constantin a arătat într-adevăr creștinilor numeroase dovezi ale favorii sale, a abolit moartea prin crucificare, și persecuția care devenise atît de crudă la Roma a încetat. Dar a luat el oare aceste decizii doar din convingeri creștine, ori a avut motive politice? Citățm din nou *The Catholic Encyclopedia:* „Unii episcopi, orbiți de splendoarea de la curte, au mers pînă acolo încît să-l preamărească pe împărat ca pe îngerul lui Dumnezeu, ca pe o ființă sacră, și să profețească că el, asemenea Fiului lui Dumnezeu, va domni în cer. Prin urmare, s-a susținut faptul că numai din motive politice a favorizat Constantin creștinismul, iar el a fost considerat ca un despot ‚iluminat' care s-a folosit de religie doar ca să-și impună politica".[4]

Aceasta a fost concluzia binecunoscutului istoric Will Durant în pri-

vința lui Constantin. „A fost oare convertirea lui sinceră - a fost oare un act de convingere religioasă, sau o lovitură perfectă a oportunismului politic? *Probabil cea din urmă*... Rareori s-a conformat el cerințelor ceremoniale ale închinării creștine. Scrisorile sale adresate unor episcopi creștini arată limpede că puțin i-a păsat de diferențele teologice care agitau creștinătatea - deși dorea să suprime controversele în interesul unității imperiului. De-a lungul domniei sale i-a tratat pe episcopi ca pe ajutoarele sale politice; i-a convocat, le-a prezidat conciliile și a fost de acord să impună acea opinie aleasă de majoritate. Un adevărat credincios ar fi fost mai întîi creștin și după aceea om de stat; în cazul lui Constantin a fost exact invers. Creștinismul era pentru el un mijloc, nu un scop".[5]

Persecuțiile nu distruseseră credința creștină. Constantin știa aceasta. În loc ca imperiul să fie permanent divizat - păgînii fiind în conflict cu creștinii - de ce să nu facă pașii necesari ca să *amestece* elemente din ambele religii, se gîndea el, și prin aceasta să aducă o forță unită imperiului? Existau asemănări între cele două sisteme religioase. Nici măcar crucea nu era un factor de dezbinare, căci în acea vreme era folosită de creștini; dar nici „pentru cei din armata lui Constantin care se închinau lui Mitra nu putea crucea să fie o jignire, căci ei luptaseră mult timp sub un stindard care purta o cruce mitraică de lumină".[6]

Creștinismul lui Constantin a fost un amestec (sincretism - n. tr.). Deși a dat ordin ca statuia sa să fie îndepărtată din templele păgîne și a renunțat să i se aducă jertfe, totuși oamenii au continuat să vorbească despre divinitatea împăratului. În calitatea lui de pontifex maximus, el a continuat să protejeze închinarea păgînă și să-i apere drepturile. Cînd a inaugurat Constantinopolul în anul 330, a avut loc o ceremonie pe jumătate păgînă și pe jumătate creștină. Carul de luptă al zeului soare a fost pus în piață, iar deasupra lui o cruce. Pe monede făcute de Constantin se putea vedea crucea, dar și reprezentări ale lui Marte sau Apolo. Deși mărturisea că este creștin, continua să creadă în formule magice păgîne pentru protecția recoltelor și pentru vindecarea bolilor. Toate aceste lucruri sunt subliniate în *The Catholic Encyclopedia*.[7] Cu toate acestea, practica lui Constantin - noțiunea de amestec - a fost în mod

clar metoda prin care Biserica catolică s-a dezvoltat, s-a îmbogăţit şi a dobîndit bunuri.

Mama lui Constantin, Elena, cînd a avut aproape optzeci de ani, a făcut un pelerinaj la Ierusalim. Legenda ne spune că a găsit acolo trei cruci îngropate - una, crucea lui Cristos, şi celelalte două, cele pe care au fost crucificaţi tîlharii. Crucea lui Cristos a fost identificată prin faptul că făcea minuni de vindecare la indicaţia lui Macarie, episcopul Ierusalimului, în timp ce celelalte două nu făceau.

Un articol din *The Catholic Encyclopedia* spune: „O bucată din Adevărata Cruce a rămas la Ierusalim închisă într-o raclă de argint; restul, împreună cu cuiele, trebuie să i se fi trimis lui Constantin... Unul din cuie a fost prins în coiful împăratului, şi unul în frîul calului său, făcînd să se împlinească, conform spuselor multor Părinţi, ceea ce fusese scris de profetul Zaharia: ‚Ceea ce este pe frîul calului va fi sfînt Domnului' (Zah.14:20)"![8] Acelaşi articol, cu toate că încearcă să susţină învăţăturile generale ale Bisericii cu privire la cruce, admite că relatările despre descoperirea crucii variază şi că această tradiţie (care de fapt a apărut mulţi ani mai tîrziu) s-a bazat în mare parte pe legendă.

Faptul că Elena a vizitat Ierusalimul în anul 326 pare să fie corect din punct de vedere istoric. Dar istoria descoperirii de către ea a crucii n-a apărut decît în 440 - cu 114 ani mai tîrziu![9] Ideea că crucea originară mai era încă la Ierusalim după aproape 300 de ani de la crucificare pare foarte îndoielnică. Pe lîngă aceasta, legile evreieşti cereau ca, după crucificare, crucile să fie arse.[10]

Să presupunem că cineva ar găsi adevărata cruce. Acest fapt ar fi foarte interesant, desigur; dar acea bucată de lemn ar avea oare vreo valoare? Nu, căci crucea şi-a împlinit deja scopul. Ne amintim că „Moise a făcut un şarpe de aramă şi l-a pus pe o prăjină, şi s-a întîmplat că dacă un şarpe a muşcat pe un om, dacă el privea şarpele de aramă, trăia" (Num.21:9). Acesta era o prefigurare, o imagine (tip) a felului în care a fost înălţat Cristos prin moarte (Io.3:14). Dar după ce şarpele de aramă şi-a împlinit menirea, israeliţii l-au păstrat şi au făcut un idol din el! Astfel că, după secole, Ezechia „a făcut ceea ce era corect... a distrus idolii şi *a zdrobit în bucăţi şarpele de aramă* pe care-l făcuse Moise:

căci în zilele acelea copiii lui Israel ardeau tămîie înaintea lui" (2.Re. 18:1-4). Ezechia a acționat „corect" - nu numai prin distrugerea idolilor *păgîni* - ci și prin distrugerea a ceea ce rînduise Dumnezeu, căci acum ajunsese să fie folosit într-un mod superstițios și idolatru. Pe aceeași bază, dacă ar mai exista crucea originală, nu ar fi nici un motiv pentru a face din ea un obiect de închinare. Iar dacă n-ar mai exista putere în crucea *originară,* cu cît mai puțin ar exista putere într-o simplă bucată de lemn care are forma acesteia?

La fel cum egiptenii păgîni au înălțat obeliscuri, nu numai ca *simbol* al zeului lor, ci pentru că în unele cazuri se credea că *însăși imaginea* lui posedă puteri supranaturale, tot așa au ajuns unii să considere crucea. Nu-l ajutase ea oare pe Constantin în lupta de la Podul Milvian? Nu făcuse crucea minuni pentru Elena? Ea a ajuns să fie considerată ca o imagine care era în stare să sperie duhurile rele. Era purtată ca talisman. Era pusă pe vîrful turlelor bisericilor pentru a opri trăznetele - și totuși, datorită poziției ei înalte, tocmai ea era cea care atrăgea trăznetele! Folosirea crucii în casele particulare se presupunea că păzește de necaz și boală. Multe bucăți de lemn - chipurile bucăți din crucea „originală" - au fost vîndute și schimbate ca protectoare și talismane.

## CAPITOLUL OPT

# RELICVELE BISERICII ROMANO-CATOLICE

SUPERSTIȚIA VĂDITĂ care a însoțit folosirea relicvelor dezvăluie înșelăciunea și caracterul contradictoriu care împovărează de secole romano-catolicismul. Printre relicvele cele mai venerate au fost bucăți din „adevărata cruce". Atîtea bucăți din această cruce au fost împrăștiate prin Europa, încît reformatorul Ioan Calvin (1509-1564) a spus odată că dacă toate bucățile ar fi adunate laolaltă, ar forma o bună încărcătură pentru o corabie; totuși crucea lui Cristos a fost purtată de o singură

persoană! Oare să credem că aceste bucăți s-au înmulțit în mod miraculos ca atunci cînd Isus a binecuvîntat pîinile și peștii? Aceasta a fost, se pare, convingerea Sf. Paulinus care a vorbit despre „Înnoirea Crucii, adică faptul că nu s-a micșorat niciodată, indiferent cîte bucăți au fost tăiate din ea"!

Calvin a menționat numeroase inconsecvențe cu privire la folosirea relicvelor, cum ar fi: mai multe biserici au pretins că au coroana de spini; altele, că au vasele de piatră pentru apă pe care le-a folosit Isus în minunea din Cana Galileii. O parte din vin putea fi găsit la Orleans. În ce privește o bucată de pește fript pe care chipurile Petru I l-a oferit lui Isus, Calvin a spus: „Trebuie să fi fost miraculos de bine sărat, dacă s-a păstrat atîtea secole". Ieslea lui Isus a fost expusă pentru a fi venerată în fiecare ajun de Crăciun la Sf. Maria Maggiore din Roma. Mai multe biserici au pretins că dețin scutecele lui Isus. Biserica Sf. Iacov din Roma a expus altarul pe care a fost pus Isus cînd a fost adus în templu. Chiar și pielea prepușului (de la circumcizia Lui) a fost arătată de călugării din Charroux care, drept dovadă a autenticității ei, au declarat că s-ar fi scurs din ea picături de sînge".[2] Bisericile din Coulombs, Franța, Sf. Ioan din Roma și din Puy în Velay au pretins de asemenea că au în posesie pielea prepușului![3]

Alte relicve includ uneltele de tîmplar ale lui Iosif, oasele măgărușului pe care a intrat călare Isus în Ierusalim, paharul folosit la Ultima Cină, punga goală a lui Iuda, ligheanul lui Pilat, haina de purpură aruncată peste Isus de către soldații batjocoritori, buretele care I s-a oferit pe cruce, cuie din cruce, specimene din părul Fecioarei Maria (unele șatene, altele blonde, unele roșcate, iar altele negre!), cămășile ei, inelul de nuntă, papucii de casă, vălul, și chiar și o sticlă de lapte din care a supt Isus.[4]

Conform credinței catolice, trupul Mariei a fost luat la cer. Dar mai multe biserici diferite din Europa au pretins că au trupul mamei Mariei, chiar dacă nu știm nimic despre ea și nici nu i s-a dat numele de „Sf. Ana" decît cu cîteva secole în urmă! Încă și mai complicată este povestea despre *casa* Mariei.

Conform unei convingeri catolice, casa în care a locuit Maria în Na-

zaret se află acum în orașul Loreto, Italia, fiind transportată acolo de îngeri! *The Catholic Encyclopedia* spune:

„Începînd cu secolul 15 și poate chiar și mai devreme, ‚Sfînta Casă' din Loreto s-a numărat printre cele mai renumite locuri sfinte din Italia... Interiorul măsoară numai 9,40 metri pe 4 metri. Într-un capăt se află un altar sub o statuie, înnegrită de secole, a Fecioarei Maria cu Pruncul ei Divin... venerată în întreaga lume pe baza tainelor divine realizate în ea... Aici s-a născut Maria, cea mai sfîntă dintre toate sfintele, Mama lui Dumnezeu; aici a fost salutată de Înger; aici a fost făcut Carne Cuvîntul etern. Îngerii au dus această casă din Palestina în orașul Tersato, din Iliria, în anul de grație 1291 sub pontificatul lui Nicolae IV. După trei ani, la începutul pontificatului lui Bonifaciu VIII, a fost transportată din nou prin lucrarea îngerilor și așezată într-o pădure... unde, după ce și-a schimbat de trei ori locul într-un an, în cele din urmă, prin voia lui Dumnezeu, și-a primit poziția permanentă pe acest loc... Faptul că aceste tradiții, vestite lumii cu atîta îndrăzneală, au fost pe deplin aprobate de Sfîntul Scaun, nu poate rămîne nici o clipă sub semnul îndoielii. Mai bine de *patruzeci și șapte* de papi au dat cinste, în diverse moduri, acestui locaș sfînt, și un imens număr de Bule și epistole papale proclamă fără rezerve că Santa Casa din Loreto este chiar Sfînta Casă din Nazaret"![5]

Venerarea trupurilor moarte ale martirilor a fost poruncită de Conciliul din Trent, Conciliu care de asemenea a codamnat pe cei ce nu cred în relicve: „Sfintele trupuri ale sfinților martiri... trebuie venerate de către cei credincioși, căci prin aceste trupuri sunt turnate peste oameni *multe dovezi de bunăvoință* din partea lui Dumnezeu, astfel încît cei care afirmă că nu se cuvine respect și cinste relicvelor sfinților... trebuie să fie condamnați total, după cum Biserica i-a condamnat deja de mult timp și îi condamnă și acum".[6] Pentru că se credea că pot veni „multe foloase" prin intermediul oaselor celor morți, vînzarea de trupuri și de oase a devenit o mare afacere!

Cam prin anul 750, șiruri lungi de căruțe veneau neîncetat la Roma, aducînd cantități imense de cranii și schelete care erau sortate, etichetate și vîndute de către papi.[7] Mormintele erau jefuite în timpul nopții, iar

cavourile din biserici erau păzite de oameni înarmați! „Roma", spune Gregorovius, „era ca un cimitir în descompunere lentă, în care hienele urlau și se luptau în timp ce săpau cu lăcomie, căutînd cadavre".

În biserica Sf. Prassede există o lespede de marmură pe care scrie că, în anul 817, papa Pascal a pus să se transfere trupurile a 2.300 de martiri din cimitire în această biserică.[8] Cînd papa Bonifaciu IV a transformat Panteonul într-o biserică creștină prin anul 609, „se spune că au fost mutate douăzeci și opt de căruțe pline de oase sacre din catacombe și puse într-un bazin sub înaltul altar".[9]

Punerea oaselor sau a altor relicve sub o biserică era necesară pentru a „consacra" terenul și clădirea.[10] În posesia bisericii castelului din Wittenberg, pe a cărei ușă și-a țintuit Luther renumitele sale „nouăzeci și cinci de teze", se aflau 19.000 de relicve sfinte![11] Episcopilor li se interzicea de către al doilea Conciliu de la Niceea din 787 să dedice o clădire dacă nu erau prezente relicve; pedeapsa pentru o astfel de faptă era excomunicarea! Oare aceste idei au fost luate din Biblie, sau din păgînism?

În vechile legende, cînd Nimrod, falsul „mîntuitor" al Babilonului, a murit, trupul lui a fost dezmembrat mădular cu mădular - o parte îngropată într-un loc, alta într-altul. Cînd a „înviat", devenind zeul-soare, s-a spus că el se află acum într-un trup diferit, mădularele vechiului trup fiind lăsate în urmă. Lucrul acesta este în opoziție cu moartea adevăratului Mîntuitor, Isus Cristos, despre care s-a profețit că „nici unul din oasele Lui nu va fi zdrobit" (Io.19:36) și care a înviat în adevăratul sens al cuvîntului. Învierea lui Cristos a avut ca rezultat un mormînt *gol*, nefiind lăsate în urmă ca relicve mădulare ale trupului Său!

În vechea religie a tainelor, diferite locuri erau considerate sacre, pentru că oase ale unui zeu fuseseră îngropate într-un loc sau altul. Precis că așa s-a întîmplat în Egipt, care „era presărat cu morminte ale zeului lor martirizat; și multe din membrele lui, picioare, brațe și cranii, toate atestate ca fiind autentice, erau expuse în locurile unde erau îngropați rivalii lor, ca să li se poată închina credincioșii egipteni".[12]

Deoarece israeliții au fost expuși unor astfel de credințe idolatre în Egipt, înțelepciunea lui Dumnezeu este vădită în înmormîntarea secretă a lui Moise (Deut.34:6). Întrucît nimeni nu știa locul înmormîn-

tării lui, nu se putea face nici un pelerinaj sacru la mormîntul lui. După mulți ani, șarpele de aramă pe care l-a făcut Moise a fost denumit „Nehuștan", și israeliții i s-au închinat ca unei relicve sacre (2.Re.18:4). Dacă o asemenea idolatrie a fost practicată cu un obiect pe care l-a *făcut* Moise, cu cît mai profundă ar fi fost idolatria lor dacă ar fi posedat unul din oasele lui!?

Este evident faptul că folosirea relicvelor este străveche și nu și-a avut originea în creștinism. *The Catholic Encyclopedia* afirmă corect că folosirea „vreunui obiect, îndeosebi o parte a trupului sau a îmbrăcămintii, rămînînd ca amintire de la un sfînt care a murit" exista *„înaintea* răspîndirii creștinismului", iar „venerarea relicvelor, de fapt, este într-o anumită măsură un instinct primitiv asociat cu multe alte sisteme religioase, în afară de cel al creștinismului".[13] Dacă Isus și apostolii n-au folosit relicve, dar folosirea acestora era cunoscută înaintea creștinismului printre alte religii, oare nu avem de a face cu un alt exemplu de idee păgînă care a fost „creștinizată"?

Noi nu considerăm că închinarea la relicve ar avea ceva de a face cu adevărata închinare, pentru că „Dumnezeu este Spirit/Duh, și cei care I se închină trebuie să I se închine în spirit și în *adevăr"* (Io.4:24). Extremismul la care a condus folosirea relicvelor cu siguranță că nu este „adevăr". S-a descoperit că unele oase expuse cîndva ca oase ale sfinților sunt oase de *animale!* În Spania, o catedrală a expus cîndva ceea ce se spunea că ar fi o parte din aripa îngerului Gabriel cînd a vizitat-o pe Maria. După investigații, s-a descoperit că era o pană magnifică de struț![14]

Nu este necesar să ne trudim prea mult cu privire la acest punct. *The Catholic Encyclopedia* recunoaște ea însăși că multe relicve sunt îndoielnice. „Multe dintre cele mai vechi relicve expuse pentru a fi venerate în marile sanctuare ale creștinătății sau chiar în Roma trebuie acum să fie declarate fie în mod cert *falsificate,* fie *bănuite a nu fi autentice;* sub semnul întrebării trebuie pus și presupusul ‚stîlp al biciuirii' venerat la Roma în biserica Santa Prassede, precum și *multe alte relicve faimoase"!*[15]

Cum se poate explica atunci această discrepanță? *The Catholic En-*

*cyclopedia* continuă: „... Nu I se aduce nici o necinste lui Dumnezeu prin continuarea unei *erori* care a fost transmisă peste secole cu o deplină bună credință... Din acest motiv, este îndreptățit faptul că Vaticanul permite continuarea închinării înaintea anumitor relicve străvechi îndoielnice".[16] Dar, iarăși, am sublinia faptul că adevărata închinare este în spirit și în *adevăr* - nu prin continuarea unei erori. Chiar dacă am avea unul din firele de păr ale Mariei sau un os al apostolului Pavel, sau haina lui Isus, I-ar plăcea oare lui Dumnezeu ca aceste lucruri să fie transformate în obiecte de închinare? Potrivit exemplului șarpelui de aramă al lui Moise, *nu* I-ar face plăcere. Putem doar să ne întrebăm: Dacă nu există nici o virtute reală în părul, în osul sau în haina autentică, cu cît mai puțină valoare au niște relicve care sunt cunoscute drept falsificări?

## CAPITOLUL NOUĂ

# ÎNȘELĂTORIE RELIGIOASĂ

VÎNZAREA DE RELICVE, slujbe bisericești și indulgențe a devenit o mare afacere în cadrul bisericii din Evul Mediu. Papa Bonifaciu VIII a anunțat un jubileu aniversar pentru anul 1300 și a oferit indulgențe generoase celor care erau gata să facă un pelerinaj la catedrala Sf. Petru. Un număr de vreo 2.000.000 de oameni au venit în acel an și au depus atîta bogăție înaintea presupusului mormînt al Sf. Petru, încît doi preoți au fost ocupați zi și noapte să strîngă banii cu grebla.[1] O mare parte din aceștia au fost folosiți de papă pentru a-și îmbogăți rudele - cei din familia Gaetani - care și-au cumpărat numeroase castele și proprietăți splendide în Latium. Lucrul acesta i-a supărat tare pe locuitorii Romei.

Din zilele lui Constantin, biserica romană devenise foarte repede tot mai bogată. În Evul Mediu, biserica deținea orașe întregi și terenuri

vaste. Celor ce trăiau în țări catolice li se cereau să plătească impozite bisericii. Aceasta nu era *dăruire* din inimă, ci taxe plătite „de nevoie" - un principiu cu care apostolul Pavel n-a fost de acord (2.Cor.9:6).

În acele zile, puțini oameni știau să scrie, așa că preoții erau adesea implicați în întocmirea testamentelor. În 1170, papa Alexandru III a decretat că nimeni nu putea face un testament valabil decît în prezența unui preot! Orice notar secular care întocmea un testament (altfel decît în aceste condiții) trebuia să fie excomunicat![2] Deseori preotul era ultima persoană care se afla la căpătîiul unui om pe moarte, deoarece el îndeplinea ultimul rit, Ultima Împărtășanie. Prin această practică, biserica romană a fost mereu bine răsplătită.

Vînzarea *indulgențelor* a furnizat o altă sursă de venit. Pentru a nu exista vreo neînțelegere în ce privește definiția unei indulgențe în credința catolică, vom apela direct la *The Catholic Encyclopedia.* Aici se explică faptul că păcatele comise *după* botez (pentru un catolic, de obicei, este botezul copiilor mici!) pot fi iertate prin sacramentul penitenței, *„dar* rămîne încă *pedeapsa temporală* cerută de dreptatea Divină, iar această cerință trebuie îndeplinită fie în această viață, fie în lumea viitoare, adică în *Purgatoriu.* O indulgență oferă păcătosului penitent mijlocul prin care se achită această datorie în timpul vieții lui pămîntești".[3] Acest punct ar trebui notat cu grijă.

Mergînd mai departe, ar trebui să luăm în considerare baza, potrivit credinței catolice, pe care sunt acordate indulgențele. *The Catholic Encyclopedia* spune că baza sau sursa indulgențelor este așa-zisa „comoară". Aceasta include măreața lucrare răscumpărătoare a lui Cristos care este ispășirea pentru păcate (1.Io.2:2), *„pe lîngă aceasta"* - observați cuvîntul! - „sunt lucrările ispășitoare ale *Binecuvîntatei Fecioare Maria* care nu sunt micșorate de vreo pedeapsă datorată păcatului, precum și virtuțile, penitențele și suferințele sfinților care întrec cu mult orice pedeapsă temporală la care s-ar fi putut expune acești slujitori ai lui Dumnezeu". Datorită faptelor pe care le-au făcut aceștia, mai există o provizie suplimentară sau o *comoară* de merite - merite care fac posibil ca membrii Bisericii care n-au fost așa de sfinți să aibă parte de ele prin indulgențe! Așa a arătat doctrina menționată ca dogmă în bula „U-

nigenitus" a lui Clement VI, în anul 1334. „Potrivit doctrinei catolice, sursa indulgențelor sunt deci meritele lui Cristos și cele ale *sfinților"!*[4]

Dar dacă Cristos „este ispășirea pentru păcatele noastre", iar sîngele Lui „ne curăță de *orice* păcat" (1.Io.1:7; 2:2), în ce mod pot oare meritele Mariei și ale altor sfinți să contribuie la aceasta? Ceea ce a făcut Maria sau alți sfinți nu pot adăuga nimic lucrării *îndeplinite* a lui Cristos la Calvar. Pentru noi, o astfel de vorbărie confuză și fără sens nu oferă nici un suport pentru doctrina indulgențelor, ci o identifică mai degrabă cu o lucrare a omului.

Fără o bază scripturală solidă, nu e de mirare că ideea indulgențelor a dus la atîtea abuzuri. Datorită faptului că acordarea indulgențelor a fost de obicei legată de bani, chiar și *The Catholic Encyclopedia* face asemenea afirmații ca: „Această practică a fost extrem de periculoasă și a devenit curînd o sursă fructuoasă a răului... un mijloc de a strînge bani... indulgențele au fost folosite de către clerici lacomi ca mijloc de cîștig bănesc... abuzurile au fost foarte răspîndite"![5]

Unul dintre aceste abuzuri a fost acela că unii dintre cei care au vîndut indulgențe păcătoșilor erau mari păcătoși ei înșiși. Prin anul 1450, Thomas Gascoigne, rector al Universității din Oxford, s-a plîns că vînzătorii de indulgențe străbat țara și emit o scrisoare de iertare uneori pentru doi peni, alteori pentru un pahar cu bere, pentru o prostituată sau chiar pentru dragoste carnală.[6]

Pe vremea lui Martin Luther, datorită lucrărilor de construcție de la catedrala Sf. Petru, papa a întreprins o campanie de strîngere a banilor prin acordarea de indulgențe. Johann Tetzel, cunoscut a fi un om cu o purtare urîtă, dar cu aptitudinea unui șarlatan de a strînge bani, a fost ales să vîndă indulgențe în Germania. Ceea ce urmează este relatarea unui martor ocular al intrării lui Tetzel într-un oraș german:

„Cînd vînzătorul de indulgențe s-a apropiat de oraș, bula (documentul oficial al papei) era purtată înaintea lui pe o bucată de catifea și de aur, și toți preoții și călugării, consiliul local, învățătorii și școlarii lor, împreună cu toți bărbații și femeile au ieșit în întîmpinare cu steaguri, lumînări și cu cîntări, formînd o mare procesiune; apoi, în sunetul clopotelor și al orgilor, ei l-au însoțit la biserica principală; a fost insta-

lată o cruce în mijlocul bisericii și a fost expus drapelul papei; pe scurt, puteai crede că-L primeau pe Însuși Dumnezeu. În fața crucii a fost așezat un cufăr mare de fier în care trebuiau să fie puși banii, iar după aceea oamenii au fost convinși în diverse moduri să cumpere indulgențe".

Se spune că Tetzel ducea cu el o pictură cu diavolul care chinuiă sufletele în Purgatoriu și repeta în mod frecvent cuvintele scrise pe lada de bani: *Sobald der pfenning im kasten klingt, die seel' aus dem Fegfeuer springt*, care în traducere liberă însemna: „De îndată ce banii sună în ladă, sufletul tulburat sare din Purgatoriu". Cei bogați au făcut donații mari, în timp ce țăranii loviți de sărăcie au sacrificat ceea ce puteau ca să-i ajute pe cei iubiți aflați Purgatoriu, sau să obțină iertare pentru propriile lor păcate.

În universitățile medievale, cei ce doreau să apere anumite opinii afișau public „teze" - declarații cu ideile lor - și invitau la discuție asupra acestor puncte. Urmînd acest obicei, Martin Luther și-a țintuit faimoasele lui nouăzeci și cinci de teze pe ușa bisericii castelului din Wittenberg, Germania. (Cel de-al douăzeci și șaptelea punct al său era împotriva ideii că de îndată ce banii intrau în lada de bani, sufletele ar scăpa de Purgatoriu.) Dar Tetzel nu a predicat în biserica acestui castel. Predicarea indulgențelor nu era permisă în Wittenberg, însă mulți oameni s-au dus de acolo ca să-l asculte pe Tetzel în Juterbog, un oraș din apropiere.

Luther a început să se pronunțe împotriva *vînzării* de indulgențe și, în cele din urmă, împotriva indulgențelor *ca atare*. El a fost denunțat de papa Leo X pentru că a spus: „Indulgențele sunt înșelătorii pioase... În fața dreptății lui Dumnezeu, indulgențele nu sunt de nici un folos celor care le cîștigă pentru îndepărtarea pedepsei datorată păcatului lor real".

Reforma a făcut o treabă bună în dezvăluirea ideii că prin cumpărarea indulgențelor s-ar putea elibera suflete din Purgatoriu - și astăzi nu li se mai spune oamenilor că sufletele chinuite pot fi eliberate. Cu toate acestea, chiar și astăzi există o legătură între oferirea banilor și rugăciunile pentru cei morți. Deoarece preoții trebuie să recunoască faptul că nu au de unde ști cînd trec de fapt sufletele din Purgatoriu în Cer, niciodată nu s-a căzut de acord în această problemă. Totdeauna există posibilitatea ca să se dea mai mulți bani pentru cei dragi care au murit. Să te joci cu dragostea și cu amintirile dureroase ale celor care au suferit pierderea, să iei bani pentru liturghii și pentru rugăciuni lungi, ne aduce în minte acei preoți evrei din vremea lui Isus cărora El le-a spus: „Voi *mîncați* casele văduvelor și faceți *rugăciuni lungi* de ochii oamenilor" (Mt.23:14).

Liturghia solemnă poate fi foarte scumpă, în funcție de numărul de preoți care iau parte, precum și de numărul florilor și lumînărilor. Se cîntă cu o voce puternică. O liturghie simplă este pe de altă parte mult mai puțin scumpă - sunt folosite doar șase lumînări, și cuvintele sunt

repetate cu voce scăzută. Irlandezii au o vorbă: „High money, High Mass; low money, Low Mass; no money, No Mass!", care înseamnă cam așa: „Bani mulți, liturghie solemnă; bani puțini, liturghie simplă; nici un ban, nici o liturghie!"

Morții care n-au pe nimeni care să le plătească liturghiile sunt numiți „sufletele uitate din Purgatoriu". Totuși, aceștia sunt amintiți în rugăciuni speciale rostite în data de 2 noiembrie, „Ziua morților". Dacă un catolic se teme că ar putea deveni unul dintre aceste suflete uitate, se poate înscrie în Societatea Purgatoriană, care s-a înființat în 1856. O contribuție bănească adusă în fiecare an societății îl va asigura că, după moartea sa, se vor rosti rugăciuni pentru sufletul său. În timpul celui de-al doilea război mondial, arhiepiscopul de Winnipeg, într-o scrisoare din 1 martie 1944, a îndemnat mamele romano-catolice să fie *garante* pentru mîntuirea fiilor lor din Purgatoriu prin aceea că-i plătesc suma de 40 dolari pentru rugăciuni și liturghii în favoarea lor.

Aș dori să subliniez aici că nimeni, fie el păgîn, papistaș, protestant sau penticostal, nici un papă, preot sau predicator nu poate garanta mîntuirea cuiva, viu sau mort, pe baza banilor dați pentru rugăciunile făcute în favoarea lui. Isus a spus că este greu pentru un bogat să intre în împărăția cerului (Mt.19:23,24). Dar dacă plătirea unor bani poate ajuta o persoană să scape din Purgatoriu și să ajungă în Cer, atunci exact *opusul* ar fi adevărat. În loc ca să fie „greu" pentru un bogat să intre în Cer, bogățiile ar fi un „ajutor"!

Biblia spune: „Cei ce se încred în *bogăția* lor și se laudă cu mulțimea bogățiilor, nici unul din ei nu-și poate răscumpăra fratele, nici să-I dea lui Dumnezeu prețul răscumpărării" (Ps.49:6,7). Dacă banii nu pot să răscumpere pe un frate cît timp este în viață, cum poate să-l răscumpere dacă a murit? Punctul de vedere al lui Petru e limpede în această chestiune. El a spus foarte clar că noi „NU suntem răscumpărați cu lucruri pieritoare ca argintul și aurul... ci cu sîngele prețios al lui Cristos, ca al unui miel fără cusur și fără pată" (1.Pt.1:18,19).

Cînd fostul vrăjitor din Samaria i-a oferit bani lui Petru pentru a obține un dar al lui Dumnezeu, Petru i-a spus: „În iad cu tine și cu banii tăi! Cum îndrăznești să crezi că poți să cumperi darul lui Dumne-

zeu?" (Fap.8:20). Aceste cuvinte sunt luate din traducerea lui J. B. Phillips, la care el adaugă o notă de subsol: „Exact acesta este sensul cuvintelor în greacă. Ce păcat că înţelesul lor adevărat este făcut neclar prin jargonul modern".

Ideile romano-catolice despre Purgatoriu (şi despre rugăciunile menite să-i ajute pe cei din Purgatoriu) n-au fost învăţăturile lui Cristos şi cele ale apostolilor. Ele nici n-au fost învăţate în prea mare măsură în biserica catolică pînă prin anul 600, cînd papa Grigore cel Mare a susţinut ideea unei a *treia* stări - un loc pentru purificarea sufletelor înaintea intrării lor în cer. Aceasta nu a devenit *o dogmă* oficială pînă la Conciliul din Florenţa în 1459.

În timpul secolului 12 s-a răspîndit o legendă care susţinea că Sf. Patrick găsise intrarea reală în Purgatoriu. Ca să-i convingă pe cei îndoielnici, a pus să se sape o groapă foarte adîncă în Irlanda, în care s-au coborît mai mulţi călugări. După întoarcerea lor, spune povestea, ei au descris Purgatoriul şi Iadul cu o plasticitate descurajatoare. În 1153, cavalerul irlandez Owen a susţinut că şi el se coborîse prin acea groapă în lumea subterană. Au venit turişti de departe şi de aproape ca să viziteze

acel loc. Mai apoi au apărut abuzuri financiare, și în 1497 papa Alexandru VI a poruncit ca gaura să fie închisă, fiind o înșelătorie.[7] Totuși, după trei ani, papa Benedict XIV a predicat și a publicat la Roma o predică în favoarea Purgatoriului lui Patrick![8]

Credința despre Purgatoriu există de multă vreme. Plato (427-347 î. Cr.) vorbea de învățătorii mistici din vremea lui „care se strîngeau în cete la ușile celor bogați și încercau să-i convingă de faptul că le-ar sta la dispoziție o putere pe care ar fi primit-o din cer și care i-ar face în stare ca prin jertfe și incantații să îndrepte orice nelegiuire comisă de un individ anume, sau de strămoșii lui... Tainele lor ne izbăvesc de chinurile din cealaltă lume, în timp ce neglijarea lor este pedepsită printr-o soartă groaznică".[9]

Au fost vremuri cînd atîția budiști chinezi au venit să cumpere rugăciuni pentru izbăvirea celor dragi ai lor din Purgatoriu, încît au fost înființate prăvălii speciale în acest scop. Există în scrierile sacre ale budismului o descriere amănunțită a suferințelor din Purgatoriu. În religia lui Zarathustra, sufletele trec prin douăsprezece stadii înainte de a fi suficient de purificate pentru a intra în cer. Stoicii au conceput un loc de mijloc al iluminării pe care l-au numit Empyrosis, adică „un loc al focului".[10]

Această idee de a da bani pentru cei morți este foarte veche, o concepție despre care se relatează și în Biblie. După cît se pare, israeliții erau expuși acestei credințe, căci au fost avertizați să nu dea bani „pentru cei *morți*" (Deut.26:14). După ce a prezentat dovezi amănunțite în favoarea concluziei sale, Hislop spune: „Deci, în orice sistem, cu excepția Bibliei, doctrina Purgatoriului după moarte și a rugăciunilor pentru cei morți au avut un loc important".[11]

Este foarte posibil ca noțiunea de Purgatoriu și anumite idei legate de închinarea adusă lui Moloh să fi izvorît dintr-o sursă comună. Se pare că diverse națiuni aveau ideea că focul, într-un mod sau altul, era necesar pentru curățirea de păcat. Israeliților li se interzicea în mod repetat să-și lase copiii să „treacă prin focul pentru Moloh" (Lev.18:21; Ier.32:35; 2.Re.23:10). Lui Moloh (pe care unii îl identifică cu Bel sau cu Nimrod) i s-a adus închinare „cu jertfe umane, purificări... cu mutilări, juruințe de celibat și virginitate, și cu consacrarea întîilor născuți".[12] Uneori el era înfățișat ca un idol oribil în care ardea un foc, astfel încît jertfa pusă în brațele lui era arsă. În ilustrație, un preot păgîn a luat un copilaș de la mama lui pentru a fi oferit lui Moloh. Dacă părinții nu voiau să dea copilul, se bătea puternic din tobe pentru a se acoperi strigătele. Cuvîntul pentru tobe este *tophim*, de unde vine cuvîntul „Tophet"[13], loc care este menționat în versete precum Ieremia 7:31: „Ei au zidit înălțimea din Tofet... ca să-și ardă fiii și fiicele în foc". În timp ce se auzeau tobele, muzica și incantațiile preoților, jertfele omenești erau mistuite de flăcări.

Este într-adevăr trist faptul că mulțimi de oameni au crezut că prin asemenea ritualuri crude, sau prin plătirea unor sume mari de bani ori prin faptele lor pot plăti pentru păcatele lor. Vestea Bună este că prețul a fost *deja* plătit - de către Isus Cristos! Mîntuirea este prin har - printr-o favoare care niciodată nu poate fi meritată prin bani, fapte sau sacrificii. „Căci prin HAR ați fost mîntuiți prin intermediul *credinței;* și aceasta nu din voi înșivă: este DARUL lui Dumnezeu: nu din fapte, ca să nu se laude nimeni" (Ef.2:8,9).

## CAPITOLUL ZECE

# A FOST OARE PETRU PRIMUL PAPĂ?

ÎN VÎRFUL bisericii romano-catolice este papa de la Roma. Acest om - conform doctrinei catolice - este capul pămîntesc al Bisericii şi succesorul apostolului Petru.

Potrivit acestei credinţe, Cristos l-a numit pe Petru ca primul papă, care drept urmare a plecat la Roma şi a slujit în această funcţie timp de douăzeci şi cinci de ani. Se emite pretenţia că după Petru a existat o succesiune de papi pînă astăzi - o parte foarte importantă a doctrinei romano-catolice. Dar a rînduit oare Cristos un om ca să fie deasupra tuturor celorlalţi în Biserica Sa? A instituit El oare slujba papală? L-a numit El pe Petru în funcţia de Pontif Suprem?

Conform Scripturilor, CRISTOS „este *Capul* Bisericii" (Ef.5:23) - *nu papa!*

Iacov şi Ioan au venit odată la Isus, cerîndu-I ca unul dintre ei să stea la dreapta Sa şi celălalt la stînga Sa în împărăţie. (În regatele răsăritene, cei doi miniştri principali ai statului, avînd rangul al doilea în autoritate după cel al regelui, deţin aceste poziţii.) Dacă pretenţia bisericii romano-catolice este adevărată, atunci Isus ar fi explicat că i-a dat locul de la dreapta Sa lui Petru şi că nu intenţionează să creeze vreo poziţie la stînga Sa! Dar, dimpotrivă, iată răspunsul lui Isus: „Ştim că prinţii naţiunilor le stăpînesc, şi cei mari stăpînesc peste ele, *dar nu aşa să fie între voi*" (Mc.10:35-43). Cu siguranţă că aceasta pledează împotriva ideii că unul dintre ei era menit să fie un papă care să conducă peste toţi ceilalţi în biserică în calitate de Episcop al episcopilor!

Apoi, Isus i-a învățat noțiunea de egalitate, avertizîndu-i pe discipoli împotriva folosirii titlurilor religioase măgulitoare, precum „părinte" (cuvîntul „papă" înseamnă părinte), „Rabbi" sau „Învățătorule". *„Căci* Unul singur este Învățătorul vostru, Cristos", a spus El, „și voi toți sunteți frați" (Mt.23:4-10). Dar romano-catolicii sunt învățați că lui Petru i s-a dat o poziție într-atît de superioară, încît întreaga Biserică a fost zidită pe el! Versetul folosit pentru a sprijini această pretenție este Matei 16:18: „Și Eu îți spun, că tu ești Petru, și pe această Stîncă Îmi voi zidi Biserica; și porțile iadului n-o vor putea învinge".

Totuși, dacă luăm acest verset în contextul său, putem vedea că Biserica n-a fost zidită pe Petru, ci pe CRISTOS. În versetele dinainte, Isus i-a întrebat pe discipoli cine spuneau oamenii că este El. Unii spuneau că El era Ioan Botezătorul, unii Ilie; alții credeau că era Ieremia sau unul dintre profeți. Atunci Isus i-a întrebat: „Dar voi cine ziceți că sunt Eu?" La aceasta, Petru a răspuns: „Tu ești Cristosul, Fiul Dumnezeului celui viu". Atunci Isus a spus: „Tu ești Petru (*petros,* o bucată desprinsă dintr-o stîncă; „lithos" este piatră), și pe această Stîncă (*petra,* o masă de stîncă, marea stîncă de temelie a adevărului pe care Petru o exprimase chiar înainte) Îmi voi zidi Biserica". Adevărata temelie pe care a fost zidită Biserica era Cristos Însuși, nu Petru. De fapt este Biserica lui Cristos, nu a lui Petru!

Petru însuși a declarat că Isus Cristos era stînca de la temelie (1.Pt. 2:4-8). El a vorbit despre Cristos ca despre *„piatra* lepădată de voi, zidarii... în nici un altul nu este mîntuire" (Fap.4:11,12). Biserica a fost zidită pe Cristos. El este adevărata temelie, și nu este altă temelie: *„Căci* nu se poate pune nici o altă temelie în afară de cea care este pusă, adică ISUS CRISTOS" (1.Cor.3:11).

Cînd Isus a vorbit despre faptul că Își zidește Biserica pe o stîncă, discipolii n-au înțeles prin aceasta că El îl înălța pe Petru să fie papa lor, căci după două capitole ei L-au întrebat pe Isus cine era CEL MAI MARE (Mt.18:1). Dacă Isus i-ar fi învățat că Biserica va fi zidită pe Petru, discipolii ar fi știut în mod automat cine era cel mai mare dintre ei!

De fapt, de abia pe timpul lui Calixtus, care era episcop al Romei între 218 și 223, s-a întîmplat ca Matei 16:18 să fie folosit într-o încercare

de a dovedi că Biserica a fost zidită pe Petru și că episcopul Romei era succesorul lui.

Dacă îl privim pe Petru mai îndeaproape în Scripturi, este vădit că el nu era un papă!

1. Petru era căsătorit. Faptul că Petru era *căsătorit* nu se armonizează cu poziția catolică, aceasta cerînd ca un papă să fie necăsătorit. Scripturile ne spun că mama soției lui Petru a fost vindecată de o febră (Mt.8:14). Bineînțeles că nu putea exista o „mamă a soției lui Petru" dacă Petru nu avea o soție! Chiar și după mai mulți ani, Pavel a făcut o afirmație care arată că apostolii aveau soții - inclusiv Chifa (1.Cor.9:5). Chifa era numele aramaic al lui Petru (Io.1:42).

2. Petru nu le permitea oamenilor să *îngenuncheze* înaintea lui. Cînd Petru a intrat în casa lui, „Corneliu l-a întîmpinat și s-a aruncat la picioarele lui, și i s-a închinat. Dar Petru l-a ridicat, zicînd: Scoală-te, eu însumi sunt om" (Fap.10:25,26). Aceste cuvinte diferă mult de ceea ce ar fi spus un papă, căci oamenii se apleacă înaintea papei.

3. Petru nu a ridicat *tradiția* la nivelul Cuvîntului lui Dumnezeu. Dimpotrivă, Petru avea puțină încredere în „tradițiile venite de la părinții voștri" (1.Pt.1:18). Predica sa din ziua Rusaliilor era plină de Cuvînt, nu de tradițiile oamenilor. Cînd oamenii au întrebat ce să facă pentru ca să fie în ordine cu Dumnezeu, Petru nu le-a spus că au nevoie de puțină apă, pe care el s-o toarne sau s-o stropească peste ei. În schimb, le-a spus: „Pocăiți-vă, și fiecare din voi să fie *botezat* în Numele lui Isus Cristos pentru iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfînt" (Fap.2:38).

4. Petru n-a fost un papă, căci n-a purtat *coroană*. Petru însuși a explicat că atunci cînd se va arăta Păstorul-șef, atunci vom „primi o cunună (în grecește înseamnă și coroană - n. tr.) de glorie care nu vestejește" (1.Pt.5:4). Deoarece Cristos încă nu S-a arătat iarăși, coroana pe care o poartă papa nu-i este dată de Cristos. Pe scurt, Petru nu s-a comportat niciodată ca un papă, nici nu s-a îmbrăcat ca un papă, nici n-a vorbit ca un papă, nici n-a scris ca un papă, iar oamenii nu l-au întîmpinat ca pe un papă!

După toată probabilitățile, chiar în primele zile ale bisericii, Petru a avut *într-adevăr* cea mai de seamă lucrare printre apostoli. Petru a fost cel care și-a ținut prima predică după revărsarea Duhului Sfînt la Rusa-

lii, şi 3.000 de oameni au fost aduşi la Domnul. Mai tîrziu, Petru a fost primul care a dus Evanghelia la păgîni. Ori de cîte ori găsim o listă a celor doisprezece apostoli în Biblie, numele lui Petru este totdeauna menţionat primul (Mt.10:2; Mc.3:16; Lc.6:14; Fap.1:13). Dar nimic din acestea - chiar printr-o forţare a imaginaţiei - n-ar indica faptul că Petru a fost papa sau Episcopul universal al episcopilor!

Cu toate că Petru în mod vădit a avut chiar de la început poziţia cea mai de frunte dintre apostoli, mai tîrziu se pare că *Pavel* a avut lucrarea cea mai remarcabilă. Ca scriitor al Noului Testament, Pavel a scris 100 de capitole cu 2.325 de versete, în timp ce Petru a scris doar 8 capitole cu 166 de versete.

Pavel a vorbit despre Petru, Iacov şi Ioan ca despre stîlpi în biserică (Gal.2:9). Cu toate acestea, a putut să spună: „... Cu *nimic* nu sunt mai prejos ca aceşti ‚superapostoli'" (2.Cor.12:11). Dar dacă Petru a fost Supremul Pontif, papa, atunci cu siguranţă că Pavel ar fi fost oarecum mai prejos decît el! Într-o împrejurare, Pavel chiar l-a mustrat pe Petru „pentru că era *vrednic de mustrare*" (Gal.2:11). Ciudate cuvinte, dacă Petru ar fi fost privit ca un papă „infailibil"!

Pavel a fost numit „apostolul neamurilor (sau păgînilor)" (Rom.11: 13), în timp ce lucrarea lui Petru a fost în principal printre evrei (Gal. 2:7-9). Chiar şi numai acest fapt ar părea suficient ca să arate că Petru n-a fost episcop al Romei, căci Roma era un oraş al naţiunilor (cf. Fap.18:2). Toate acestea sunt într-adevăr foarte semnificative atunci cînd ne gîndim că întregul cadru al romano-catolicismului se bazează pe pretenţia că Petru a fost primul episcop al Romei!

Nu există nici o dovadă, vorbind din punct de vedere biblic, că Petru ar fi ajuns vreodată în apropierea Romei! Citim despre călătoriile lui la Antiohia, Samaria, Iope, Cezareea şi alte locuri, dar nu Roma! Aceasta este o omisiune ciudată, mai ales că Roma era considerat cel mai important oraş din lume! *The Catholic Encyclopedia* (articolul: „Petru") indică faptul că deja în secolul 3 a apărut legenda că Petru ar fi fost episcop al Romei timp de 25 de ani - această perioadă fiind cuprinsă (după cum credea Hieronymus) între anii 42 d. Cr. şi 67 d. Cr. Dar acest punct de vedere nu este lipsit de probleme deosebite. Prin anul 44,

Petru făcea parte din conciliul de la Ierusalim (Fap.15). Prin 53, Pavel i s-a alăturat în Antiohia (Gal.2:11). Prin 58, Pavel și-a scris scrisoarea către creștinii din Roma, în care a trimis salutări la douăzeci și șapte de persoane, *fără să-l menționeze vreodată pe Petru!* Închipuiți-vă un misionar care scrie unei biserici, salutînd 27 de membri cu numele, dar fără să-l amintească pe pastor!

Fotografia de mai jos arată o statuie, despre care se presupune că îl reprezintă pe Petru, aflată în catedrala Sf. Petru din Roma. (Pentru a vedea locul pe care îl ocupă în catedrala Sf. Petru, vezi planul de la pagina 41). Am fost personal martorul unor lungi șiruri de oameni care așteptau să treacă prin fața statuii și să-i sărute picioarele.

## CAPITOLUL UNSPREZECE

# ORIGINEA PĂGÎNĂ A SLUJBEI PAPALE

NIMROD, REGELE şi întemeietorul Babilonului, n-a fost numai conducătorul lui politic, ci a fost şi conducătorul lui religios. El a fost un preot-rege. Din el a descins o spiţă de preoţi-regi - fiecare ocupînd locul de conducător al religiei babiloniene oculte a tainelor. Această spiţă a continuat pînă în zilele lui Belşaţar despre care citim în Biblie.

Mulţi ştiu despre ospăţul pe care l-a dat Belşaţar în Babilon, cînd a apărut pe perete misterioasa scriere. Dar uneori se trece cu vederea că această întîlnire era mai mult decît o simplă petrecere! Ea era o întîlnire *religioasă,* o sărbătorire a tainelor babiloniene al căror conducător era Belşaţar în acea vreme. „Ei au băut vin şi au preamărit zeii de aur, şi de argint, şi de aramă, de fier, de lemn, şi de piatră" (Dan.5:4). Adăugînd la blasfemia prilejuită de această ocazie, ei şi-au băut vinul din vasele sfinte ale Domnului care fuseseră luate din templul de la Ierusalim. Această încercare de a *amesteca* ceea ce era sfînt cu ceea ce era păgînism a adus judecata divină. Babilonul a fost sortit pieirii.

Profeţii au vorbit despre modul în care oraşul va fi distrus (Ier.50:39; 51:62). Astăzi există un cale ferată care duce de la Bagdad la Basra, şi trece prin apropierea vechiului loc al Babilonului. O placă indicatoare scrisă în engleză şi arabă spune: „Staţia Babilon. Trenurile se opresc aici pentru a lua pasageri". Pasagerii sunt turişti care vin să cerceteze ruinele. Dar deşi oraşul a fost distrus, au supravieţuit idei care au fost o parte din

vechea religie a Babilonului!

Cînd Roma a cucerit lumea, păgînismul, care se răspîndise din Babilon și se dezvoltase în diverse națiuni, s-a contopit cu sistemul religios al Romei păgîne. Aceasta a inclus ideea unui Pontif Suprem (Pontifex Maximus), o funcție care a început să fie preluată de către Cezari în anul 63 î. Cr. Acest fapt este ilustrat aici printr-o veche monedă romană a lui Cezar Augustus (27 î. Cr. - 14 d. Cr.) cu titlul său de „Pont-Max", conducătorul tainelor sau misterelor. Monede ca aceasta erau în circulație pe timpul lucrării pămîntești a Domnului nostru. „Și ei I-au adus un bănuț. Și El le-a zis: A cui este această imagine și inscripție? Ei I-au zis: A lui Cezar" (Mt.22:17-22).

Împărații romani (inclusiv Constantin) au continuat să dețină funcția de Pontifex Maximus pînă în anul 376 cînd Grațian, din motive creștine, a refuzat-o. El a recunoscut că acest titlu și această funcție este ceva idolatru și blasfematoriu. Totuși, în această perioadă, *episcopul Romei* crescuse în putere și prestigiu politic. Drept urmare, în anul 378, Demasus, episcop al Romei, a fost ales Pontifex Maximus - marele preot al tainelor! Deoarece Roma era considerat cel mai important oraș din lume, unii creștini priveau la episcopul Romei ca la „Episcopul episcopilor" și ca la conducătorul Bisericii. Și tocmai el pretindea titlul de Pontifex Maximus - o situație unică! În vremea aceea, și în anii care au urmat, șuvoiul păgînismului și al creștinismului au curs laolaltă, producînd ceea ce este cunoscut sub numele de biserica romană-catolică, sub conducerea lui Pontifex Maximus, papa.

Titlul de Pontifex Maximus este întîlnit în mod repetat pe inscripții prin tot Vaticanul - deasupra intrării în catedrala Sf. Petru, deasupra statuii lui Petru, în dom, deasupra Ușii Sfîntului An care se deschide numai în timpul unui an jubiliar, etc. Medalia alăturată, bătută de papa Leo X, chiar înainte de Reformă, ilustrează unul din modurile în care titlul de „Pont. Max." a fost folosit de către papi.

Dar cum ar putea un om să fie în același timp atît

conducătorul Bisericii, cît și Pontifex Maximus, conducătorul tainelor păgîne? Într-o încercare de a ascunde această discrepanță, unii lideri ai Bisericii au căutat similarități între cele două religii. Ei știau că dacă puteau găsi măcar cîteva puncte pe care fiecare din cele două părți să le aibă în comun, cele două se puteau contopi într-una singură, căci la acea vreme cei mai mulți nu se ocupau de amănunte. Ei doreau numere mari și putere politică. Adevărul era pe locul doi.

O similaritate izbitoare a fost aceea că Supremul Pontif al păgînismului purta titlul caldeu de *peter* sau interpret, tălmăcitor, traducător - tălmăcitor al tainelor.[1] Aici se oferea ocazia de a „creștiniza" funcția păgînă de Pontifex Maximus, funcție pe care o deține acum episcopul Romei, prin asocierea lui „Peter (Petru)" sau Marele Tălmăcitor al Romei cu Petru apostolul. Dar lucrul acesta nu se putea face fără probleme. Ca să faci așa, era necesar să spui că Petru fusese la Roma. Astfel, au început să se răspîndească legende, despre care nu se știa și nu se auzise mai înainte, referitoare la Petru ca primul episcop al Romei.[2] „Și astfel", scrie Hislop, „pentru creștinii orbiți ai apostaziei, papa era reprezentantul lui Petru apostolul, în timp ce pentru păgînii inițiați el era doar reprezentantul lui Petru, tălmăcitorul binecunoscutelor lor taine sau mistere".[3]

Întrucît apostolul Petru era cunoscut sub numele de *Simon* Petru, este interesant de notat că Roma nu a avut numai un „Petru", un tălmăcitor al tainelor, ci și un conducător religios cu numele de Simon, care s-a dus acolo în primul secol! Despre acest Simon, cunoscut celor care studiază Biblia ca Simon vrăjitorul (Fap.8:9), se spune că ar fi mers mai tîrziu la Roma și ar fi întemeiat acolo o religie creștină falsificată! Pentru că lucrul acesta sună atît de ciudat, am dori să citățm chiar din *The Catholic Encyclopedia* despre acest Simon ca să clarificăm că nu este vorba de o idee preconceptă de-a noastră.

„Iustin Martirul și alți scriitori timpurii ne informează că el s-a dus după aceea la Roma, a făcut acolo minuni prin puterea demonilor și a primit onoruri divine atît în Roma, cît și în propria sa țară. Deși multe legende neobișnuite s-au strîns mai tîrziu în jurul numelui acestui Simon... pare totuși probabil să existe o bază adevărată pentru relatarea

făcută de Iustin și acceptată de Eusebiu. Simon Magul, personajul istoric, a întemeiat *fără îndoială* un fel de religie ca o falsificare a creștinismului, în care a pretins că joacă rolul *analog celui al lui Cristos*".[4]

Noi știm că biserica romană a devenit expertă în preluarea diverselor idei sau tradiții și amestecarea lor împreună în propriul ei sistem religios. Dacă Simon și-a strîns într-adevăr adepți în Roma, dacă a primit onoruri divine, dacă a întemeiat o religie anticreștină în care el a jucat un rol analog lui Cristos, nu este oare posibil ca astfel de idei să fi putut influența tradiții ulterioare? Poate că *acest* „Simon", care era în Roma, a fost confundat mai tîrziu cu Simon Petru. Papii au pretins că sunt „Cristos în funcție" pe pămînt. După cît se pare, Simon vrăjitorul a pretins același lucru în Roma. Dar nu citim niciodată că Simon Petru apostolul ar fi pretins vreodată așa ceva!

Un alt amestec la Roma a implicat „cheile". Timp de aproape o mie de ani, locuitorii Romei crezuseră în cheile mistice ale zeului păgîn Ianus și ale zeiței Cibele.[5] În mitraism, una din ramurile principale ale tainelor ajunse la Roma, zeul soare purta două chei.[6] Cînd împăratul a pretins că este succesorul „zeilor" și Supremul Pontif al tainelor, cheile au ajuns să fie simboluri ale autorității sale. Mai tîrziu, cînd episcopul Romei a devenit Pontifex Maximus prin anul 378, el a devenit automat posesorul cheilor mistice. Aceasta i-a adus recunoaștere din partea păgînilor și, din nou, s-a ivit ocazia de a-l amesteca pe Petru în întreaga poveste. Nu-i spusese Cristos lui Petru: „Îți voi da cheile Împărăției cerurilor" (Mt.16:19)?

Totuși, doar în 431 a susținut papa în mod public că cheile pe care le poseda erau cheile autorității date apostolului Petru. Aceasta se întîmpla la peste cincizeci de ani după ce papa devenise Pontifex Maximus, posesorul cheilor. (Ca exemplu al modului în care cheile sunt folosite ca simboluri ale autorității papale, vezi marele evantai de la pagina 90).

Cheia dată lui Petru (și tuturor discipolilor) reprezenta *mesajul* evangheliei prin care oamenii puteau intra în împărăția lui Dumnezeu. Pentru că unii n-au înțeles corect lucrul acesta, nu este ceva neobișnuit ca Petru să fie înfățișat ca portarul Cerului, hotărînd pe cine să lase să intre și pe cine nu!

Aceasta este foarte asemănător ideilor asociate zeului păgîn Ianus, pentru că el era păzitorul uşilor şi al porţilor în mitologia romană. Ianus, cu o cheie în mînă, este arătat în desenul alăturat. El era reprezentat cu două feţe - una tînără, cealaltă îmbătrînită (o versiune tîrzie a lui Nimrod întrupat în Tamuz). Este interesant să observăm că nu numai cheia era un simbol al lui Ianus, ci şi cocoşul era considerat a fi sacru pentru el.[7] Nu a existat nici o problemă în a lega cocoşul de Petru, căci oare nu cîntase un cocoş în noaptea în care se lepădase el de Domnul? (Io.18:27)

Este cert faptul că titlul de „Supremul Pontif" sau de „Pontifex Maximus" pe care îl poartă papa n-a fost introdus de creştini, căci el era titlul folosit de împăraţii romani înaintea erei creştine. Cuvîntul „pontif" vine de la cuvîntul *pons*, „pod", şi *facio*, „a face". El înseamnă „făuritor de poduri". Împăraţii, ca preoţi-regi, au fost consideraţi în vremurile păgîne a fi făuritorii şi păzitorii podurilor din Roma. Fiecare dintre ei slujea ca mare preot şi susţinea că este podul sau puntea de legătură între viaţa aceasta şi cea de apoi.

Acea ramură a tainelor cunoscută ca mitraism s-a răspîndit în Roma pînă ce a devenit - la un moment dat - aproape singura credinţă din imperiu.[8] Preotul-şef era numit *Pater Patrum*, adică Părintele Părinţilor.[9] Derivat direct din acest titlu, la conducerea bisericii romano-catolice se află papa - Părintele Părinţilor. „Părintele" mitraismului îşi avea pe atunci sediul în Roma, şi „părintele" catolicismului şi-l are acum pe al său acolo.

Odăjdiile scumpe şi foarte împodobite pe care le poartă papii au fost făcute după veşmintele împăraţilor romani. Istoricii n-au lăsat acest fapt să treacă neobservat, ci ei confirmă faptul că „veşmintele clerului... erau moşteniri din partea Romei păgîne".[10]

Tiara, coroana pe care o poartă papii - deşi împodobită în moduri diferite în perioade diferite - este identică în formă cu cea purtată de „zeii" sau îngerii arătaţi pe tăbliţele asiriene păgîne.[11] Ea este asemănătoare celei care se poate vedea pe capul lui Dagon, zeul-peşte înfăţişat

aici. Dagon nu era de fapt decît o formă tainică al falsului „mîntuitor" babilonian. Numele de Dagon vine de la *dag* (un cuvînt tradus de obicei cu „peşte" în Biblie) şi înseamnă zeul-peşte.[12] Deşi şi-a avut originea în păgînismul Babilonului,[13] închinarea adusă lui Dagon a devenit deosebit de uzuală printre filisteni (Jud.16:21-30; 1.Sam.5:4,5).

*Modul în care era înfăţişat Dagon în sculptura mesopotamiană* se vede în desenul reprodus mai jos (silueta a doua din stînga).[14] În cartea sa *Babylon and Nineveh* (Babilonul şi Ninive), Layard explică următorul lucru: „Capul peştelui formează o mitră deasupra capului bărbatului, în timp ce coada solzoasă ca un evantai cădea ca o manta, lăsînd să se vadă picioarele şi laba picioarelor".[15]

Mai tîrziu a rămas ca o mitră numai partea de sus, cu gura peştelui de abia deschisă. Pe mai multe monede malteze, un zeu (ale cărui caracteristici sunt aceleaşi ca cele ale lui Osiris, *Nimrodul egiptean*), este prezentat nemaiavînd corpul de peşte şi rămînînd doar mitra capului de peşte.[16]

O pictură renumită a lui Moretto îl înfățișează pe Sf. Ambrozie purtînd o mitră în forma unui cap de pește. Același tip de mitră este purtat de papă, așa cum se vede în schița papei Paul VI în timp ce rostea o predică despre „Pace" în istorica sa vizită făcută în Statele Unite în 1965. Fotografia de la pagina 90 arată și ea mitra în formă de cap de pește.

H. A. Ironside spune că papa este „succesorul direct al marelui preot al tainelor babiloniene și slujitorul zeului-pește Dagon, pentru care poartă, asemenea predecesorilor lui idolatri, inelul pescarului. Din nou, amestecînd păgînismul și creștinismul laolaltă, asemănările au făcut ca acest amestec să fie mai puțin evident. În acest caz, deoarece Petru fusese pescar, inelul zeului-pește avînd titlul de Pontifex Maximus înscris pe el a fost asociat cu acesta.

Dar apostolul Petru n-a purtat niciodată un inel ca acesta. Nimeni nu s-a aplecat și nu i-a sărutat inelul. Probabil că nici nu avea vreunul, căci, așa cum a spus ologului: „Argint și aur n-am"! (Fap.3:6)

Un alt indiciu care ne ajută la soluționarea tainei Babilonului modern se poate vedea în folosirea *pallium*-ului pe care îl poartă papa pe umeri. Dicționarele neprescurtate îl definesc ca pe un veșmînt purtat de clerul păgîn din Grecia și din Roma, *înaintea* erei creștine.

În vremea modernă, *pallium*-ul este făcut din lînă albă luată de la doi miei care au fost binecuvîntați în bazilica Sf. Agnes din Roma. Ca simbol al faptului că arhiepiscopul are parte și el de plinătatea funcției papale, papa le trimite *pallium*-ul. Totuși, înainte de a-l trimite, este pus toată noaptea

deasupra presupusului mormînt al Sf. Petru - această practică fiind o copie a ritualului păgîn practicat printre greci!

De-a lungul secolelor, biserica romano-catolică a pretins că posedă scaunul pe care a stat Petru și a slujit el în Roma. Dar tare ciudat trebuie să fi fost acest scaun pentru Petru! Chiar și *The Catholic Encyclopedia* explică faptul că plăcuțele din partea din față a scaunului înfățișează animale fabuloase din mitologie, ca și legendarele „munci ale lui Hercule".[17] Într-un alt volum al *The Catholic Encyclopedia* găsim aceste cuvinte: „Ghilgameș, pe care mitologia l-a transformat într-un Hercule babilonian... ar fi atunci persoana pe care Biblia o desemnează ca Nemrod (Nimrod)".[18] Este curios faptul că Nimrod este asemănat cu Hercule, iar sculpturile asociate cu Hercule apar pe așa-numitul „scaun al lui Petru"! Nici unul din aceste lucruri nu ne-ar face să ne gîndim că acest scaun are o origine creștină.

O comisie științifică numită de papa Paul în iulie 1968 a constatat că nici o parte din scaun nu este suficient de veche ca să dateze de pe vremea lui Petru. Metoda de datare cu carbon 14 și alte teste au indicat faptul că scaunul nu este mai vechi de secolul 9. Este clar că ideile mai timpurii despre scaunul lui Petru au fost interesante, dar nu exacte.

Lîngă marele altar din catedrala Sf. Petru se află o statuie mare de bronz a lui „Petru". Unii scriitori de odinioară au susținut că aceasta a fost la origine o statuie a lui Jupiter! - redenumită cu numele de Petru. Aceasta a fost opinia împăratului Leo care a publicat un edict în anul 628 împotriva folosirii statuilor pentru închinare. Cu toate acestea, această statuie este privită cu cea mai profundă venerație, și picioarele ei au fost de atîtea ori *sărutate,* încît degetele aproape au fost roase! În fotografia de pe pagina următoare, fostul papă Ioan XXIII este pe cale să sărute statuia care fusese îmbrăcată cu veșminte papale bogate și cu o coroană pentru acea ocazie.

Practica sărutării unui idol sau a unei statui a fost împrumutată din păgînism. După cum am văzut, închinarea la Baal a fost legată de străvechea închinare adusă lui Nimrod în forma lui zeificată (ca zeu al soarelui). Pe vremea lui Ilie, mulțimi de oameni s-au aplecat înaintea lui Baal și l-au sărutat. „Totuși", a zis Dumnezeu, „Mi-am lăsat șapte mii în Israel care nu și-au *plecat* genunchii înaintea lui Baal și a căror gură nu l-a *sărutat*" (1.Re.19:18). Într-una din formele lui „tainice", Nimrod (întrupat în tînărul Tamuz) era reprezentat sub forma unui vițel. S-au făcut statui de viței, li s-au adus închinare și au fost sărutate! „Ei

păcătuiesc tot mai mult, şi şi-au făcut imagini turnate din argint şi idoli după priceperea lor, toţi fiind lucrarea meseriaşilor; li se spune: Oamenii care aduc jertfe să sărute viţeii" (Os.13:1-3). Sărutarea unui idol era o parte a închinării înaintea lui Baal!

Nu numai că biserica romano-catolică a adoptat practica sărutării unui idol, ci acelaşi lucru s-a întîmplat şi cu obiceiul procesiunilor religioase în care erau *purtaţi* idolii. Asemenea procesiuni constituie o parte obişnuită a practicii romano-catolice, totuşi acestea nu-şi au originea în creştinism. În secolul 15 î. Cr., o imagine a zeiţei babiloniene Iştar a fost purtată cu mare pompă şi ceremonie din Babilon în Egipt.[19] Procesiuni de idoli au fost practicate în Grecia, Egipt, Etiopia, Mexic şi în multe alte ţări în vremurile străvechi.

Biblie arată nebunia celor care cred că de la idoli poate veni ceva bun - idoli atît de lipsiţi de putere, încît trebuie să fie purtaţi! Isaia, referindu-se în mod direct la dumnezeii Babilonului, a avut de spus lucrul acesta: „Ei varsă aurul din pungă şi cîntăresc argintul pe cîntar, şi tocmesc un aurar: şi el face din ele un dumnezeu; ei se *apleacă cu faţa la pămînt,* da, şi *se închină.* Ei îl duc pe *umeri,* ei îl *poartă*" (Is.46: 6,7).

Nu numai că astfel de procesiuni în care se poartă statui au continuat în biserica romano-catolică, ci şi papa este purtat în procesiune. Pe vremea lui Isaia oamenii vărsau argint şi aur pentru zeul lor. Astăzi sunt puse deasupra papei veşminte şi bijuterii. Cînd zeul păgîn era purtat în timpul procesiunii, oamenii se aruncau la pămînt şi se închinau, şi tot aşa în anumite ocazii oamenii se apleacă înaintea papei în timp ce este purtat. La fel cum zeul era „purtat pe umeri", la fel îl poartă pe umeri oamenii pe papă, dumnezeul catolicismului, în timpul procesiunii religioase!

Cu peste trei mii de ani în urmă, exact aceeaşi practică era cunoscută în Egipt, astfel de procesiuni fiind o parte a păgînismului de acolo. Ilustraţia de pe pagina următoare îl prezintă pe preotul-rege antic al Egiptului purtat de doisprezece oameni prin mijlocul mulţimilor care i se închină.[20] O comparaţie între procesiunea papală şi procesiunea păgînă antică arată că una este copia celeilalte. În desenul cu preotul-

rege egiptean observăm folosirea *flabellum*-ului, un evantai mare confecționat din pene, cunoscut mai tîrziu ca evantaiul mistic al lui Bachus. Și aceste evantaie sunt purtate împreună cu papa în ocazii oficiale (compară desenul cu fotografia).

*The Encyclopedia Britannica* spune: „Cînd se duce la ceremonii sărbătorești, (papa) este purtat pe ‚sedia', un scaun portabil de catifea roșie cu spătar înalt, fiind însoțit de două *flabelle* de pene".[21] Că aceste evantaie folosite în procesiuni își au originea în păgînism, este un fapt cunoscut și admis de scriitori catolici.[22]

Cele patru inele solide de fier prinse de picioarele „scaunului lui Pe-

tru" (pag. 87) erau prevăzute pentru folosirea prăjinilor de purtat. Dar putem fi siguri că apostolul Petru n-a fost niciodată purtat printre mulțimi de oameni care să se aplece înaintea lui! (cf. Fap.10:25,26).

Practic nu există nici o îndoială că funcția papală a fost creată printr-un amestec de păgînism cu creștinism. Pallium-ul, mitra cu cap de pește, veșmintele babiloniene, cheile mistice, titlul de Pontifex Maximus, au fost împrumutate din păgînism. Toate aceste lucruri, precum și faptul că Cristos n-a instituit niciodată funcția de papă în biserica Sa, arată limpede că papa nu este nici Vicarul lui Cristos, nici succesorul apostolului Petru.

## CAPITOLUL DOISPREZECE

# IMORALITATEA PAPALĂ

PE LÎNGĂ dovezile clare care au fost aduse, însuși caracterul și moralitatea multor papi tind să-i identifice mai degrabă ca succesori ai preoților păgîni decît ca reprezentanți ai lui Cristos sau ai lui Petru. Unii papi au fost atît de corupți și ticăloși în acțiunile lor, încît și oamenilor care nu aderau la nici o religie le era rușine de ei. Păcate cum ar fi adulterul, sodomia (homosexualitatea), simonia (cumpărarea și vînzarea de funcții bisericești), violul, crima și beția sunt printre păcatele care au fost comise de papi. Să legi păcate ca acestea de niște bărbați care au susținut că sunt „Sfîntul Părinte", „Vicarul lui Cristos"și „Episcopul episcopilor" poate să fie ceva șocant, dar cei familiarizați cu istoria papalității știu bine că nu toți papii au fost niște sfinți.

Papa Sergiu III (904-911) a dobîndit funcția papală prin crimă. Analele bisericii Romei vorbesc despre viața lui trăită în păcat public cu Marozia care i-a născut mai mulți copii nelegitimi.[1] El a fost descris de Baronius ca un „monstru", iar de Gregorovius ca un „criminal terorizant". Un istoric spune: „Timp de șapte ani, acest om... a ocupat scaunul Sf. Petru, în timp ce concubina lui și mama ei asemenea Semiramidei au ținut curtea într-un fast și o voluptate care aminteau de cea mai rea perioadă a imperiului antic."[2]

Această femeie - Teodora - care a fost asemănată cu Semiramida (datorită moralității ei stricate), împreună cu Marozia, concubina papei, „au umplut scaunul papal cu amanții și cu copiii lor nelegitimi și au transformat palatul papal într-o peșteră de tîlhari".[3] Domnia papei Sergiu III a fost începutul perioadei cunoscută ca „domnia prostituatelor" (904-963).

Papa Ioan X (914-928) fusese trimis la început la Ravenna ca arhiepiscop, dar Teodora a cerut să fie readus la Roma și să fie numit în funcția papală. Potrivit celor spuse de episcopul Liutprand din Cremona, care a scris o istorie la aproape cincizeci de ani după aceste evenimente, „Teodora a sprijinit alegerea lui Ioan pentru a-și ascunde mai ușor relațiile ei ilicite cu acesta".[4] Domnia lui însă a avut un sfîrșit brusc atunci cînd Marozia l-a sugrumat! Ea a vrut să-l înlăture din drum, astfel ca Leo VI (928-929) să poată deveni papă. Totuși, domnia lui Leo a durat puțin, căci a fost asasinat de Marozia cînd a aflat că el și-a „dat inima unei femei mai degradată decît ea"![5]

Nu după mult timp, fiul adolescent al Maroziei - sub numele de Ioan XI - a devenit papă. *The Catholic Encyclopedia* spune: „Unii, luînd drept autoritate pe Liutprand și colecția ‚Liber Pontificalis', susțin că el a fost fiul natural al lui Sergius III (un fost papă). Prin uneltirile mamei sale, care domnea în acea vreme la Roma, el a fost înălțat în Scaunul lui Petru".[6] Dar certîndu-se cu cîțiva dușmani ai mamei lui, a fost bătut și băgat în închisoare, unde a murit otrăvit.

În anul 955, nepotul Maroziei, la vîrsta de optsprezece ani, a devenit papă sub numele de Ioan XII. *The Catholic Encyclopedia* îl descrie ca pe „un om bădăran și imoral, care a dus o asemenea viață, încît se vorbea de Lateran ca despre un bordel, iar corupția morală în Roma a devenit subiect de dispreț general... Pe 6 noiembrie, un sinod alcătuit din cincizeci de episcopi italieni și germani s-a întrunit în catedrala Sf. Petru; Ioan a fost acuzat de sacrilegiu, simonie, sperjur, crimă, adulter și incest, și a fost convocat în scris să se apere. Refuzînd să recunoască acest sinod, Ioan i-a amenințat cu excomunicarea pe toți participanții la întrunire dacă vor alege un alt papă în locul lui... Ioan XII s-a răzbunat sîngeros pe conducătorii partidului de opoziție. Diaconului-cardinal Ioan i s-a tăiat mîna dreaptă, episcopul Otgar de Speyer a fost biciuit, un înalt demnitar palatin și-a pierdut nasul și urechile... Ioan a murit în 14 mai 964, la opt zile după ce a fost, potrivit zvonurilor, lovit de paralizie în actul de adulter".[7]

Cunoscutul episcop catolic din Cremona, Luitprand, care a trăit în această perioadă, a scris: „Nici o doamnă cinstită nu îndrăznea să apară în public, doarece papa Ioan nu avea respect nici față de fetele necăsătorite, nici față de femeile căsătorite ori față de văduve - pentru ele era sigură soarta de a fi necinstite de el, chiar și pe mormintele sfinților apostoli, Petru și Pavel". Colecția Catolică a vieților papilor, „Liber Pontificalis", a spus: „Și-a petrecut întreaga viață în adulter".[8]

Papa Bonifaciu VII (984-985) și-a menținut poziția printr-o distribuire generoasă de bani furați. Episcopul de Orleans s-a referit la el (precum și la Ioan XII și Leo VIII) ca la niște „monștri ai vinovăției, duhnind de sînge și murdărie" și niște „Anticriști care stau în templul lui Dumnezeu". *The Catholic Encyclopedia* spune că el „l-a învins pe Ioan XIV (aprilie, 984), l-a aruncat în închisoarea Sant' Angelo, unde nenorocitul a murit după patru luni...Timp de mai bine de un an Roma l-a suferit pe acest *monstru* cufundat în sîngele predecesorilor lui. Dar răzbunarea a fost teribilă. După moartea sa fulgerătoare din iulie 985,

datorată după toate probabilitățile violenței, trupul lui Bonifaciu a fost expus insultelor populației, tîrît pe străzile orașului și în cele din urmă, gol și plin de răni, a fost aruncat sub statuia lui Marcus Aurelius... În dimineața următoare, niște clerici miloși i-au luat cadavrul și i-au oficiat o înmormîntare creștină".[9]

Următorul a fost papa Ioan XV (985-996) care a împărțit veniturile bisericii printre rudele sale și și-a cîștigat reputația de „lacom de cîștig murdar și stricat în toate faptele lui".

Benedict VIII (1012-1024) „a cumpărat funcția de papă prin mită dată în mod public". Următorul papă, Ioan XIX, a cumpărat și el funcția papală. Laic fiind, a fost necesar să fie trecut prin toate ordinele clericale într-o singură zi! După aceea, Benedict IX (1033-1045) a fost făcut papă ca tînăr de doisprezece ani (după alte relatări de douăzeci de ani) printr-un tîrg bănesc făcut cu familiile puternice care conduceau Roma! El „a comis crime și adultere în plină zi, a jefuit pelerini pe mormintele martirilor, un criminal oribil, oamenii l-au scos din Roma.[10] *The Catholic Encyclopedia* spune: „A fost o *rușine* pentru Scaunul lui Petru".

„Simonia" - cumpărarea și vînzarea funcțiilor bisericești - a devenit atît de obișnuită, și corupția atît de pronunțată, încît au intervenit conducătorii seculari. Regele Henry III l-a numit pe Clement II (1046-1047) în funcția de papă, „pentru că nu se găsea nici un cleric roman care să nu fie întinat de simonie și fornicație (curvie)"![11]

Mai mulți papi au comis crime, dar Inocențiu III (1198-1216) i-a întrecut la ucis pe toți predecesorii lui. Deși nu el personal a fost ucigașul, a favorizat cel mai diabolic lucru din istoria omenească - Inchiziția. Estimări ale numărului de „eretici" pe care i-a ucis Inocențiu (nu prea inocent) se ridică pînă la un milion de oameni!

Timp de peste cinci sute de ani, papii s-au folosit de Inchiziție ca să-și păstreze puterea față de cei care nu erau de acord cu învățăturile bisericii romano-catolice.

Fiind în conflicte cu cardinali și regi, numeroase acuzații au fost aduse împotriva papei Bonifaciu VIII (1294-1303). *The Catholic Encyclope-*

*dia* spune: „Nu se știe dacă a omis săvîrșirea vreunei nelegiuiri - infidelitate, erezie, simonie, imoralitate grosolană și nefirească, idolatrie, magie, pierderea Țării Sfinte, moartea Celestinei V, etc... Istoricii protestanți, în general, și chiar unii scriitori catolici moderni... îl clasează printre papii ticăloși, descriindu-l ca pe un om ambițios, arogant și de neîmblînzit, precum și înșelător și trădător, întregul său pontificat fiind o înșiruire de fapte rele".[12] Nu e necesar să insistăm asupra faptului că nu toate acuzațiile care i s-au adus au fost adevărate, dar nici nu pot fi toate respinse. În timpul domniei lui, poetul Dante a vizitat Roma și a descris Vaticanul ca pe un „canal colector al corupției". El a spus despre Bonifaciu (precum și despre papii Nicolae III și Clement V) că le sunt destinate „cele mai adînci locuri ale iadului".

Deși au căutat să sublinieze anumite trăsături bune ale lui Bonifaciu, „istoricii catolici... admit totuși violența explozivă și *frazeologia jignitoare* a cîtorva din documentele sale publice".[13] Un exemplu al acestei „frazeologii jignitoare" este afirmația lui: „Să te distrezi și să ai relații cu femei sau cu băieți nu este cu nimic mai mult un păcat decît să-ți freci mîinile una de alta".[14] Cu alte ocazii, se pare că în acele momente „explozive" L-a numit pe Cristos „ipocrit" și a mărturisit că este ateu.

Cu toate acestea - și lucrul acesta pare să fie aproape de necrezut! - acest papă a fost cel care, în 1302, a publicat binecunoscutul „Unam Sanctum" care declara în mod oficial că biserica romano-catolică este *singura biserică adevărată,* în afara căreia nimeni nu poate să fie mîntuit. Mai mult: „Noi deci afirmăm, definim și declarăm că este *necesar pentru mîntuire* să crezi că fiecare ființă omenească este supusă Pontifului Romei"!

Datorită faptului că au existat papi păcătoși, a fi „supus" papei a ridicat o problemă. Mai trebuia oare să asculți de un papă păcătos? Răspunsul catolic e acesta: „Un papă păcătos... rămîne un membru al bisericii (vizibile) și trebuie tratat ca un conducător păcătos și nedrept pentru care trebuie să ne rugăm, *dar de la care nu ne putem retrage ascultarea*".[15]

Din 1305 pînă în 1377, palatul papal s-a aflat la Avignon, în Franța. În acest timp, Petrarca a acuzat casa papală de „viol, adulter și tot felul de forme de fornicație (curvie)". În multe parohii, oamenii insistau ca preoții să aibă concubine „ca protecție pentru propriile lor familii"![16]

În timpul Conciliului din Constanța (Elveția), trei papi, și cîteodată patru, se blestemau unul pe altul în fiecare dimineață și își numeau oponenții anticriști, demoni, adulteri, sodomiți, dușmani ai lui Dumnezeu și ai oamenilor. Unul dintre acești „papi", Ioan XXIII (1410-1415) - a nu se confunda cu papa din secolul 20 care și-a luat același nume și număr - „a fost acuzat de treizeci și șapte de martori (majoritatea episcopi și preoți) de fornicație, adulter, incest, sodomie, simonie, hoție și crimă! S-a dovedit printr-un număr foarte mare de martori că a sedus și a violat trei sute de maici. Secretara lui, Niem, a spus că avusese la Boulogne un harem, unde nu mai puțin de două sute de fete au fost victimele sexualității lui perverse".[17] În total, Conciliul l-a acuzat de cincizeci și patru de fărădelegi dintre cele mai rele.[18]

Un document de la Vatican oferă această informație privitoare la imorala lui domnie: „Excelența Sa, papa Ioan, a comis perversitate cu soția fratelui său, cu maici sfinte, relații amoroase cu fecioare, adultere cu cele măritate și tot felul de fărădelegi sexuale... cu totul dedat somnului și altor dorințe carnale, contrazicînd total viața și învățătura lui Cristos... el a fost numit în mod public Diavolul întrupat".[19]

Pentru a-și mări bogăția, papa Ioan a impozitat aproape orice lucru - inclusiv prostituția, jocul de noroc și specula. El a fost numit „cel mai depravat criminal care a stat vreodată pe tronul papal".[20]

Despre papa Pius II (1458-1464) s-a spus că ar fi fost tatăl multor copii nelegitimi. El „a vorbit pe față despre metodele pe care le folosea să seducă femei. El i-a încurajat pe cei tineri să facă lucrul acesta și chiar s-a oferit să-i învețe să folosească metode de autosatisfacere sexuală".[21] Pius a fost urmat de Paul II (1464-1471) care și-a păstrat o casă plină de concubine. Tiara sa papală întrecea valoarea unui palat.

Apoi a urmat papa Sixtus IV (1471-1484) care și-a finanțat războaiele prin vînzarea de funcții bisericești celui care oferea prețul cel mai mare[22] și „s-a folosit de papalitate pentru a se îmbogăți pe sine și rudele

sale. Pe opt nepoți ai săi i-a făcut cardinali, cu toate că unii din ei erau încă băieți. I-a rivalizat pe Cezari în petreceri luxuoase și risipitoare. El împreună cu rudele lui au întrecut în bogăție și fast vechile familii romane".[23]

Papa Inocențiu VIII (1484-1492) a fost tatăl a șaisprezece copii de la diferite femei. Cîțiva din copiii lui și-au sărbătorit nunțile la Vatican.[24] *The Catholic Encyclopedia* menționează doar „doi copii nelegitimi, Franceschetto și Teodorina" avuți în anii „tinereții sale destrăbălate".[25] Asemenea multor altor papi, el a înmulțit funcțiile bisericești și le-a vîndut pentru mari sume de bani. El a permis să aibă loc în piața catedralei Sf. Petru lupte cu tauri.

Următorul a fost Rodergio Borgia, care și-a luat numele de Alexandru VI (1492-1503), cîștigîndu-și numirea sa ca papă prin mituirea cardinalilor. Înainte de a deveni papă, în timp ce era cardinal și arhiepiscop, a trăit în păcat cu o doamnă din Roma, Vanozza dei Catanei; și după aceea, cu fiica ei Rosa, cu care a avut cinci copii. În ziua încoronării sale, și-a numit fiul - un tînăr cu un caracter rău și cu obiceiuri josnice - ca arhiepiscop de Valencia.[26] Mulți îl consideră pe Alexandru VI ca cel mai stricat papă din perioada Renașterii. A trăit în incest public cu cele două surori ale sale și cu propria-i fiică, Lucreția, de la care, se spune, a avut un copil.[27]

În 31 octombrie 1501, a condus o orgie sexuală la Vatican - un banchet la care au luat parte cincizeci de fete goale care au dansat și i-au servit pe musafiri - și a oferit premii bărbatului care era în stare să copuleze de cele mai multe ori.[28]

Conform revistei *Life*, papa Paul III (1534-1549) pe cînd era cardinal avusese trei fii și o fiică. În ziua încoronării sale a celebrat botezul celor doi strănepoți ai lui. I-a numit cardinali pe doi din nepoții săi adolescenți, a sponsorizat festivaluri de cîntăreți, dansatori și comici, și a căutat sfatul astrologilor.[29]

Papa Leo X (1513-1521) s-a născut în 11 decembrie 1475. A primit

tonsura la vîrsta de 7 ani, a fost făcut abate la 8 ani și cardinal la 13! *The Catholic Encyclopedia* spune că „s-a dedat *fără reținere* unor petreceri ce s-au desfășurat într-o abundență risipitoare. Era posedat de o dragoste de plăceri nesățioasă... Îi plăcea să dea banchete și petreceri foarte scumpe, însoțite de chefuri și beții".[30] Desenul de mai jos prezintă bula papei Leo X. Pe o parte a sigiliului de plumb apar apostolii Petru și Pavel, pe cealaltă numele și titlul papei. Cuvîntul „bulă" (de la un cuvînt latinesc legat de ceva rotund) a fost mai întîi folosit pentru sigilii care autentificau documente papale, iar mai tîrziu au desemnat înseși documentele. Astăzi folosim în mod obișnuit cuvîntul „buletin" care provine din aceeași sursă.

În vremea aceea, Martin Luther, în timp ce era tînăr preot al bisericii papistașe, a făcut o călătorie la Roma. Cînd a aruncat prima privire asupra orașului celor șapte coline, a căzut la pămînt și a spus: „Sfîntă Romă, te salut". Nu i-a trebuit însă prea mult timp ca să vadă că Roma era orice altceva în afară de oraș sfînt. Nelegiuirea se afla în toate păturile clerului. Preoții spuneau glume indecente și erau extrem de lumești, chiar și în timpul liturghiei. Curtea papală era servită la cină de douăsprezece fete goale.[31] „Nimeni nu-și poate imagina ce păcate și ticăloșii se comit la Roma", spunea el, „ele trebuie văzute și auzite pentru a fi crezute. De aceea obișnuiesc romanii să spună: ‚Dacă există un iad, Roma este clădită pe el'".

Într-o zi în timpul vizitei lui Luther la Roma, el a observat o statuie aflată pe una din străzile ce ducea la catedrala Sf. Petru - statuia unui papă de *sex feminin*. Datorită faptului că statuia era un obiect de dezgust pentru papi, nici un papă nu trecea vreodată pe acea stradă. „Sunt uimit", spunea Luther, „cum de permit papii ca acea statuie să rămînă acolo".[32] La patruzeci de ani după moartea lui Luther, statuia a fost îndepărtată de papa Sixtus V.

Deși *The Catholic Encyclopedia* consideră istoria papesei Ioana ca un simplu basm, oferă următorul rezumat: „Potrivit lui Leo IV (847-855), englezul Ioan de Mainz care a ocupat scaunul papal timp de

doi ani, şapte luni şi patru zile a fost chipurile o *femeie*. Pe cînd era fată, a fost dusă la Atena în haine bărbăteşti de către iubitul ei şi acolo a înregistrat un astfel de progres la învăţătură, încît nu avea egal. A venit la Roma, unde a predat ştiinţa, şi în modul acesta a atras atenţia celor învăţaţi... şi în cele din urmă a fost aleasă ca papă, dar, rămînînd gravidă de la unul din servitorii ei de încredere, ea a dat naştere unui copil în timpul unei procesiuni care începea la catedrala Sf. Petru şi sfîrşea la Lateran... Acolo a murit aproape imediat şi se spune că a fost îngropată în acelaşi loc".[33]

A existat oare cu adevărat o femeie papă? Înainte de Reformă, care a scos la iveală atîtea rătăciri în biserica romano-catolică, istoria a fost crezută de cronicari, episcopi şi de înşişi papii. *The Catholic Encyclopedia* spune: „În secolele 14 şi 15, această papesă era deja considerată ca personaj istoric, de a cărei existenţă *nu se îndoia nimeni*. Şi-a avut locul ei printre busturile sculptate care se aflau în catedrala din Siena. Sub Clement VII (1592-1595) şi la cererea lui, ea a fost *transformată* în papa Zaharia. Ereticul Hus, în apărarea falsei sale învăţături în faţa Conciliului din Constanţa, s-a referit la papesă, şi nu s-a găsit nici unul care să pună sub semnul întrebării realitatea existenţei ei".[34] Unii s-au întrebat cum a putut papa Clement să „transforme" o papesă cu numele Ioana într-un papă cu numele de Zaharia la secole după moartea ei!

Menţionînd imoralitatea grosolană care a existat în vieţile unor papi, nu dorim să lăsăm impresia că *toţi* papii au fost la fel de răi ca cei menţionaţi. Credem însă că aceste mărturii slăbesc în mod serios puterea doctrinei „succesiunii apostolice", pretenţia că biserica romano-catolică este singura biserică adevărată, pentru că afirmă că poate trasa o linie de papi pînă la Petru. Este acesta oare un punct important? Dacă da, trebuie incluşi fiecare dintre aceşti papi, chiar şi cei care au fost cunoscuţi ca fiind imorali şi cruzi. Există chiar şi posibilitatea unui papă de sex feminin - fapt care ar fi în mod evident inconsecvent cu orientarea romano-catolică - ca succesiunea să fie *completă!* Dar mîntuirea nu depinde de trasarea unei linii de papi pînă la Petru, nici de un sistem religios care pretinde că Îl *reprezintă* pe Cristos. Mîntuirea se află numai în *Cristos Însuşi*.

# CAPITOLUL TREISPREZECE

# SUNT PAPII INFAILIBILI?

PE LÎNGĂ multele contradicții cu care sistemul romano-catolic era deja infectat, existau papi, asemeni zeului Ianus din vremurile străvechi, care au început să pretindă „infailibilitate". Cu toate că sensul de bază al infailibilității papale avea de a face cu lămurirea *doctrinelor,* oamenii s-au întrebat desigur cum puteau fi papii infailibili în doctrină, cînd unii din ei au fost exemple foarte negative de morală și integritate. Unii din papi - printre care Virilinus, Inocențiu III, Clement IV, Grigore XI, Adrian VI și Paul IV - chiar respinseseră doctrina infailibilității papale!

Cum se pot oare explica toate acestea într-un mod acceptabil? Aceasta a fost sarcina Conciliului de la Vatican din 1870. Formularea adoptată în cele din urmă a fost aceasta: „Pontiful roman, cînd vorbește *ex cathedra* - adică atunci cînd își exercită funcția de pastor și învățător al tuturor creștinilor, definește... o doctrină de credință sau morală care trebuie ținută de întreaga Biserică - este, pe baza ajutorului divin promis lui în binecuvîntatul Petru, în posesia acestei *infailibilități*... și prin urmare astfel de definiții ale Pontifului roman *nu pot fi reformulate*".[1] Nu toate problemele au fost soluționate de această formulare, totuși infailibilitatea papală a devenit o dogmă oficială a bisericii romano-catolice la Conciliul de la Vatican din 1870.

Cunoscînd istoria papilor, mai mulți episcopi catolici s-au opus transformării infailibilității papale într-o dogmă cu ocazia Conciliului. Unul dintre aceștia, episcopul Iosif Strossmayer (1815-1905), este descris în *The Catholic Encyclopedia* ca fiind „unul din cei mai de seamă oponenți ai infailibilității papale".[2] El a subliniat faptul că unii papi se opuseseră altor papi. A fost menționat în mod special modul în care papa

Ştefan VI (896-897) l-a adus în faţa instanţei pe fostul papă Formosus (891-896).

Renumita istorie a modului în care un papă a adus în faţa instanţei pe un alt papă este o pură istorie de groază, căci papa Formosus *murise* de opt luni! Cu toate acestea, trupul a fost adus din mormînt şi a fost pus pe un tron. Acolo, în faţa unui grup de episcopi şi cardinali, era fostul papă, îmbrăcat în veşmintele bogate ale papalităţii, cu o coroană pe craniu şi cu sceptrul sfintei funcţii în degetele înţepenite ale mîinii lui putrezite!

În timp ce se desfăşura procesul, duhoarea trpului mort a umplut sala de întrunire. Papa Ştefan a păşit în faţă şi a început interogatoriul. Bineînţeles că mortul n-a dat nici un răspuns la acuzaţiile aduse, aşa că a fost declarat vinovat! Odată cu aceasta, hainele strălucitoare i-au fost smulse de pe trup, coroana de pe craniu, degetele folosite pentru acordarea binecuvîntării pontificale i-au fost tăiate, iar trupul i-a fost aruncat în stradă, tîrît apoi de o căruţă pe străzile Romei, şi în cele din urmă aruncat în rîul Tibru.[3]

Astfel, un papă îl condamna pe altul. Apoi, la scurt timp după aceea, „cel de-al doilea succesor al lui Ştefan a pus ca trupul lui Formosus, pe care un călugăr îl scosese din Tibru, să fie îngropat iarăşi cu onoruri depline în catedrala Sf. Petru. În plus, a anulat în cadrul unui sinod hotărîrile instanţei judecătoreşti a lui Ştefan VI şi a declarat valabile toate ordinele acordate de Formosus. Ioan IX a confirmat aceste acte la două sinoade... Pe de altă parte, Sergiu III (904-911) a aprobat la un sinod din Roma hotărîrile sinodului lui Ştefan împotriva lui Formosus... Sergiu şi partidul lui au pronunţat pedepse grele asupra episcopilor consacraţi de Formosus, dar care, la rîndul lor, conferiseră între timp hirotonisiri asupra multor altor clerici, mod de a proceda care a dat naştere unei *mari confuzii*".[4] Un asemenea dezacord între papi constituie cu siguranţă un argument împotriva ideii de infailibilitate papală!

Papa Honorius I, după moartea sa, a fost denunţat ca eretic de către cel de-al şaselea Conciliu care a avut loc în anul 680. Papa Leo II a con-

firmat condamnarea acestuia. Dacă papii sunt infailibili, cum poate unul să-l condamne pe celălalt?

Papa Vigilius, după ce condamnase anumite cărți, și-a retras condamnarea, după care le-a condamnat din nou, iar apoi și-a retras din nou condamnarea, ca mai apoi să le condamne din nou! Unde este aici infailibilitatea?

Duelul a fost autorizat de papa Eugen III (1145-1153). Mai tîrziu, papa Iuliu II (1503-1513) și papa Pius IV (1559-1565) l-au interzis.

La un moment dat, în secolul 11, au fost trei papi rivali, care au fost scoși din funcție de conciliul convocat de împăratul Henry III. Mai tîrziu, în același secol, lui Clement III i s-a opus Victor III și mai apoi Urban II. Cum puteau papii să fie infailibili cînd ei se opuneau unul altuia?

Ceea ce este cunoscut ca „marea schismă" a avut loc în 1378 și a durat timp de cincizeci de ani. Italienii l-au ales pe Urban IV, iar cardinalii francezi l-au ales pe Clement VII. Papii s-au afurisit unul pe celălalt an după an, pînă ce un conciliu i-a scos pe amîndoi din funcție și l-a ales pe un altul!

Papa Sixtus V avea pregătită o versiune a Bibliei pe care a declarat-o a fi autentică. După doi ani, papa Clement VIII a declarat că este plină de erori și a poruncit să se facă o alta!

Papa Grigore I a respins titlul de „Episcop Universal" ca fiind „profan, superstițios, arogant și inventat de primul apostat". Cu toate acestea, de-a lungul secolelor, alți papi au revendicat acest titlu.

Papa Adrian II (867-872) a declarat valabile căsătoriile civile, însă papa Pius VII (1800-1823) le-a condamnat ca nefiind valabile.

Papa Eugen IV (1431-1447) a condamnat-o pe Ioana d'Arc să fie arsă de vie ca vrăjitoare. Mai tîrziu, un alt papă, Benedict IV, în 1919, a declarat-o „sfîntă".

Dacă luăm în considerare sutele de ocazii și moduri în care papii s-au contrazis unul pe altul de-a lungul secolelor, putem înțelege cît de greu le este multor oameni să accepte infailibilitatea papală. Deși este adevărat că cele mai multe afirmații papale nu s-au făcut între limitele înguste ale definiției „ex cathedra" din 1870, totuși, dacă papii au greșit în așa multe alte moduri, cum le poate fi garantată o infailibilitate divi-

nă pentru cîteva clipe cînd se hotărăsc să vorbească *ex cathedra?*

Papii şi-au dat ei înşişi titluri cum ar fi „Domnul Cel Mai Sfînt", „Conducătorul Bisericii în Lume", „Suveranul Pontif al Episcopilor", „Marele Preot", „Gura lui Isus Cristos", „Vicarul lui Cristos" şi altele. Papa Leo XIII a spus în 20 iunie 1894: „Noi deţinem pe pămînt locul Dumnezeului Celui Atotputernic". În timpul Conciliului de la Vatican din 1870, în 9 ianuarie, s-a proclamat: „Papa Îl reprezintă pe Cristos în slujbă, Cristos în jurisdicţie şi putere... ne aplecăm înaintea vocii tale, o Pius, ca înaintea vocii lui Cristos, Dumnezeul adevărului; ţinîndu-ne de Tine, ne ţinem de Cristos".

Fragmentul de istorie pe care l-am oferit demonstrează limpede faptul că papa NU este „Cristos în slujbă" sau în vreun alt mod. Contrastul este evident. Coroanele foarte scumpe purtate de papi au costat milioane de dolari. Isus, în timpul lucrării Sale pe pămînt, nu a purtat nici o coroană cu excepţia celei de spini. Papa este slujit de servitori. Ce contrast faţă de umilul Nazarinean care a venit nu ca să I se slujească, ci El să slujească! Papii se îmbracă în haine care sunt foarte împodobite şi scumpe - create după modelul celor purtate de împăraţii romani din vremurile păgîne. O asemenea vanitate se află în contrast cu Mîntuitorul nostru care a purtat haina unui ţăran. Imoralitatea multor papi - mai ales în secolele trecute - stă în contrast izbitor cu Cristos care este perfect în sfinţenie şi puritate.

Avînd în vedere aceste lucruri, credem că pretenţia emisă de papă, că este „Vicarul lui Cristos", nu are de fapt nici o bază. Încă din anul 1612 s-a subliniat, aşa cum a făcut-o Andreas Helwig în cartea lui *Roman Antichrist* (Anticristul Roman), că titlul de „Vicar al lui Cristos" are o valoare numerică de 666. Scris „Vicarul Fiului lui Dumnezeu" în latină, *Vicarius Filii Dei*, literele cu valoare numerică sunt acestea: I este echivalentul lui 1 (folosit de şase ori), L este echivalentul lui 50, V este echivalentul lui 5, C este echivalentul lui 100, iar D este echivalentul lui 500. Cînd se adună toate acestea, totalul este 666. Acest număr ne aminteşte, desigur, de Apocalipsa 13:18: „Cel care are pricepere să calculeze numărul fiarei:

căci este număr de om, și numărul lui este șase sute șaizeci și șase".

Trebuie totuși să subliniem cu toată corectitudinea că numeroase nume și titluri, în funcție de felul în care sunt scrise sau de limba care este folosită, pot da naștere acestui număr. Exemplele oferite aici vor fi de un interes deosebit, deoarece sunt legate de Roma și de romano-catolicism. Potrivit celor spuse de Hislop, numele originar al Romei a fost Saturnia, ceea ce înseamnă „orașul lui Saturn". Saturn era numele secret dezvăluit doar celor inițiați în tainele caldee, care - în Caldeea - era scris din patru litere: STUR. În această limbă, S era cifra 60, T era 400, U era 6 și R era 200, un total de 666.

Cezarul Nero a fost unul dintre cei mai mari persecutori ai creștinilor și împăratul Romei la apogeul puterii ei. Numele lui, atunci cînd este scris cu litere ebraice, dă cifra 666.

Literele grecești ale cuvîntului „Lateinos" (latină), limba istorică a Romei în toate actele ei oficiale, se ridică la 666. În greacă, L este 30, A este 1, T este 300, E este 5, I este 10, N este 50, O este 70 și S este 200, un total de 666. Lucrul acesta a fost subliniat de Irineu încă din secolul 3. Același cuvînt înseamnă și „om de origine latină" și nu este altceva decît forma grecească a numelui Romulus, după care este numit orașul Roma. Acest nume în ebraică, *Romiith,* totalizează și el cifra 666.

Spre deosebire de greci și evrei, romanii nu foloseau toate literele alfabetului lor pentru numere. Foloseau doar șase litere: D, C, L, X, V și I. Toate celelalte numere erau formate din combinații ale acestora.* Este interesant și poate semnificativ faptul că cele șase litere care alcătuiau sistemul de numere *roman,* dacă sunt adunate, formează un total de 666.

Îndreptîndu-ne atenția spre Biblie, în Vechiul Testament, citim că regele Solomon primea în fiecare an 666 de talanți de aur (1.Re.10:14). Această bogăție a jucat un rol important în rătăcirea lui de la calea dreaptă. În Noul Testament, literele cuvîntului grec *euporia,* care este tradus „bogăție", totalizează 666. Din toate cele 2.000 de substantive

greceşti ale Noului Testament, există doar un singur alt cuvînt care are această valoare numerică, cuvîntul *paradosis*, tradus „tradiţie" (Fap.19: 25; Mt.15:2). Bogăţie şi tradiţie - interesant - au fost cele două care au corupt biserica romano-catolică. Bogăţia a produs corupţie, stricăciune în practică şi cinste; tradiţia a produs corupţie în învăţătură.

## CAPITOLUL PAISPREZECE

# INUMANA INCHIZIŢIE

BISERICA DECĂZUTĂ a devenit în Evul Mediu atît de vădit coruptă, încît înţelegem foarte bine de ce în multe locuri oamenii s-au ridicat în semn de protest. Au fost multe asemenea suflete nobile care au respins falsele pretenţii ale papei, căutînd în schimb la Domnul Isus mîntuirea şi adevărul. Aceştia au fost numiţi „eretici" şi au fost crunt persecutaţi de biserica romano-catolică.

Unul din documentele în care au fost ordonate astfel de persecuţii a fost bula inumană „Ad exstirpanda" emisă de papa Inocenţiu IV în 1252. Documentul afirma că ereticii trebuiau să fie „striviţi ca nişte şerpi veninoşi". Acest document aproba în mod oficial folosirea torturii. Autorităţilor civile li s-a ordonat să-i ardă pe eretici. *The Catholic Encyclopedia* spune:

„Bula ‚Ad exstirpanda' mai sus menţionată a rămas de atunci încolo un document fundamental al Inchiziţiei, reînnoit sau confirmat de cîţiva papi, Alexandru IV (1254-1261), Clement IV (1265-1268), Nicolae IV (1288-1292), Bonifaciu VIII (1294-1303) şi alţii. Autorităţile civile au fost de aceea folosite de papi, sub ameninţarea *excomunicării*, să execute sentinţele legale prin care ereticii care nu se căiau erau condamnaţi la *arderea pe rug*. Trebuie notat faptul că excomunicarea însăşi nu era un fleac, căci, dacă cel excomunicat nu scăpa de această excomunicare timp de un an, era considerat de legislaţia acelei perioade că este *eretic*

și își atrăgea asupra sa *toate pedepsele* care priveau erezia".[1]

Oamenii au meditat mult în acele vremuri ca să născocească metode prin care să producă cele mai mari chinuri și dureri. Una din metodele cele mai populare consta în folosirea roții sau scaunului de tortură, o masă lungă pe care acuzatul era întins pe spate și legat de mîini și de picioare, apoi era tras din ambele părți de frînghie și scripete. În felul acesta se dislocau încheieturile, și se provoca o durere foarte mare.

Clești grei erau folosiți pentru smulgerea unghiilor sau pentru aplicarea fierului înroșit pe părțile sensibile ale trupului. Erau folosite tăvăluguri cu lame ascuțite de cuțit și cu țepi, deasupra cărora ereticii erau rostogoliți înainte și înapoi. Mai exista un instrument de tortură pentru strîns degetul gros de la mînă, care disloca articulațiile. De asemenea, „obezile", folosite la zdrobirea picioarelor și a labelor picioarelor.

„Fecioara de fier" era un instrument de mărimea și figura unei femei, dar gol în interior. Cuțitele erau aranjate în așa fel și sub o așa presiune, încît cei acuzați erau sfîșiați prin îmbrățișarea mortală a „fecioarei de fier". Acest instrument de tortură era stropit cu „apă sfîntă" și avea înscris pe el niște cuvinte în latină care înseamnă: „Gloria să fie doar a lui Dumnezeu".[2]

Altor victime, după ce erau dezbrăcate de haine, li se legau brațele la spate cu o frînghie aspră. Apoi li se legau greutăți de picioare. Cu ajutorul unui scripete erau suspendați în aer sau erau lăsați să cadă ori ridicați dintr-o smucitură, dislocînd astfel încheieturile. În timp ce se făcea uz de asemenea torturi, preoții țineau cruci în sus și încercau să-i

facă pe eretici să se lapede de convingerile lor.

„În anul 1554, Francis Gamba, un lombard, de convingere protestantă, a fost prins şi condamnat la moarte prin sentinţa din Milano. La locul execuţiei, un călugăr i-a arătat o cruce, la care Gamba a spus: ‚Mintea mea e atît de plină de meritele şi bunătatea *reală* a lui Cristos, încît nu vreau ca o bucată de băţ fără simţuri să-mi aducă aminte de El'. Pentru aceste cuvinte, limba i-a fost găurită, şi după aceea a fost ars pe rug".[3]

Unora care au respins învăţăturile bisericii romano-catolice li s-a turnat plumb topit în urechi şi în gură. Altora li s-au scos ochii, iar alţii au fost bătuţi crunt cu biciul. Unii au fost forţaţi să sară de pe stînci în ţepi înalte care erau fixate dedesubt, unde, tremurînd de durere, mureau încet. Alţii au fost sugrumaţi cu bucăţi tăiate din propriile lor trupuri, sau au fost sufocaţi cu urină şi fecale. Noaptea, victimele Inchiziţiei erau legate de pardoseală sau de perete, unde erau o pradă neajutorată pentru şobolani, alte rozătoare şi insecte parazite ce populau asemenea încăperi însîngerate de tortură.

Intoleranţa religioasă care a inspirat Inchiziţia a provocat războaie im-

plicînd orașe întregi. În 1209, orașul Beziers a fost cucerit de oameni cărora papa le-a promis că, prin angajarea lor în cruciada împotriva ereticilor, la moarte vor scăpa de Purgatoriu și vor intra direct în Cer. S-a relatat că în acest oraș au pierit de sabie șaizeci de mii de oameni, în timp ce sîngele curgea gîrlă pe străzi.

La Lavaur, în 1211, guvernatorul a fost spînzurat, iar soția lui a fost aruncată într-o fîntînă și zdrobită cu pietre. Patru sute de oameni din acest oraș au fost arși de vii. Cruciații au participat dimineața la liturghia solemnă, apoi au pornit să asedieze și alte orașe din acea regiune. În acest asediu, s-a estimat că 100.000 de albigenzi (protestanți din sudul Franței - n. tr.) au căzut într-o singură zi. Trupurile lor au fost îngrămădite laolaltă și arse.

În masacrul din Merindol, cinci sute de femei au fost închise într-un hambar căruia i s-a dat foc. Dacă sărea vreuna pe fereastră, era întîmpinată de vîrful lăncilor. Femeile erau violate public și fără milă. Copiii erau uciși în fața părinților lor, care nu puteau să-i apere. Unii oameni erau aruncați de pe stînci sau dezbrăcați de haine și tîrîți pe străzi.

Metode similare au fost folosite în masacrul din Orange în 1562. Armata italiană a fost trimisă de papa Pius IV, care i-a poruncit să ucidă bărbați, femei și copii. Porunca a fost dusă la îndeplinire cu o cruzime teribilă, oamenii fiind expuși unei rușini și torturi de nedescris.

Zece mii de hughenoți (protestanți francezi) au fost uciși în masacrul sîngeros din Paris în „ziua Sf. Bartolomeu", 1572. Regele francez s-a dus la liturghie ca să aducă mulțumiri solemne că atît de mulți eretici au fost uciși. Curtea papală a primit vestea cu mare bucurie, și papa Grigore XIII, într-o grandioasă procesiune, s-a dus la biserica Sf. Louis să aducă mulțumiri! A poruncit monetăriei papale să facă monede care să comemoreze acest eveniment. Monedele arătau un înger cu o sabie într-o mînă și cu o cruce în cealaltă, din fața căruia fugeau o ceată de hughenoți, cu groaza pe fețe. Pe monede erau scrise cuvintele *Ugonottorum Stranges*, 1572 („Măcelul hughenoților, 1572").

O ilustrație din cartea *Ridpath's History of the World* înfățișează lucrarea Inchiziției în Olanda. Un protestant atîrnă cu picioarele în butuci. Focul încălzește un vătrai pentru a-l însemna cu fierul roșu și a-l orbi.[4]

Unii din papii aclamaţi astăzi ca fiind „de seamă" au trăit în zilele acelea, le-a mers bine şi s-au îmbogăţit. De ce n-au deschis porţile închisorilor şi n-au stins focurile ucigaşe care au întunecat cerul Europei timp de secole? Dacă vînzarea indulgenţelor, sau închinarea superstiţioasă înaintea unor statui, sau imoralitatea unor papi - dacă acestea pot fi explicate ca „abuzuri" sau scuzate că au fost făcute contrar legilor oficiale ale bisericii, ce se poate spune despre Inchiziţie? Faptele ei nu pot fi prea uşor date la o parte cu nişte explicaţii, pentru că realitatea rămîne, Inchiziţia a fost poruncită de decretul papal şi confirmată de papă după papă! Poate oare cineva să creadă că astfel de acţiuni Îl reprezintă pe Cel care a spus să ne întoarcem şi obrazul celălalt, să ne iertăm duşmanii şi să facem bine celor care se poartă rău cu noi?

## CAPITOLUL CINCISPREZECE

# „STĂPÎNI PESTE MOŞTENIREA LUI DUMNEZEU"

OAMENII CU CEL MAI ÎNALT RANG din biserica romano-catolică, după papă, sunt un grup de „cardinali". Biblia spune că Isus Cristos a pus în biserica Sa apostoli, profeţi, evanghelişti, pastori şi învăţători (Ef.4:11). Dar nu găsim niciodată vreo indicaţie că El ar fi rînduit un grup de cardinali. Dimpotrivă, cardinalii iniţiali au fost un grup de preoţi conducători în *antica* religie păgînă a Romei - cu mult înaintea erei creştine. O broşură publicată de „cavalerii lui Columb" cu titlul: *This is*

*the Catholic Church* (Aceasta este biserica catolică) explică: „În antichitate cardinalii au fost preoții din Roma cu rangul cel mai înalt - cuvîntul este derivat din cuvîntul latinesc *cardo*, ‚balama', și astfel se referea la cei care erau membrii de bază ai clerului".[1]

Dar de ce au fost acești preoți ai Romei antice asociați cu cuvîntul „balama"? Ei erau, evident, preoții lui Ianus, zeul păgîn al ușilor și al balamalelor! Ianus era privit ca „zeul începuturilor" - astfel că ianuarie, luna de început din calendarul nostru, vine de la numele lui. Ca zeu al ușilor, era protectorul sau îngrijitorul lor. Chiar și astăzi, cel ce păzește ușile este numit în engleză *janitor*, un cuvînt ce provine de la numele lui Ianus!

Ianus era cunoscut ca „cel ce deschide și cel ce închide".[2] Datorită faptului că i se aducea închinare în Asia Mică în această postură, putem înțelege mai bine cuvintele Domnului Isus adresate bisericii din Filadelfia: „Iată ce spune Cel sfînt, Cel adevărat, Cel care are cheia lui David, Cel care *deschide*, și nimeni nu închide, și Cel care *închide*, și nimeni nu deschide... Am pus înaintea ta o ușă deschisă" (Ap.3:7,8). Zeul păgîn Ianus era o falsificare; Isus era adevăratul deschizător și închizător!

„Colegiul cardinalilor, cu papa în frunte", scrie Hislop, „este exact copia colegiului păgîn de pontifi, cu Pontifex Maximus sau Suveranul Pontif al lor în frunte, despre care se știe că a fost conceput după modelul marelui Conciliu original al pontifilor din Babilon!"[3] Cînd păgînismul și creștinismul au fost amestecate unul cu altul, cardinalii, preoții balamalei, care slujiseră în Roma păgînă, și-au găsit în cele din urmă un loc în Roma papală.

Veșmintele purtate de cardinalii din biserica catolică sunt roșii. Păsările-cardinal (Cardinalis virginianus - n. tr.), florile-cardinal (lobelia - n. tr.) și preoții cardinali au toți în comun culoarea roșie. Biblia menționează anumiți prinți ai Babilonului care se îmbrăcau în haine de culoare roșie: „... Oameni zugrăviți pe zid, imagini de caldei zugrăviți cu cinabru" - roșu-aprins -, „încinși cu brîie în jurul mijlocului, cu turbane pe cap, toți prinți arătoși, în felul babilonienilor din Caldeea" (Ez.23:14,15). Prostituata care simbolizează religia babiloniană era îmbrăcată în haine roșu-stacojii (Ap.17:4). Din vremuri străvechi, culoarea

roşie sau stacojie a fost asociată cu păcatul. Isaia spunea în vremea sa: „Deşi păcatele voastre sunt ca stacojiul, vor fi albe ca zăpada, deşi sunt roşii ca şi carminul, vor fi ca lîna" (Is.1:18). Adulterul este menţionat uneori ca păcatul stacojiu. Culoarea roşie este asociată cu prostituţia, ca în expresia „red-light district" (cartierul unde arde lumina roşie - cartier cu case de toleranţă).

Avînd în vedere aceste fapte, este îndreptăţită întrebarea: De ce este folosită culoarea roşie pentru veşmintele bărbaţilor cu cel mai înalt rang din biserica romano-catolică? Nu spunem că este greşit să te îmbraci în roşu, totuşi nu pare acesta un obicei curios pentru cardinali? Să presupunem oare că apostolii au purtat astfel de veşminte? Sau este mai probabil că veşmintele roşii ale cardinalilor au fost copiate după cele purtate de preoţii din Roma păgînă?

Preoţii „balamalei" din vremea păgînă erau cunoscuţi ca „flamens". Cuvîntul provine de la *flare*, însemnînd unul care aţîţă focul sacru.[4] Ei erau cei ce vegheau asupra flăcării sfinte, făcîndu-i vînt cu misticul evantai al lui Bacchus. Asemenea culorii focului asupra căruia vegheau, hainele lor aveau culoarea flăcării - roşie. Ei erau slujitorii lui Pontifex Maximus pe vremea păgînismului, iar cardinalii de astăzi sunt slujitorii papei, care revendică de asemenea titlul de Pontifex Maximus. „Flamens"-ii erau împărţiţi în trei grupuri distincte, şi tot aşa sunt şi cardinalii - cardinali-episcopi, cardinali-preoţi şi cardinali-diaconi.

Următorii în ierarhie după papă şi cardinali sunt episcopii bisericii catolice. Spre deosebire de titlurile „papă" şi „cardinal", Biblia îi menţionează pe episcopi. Totuşi, ca şi cuvîntul „sfinţi", cuvîntul „episcop" a fost de obicei înţeles greşit. Mulţi cred despre episcop că este un slujitor de rang superior, avînd autoritate peste un grup de alţi slujitori şi biserici. Această idee se reflectă în cuvîntul „catedrală", care provine de la *cathedra*, însemnînd „tron". O catedrală, spre deosebire de alte biserici, este clădirea bisericii în care se află tronul episcopului.

Dar dacă ne îndreptăm atenţia asupra Bibliei, *toţi* prezbiterii sunt numiţi episcopi - nu numai cei ce slujesc în anumite oraşe speciale. Pavel l-a învăţat pe Tit să „aşeze prezbiteri în *fiecare* oraş" (Tit 1:5) şi apoi a continuat să vorbească despre aceşti prezbiteri ca despre nişte epis-

copi (versetul 7). Cînd Pavel a dat instrucțiuni *„prezbiterilor"* din Efes, a spus: „Luați seama la voi înșivă și la turma peste care v-a făcut Duhul Sfînt supraveghetori (episcopi), să *hrăniți* (să păstoriți) Biserica lui Dumnezeu" (Fap.20:17,28). Cuvîntul tradus „supraveghetori" este același cuvînt tradus în altă versiune prin cuvîntul episcopi! Cuvîntul „hrăniți" are aici același sens cu cuvîntul „păstoriți". Se făcea aluzie la acești slujitori ca la prezbiteri, episcopi, supraveghetori și păstori - toate aceste expresii referindu-se la exact aceeași slujbă.

Suficient de limpede, un episcop - în Scripturi - nu era un pastor dintr-un oraș mare care stătea pe un tron și exercita autoritate peste un grup de alți pastori. Fiecare biserică își avea prezbiterii ei, și acești prezbiteri erau episcopi! Acest lucru a fost înțeles de Martin Luther. „Cît despre episcopii pe care îi avem acum", a remarcat el, „despre aceștia Scripturile nu știu nimic; ei au fost instituiți... astfel încît unul să poată stăpîni peste mulți".[5]

Încă înainte ca Noul Testament să fi fost încheiat, era nevoie să se dea avertizări cu privire la doctrina nicolaiților (Ap.2:6). Potrivit lui Scofield, cuvîntul „nicolaiți" vine de la *nikao*, „a cuceri", și *laos*, „popor, laici", definiție care, dacă este corectă, „se referă la cea mai timpurie formă a noțiunii de ordin preoțesc sau de ‚cler', care mai tîrziu a împărțit o frățietate egală (Mt.23:8), în ‚preoți' și ‚laici'".[6]

Cuvîntul „preot" în sensul lui adevărat se referă la fiecare credincios creștin - nu numai la conducătorii ecleziastici. Petru i-a învățat pe prezbiteri să nu fie „stăpîni peste *moștenirea* lui Dumnezeu" (1.Pt.5:1-3). Cuvîntul tradus „moștenire" este *kleeron* și înseamnă „cler"! După cum explică *The Matthew Henry Commentary*, tuturor copiilor lui Dumnezeu li se dă titlul de „moștenire sau *cler* al lui Dumnezeu... cuvîntul nu e restrîns niciodată în Noul Testament doar la slujitorii oficiali ai religiei".

Respingînd o împărțire artificială între „cler" și „laici", nu vrem să spunem că prezbiterii sau pastorii n-au voie să primească respectul și cinstea cuvenită, „mai ales cei ce se ostenesc cu Cuvîntul" (1.Tim.5:17). Dar din cauza acestei împărțiri, prea adesea oamenii dintr-o biserică sunt înclinați să pună toată responsabilitatea pentru lucrarea lui Dum-

nezeu pe seama pastorului. În realitate, Dumnezeu are o lucrare pentru toţi copiii Săi. Aceasta nu înseamnă că toţi sunt chemaţi să slujească de la amvon! - însă nici faptul de a da un pahar cu apă rece nu rămîne fără răsplată (Mt.10:42). Ar fi bine ca fiecare din noi să ne rugăm: „Doamne, ce vrei să fac?" (Fap.9:6). În Noul Testament, nu este pusă întreaga lucrare a bisericii pe umerii unui singur individ. Bisericile erau de obicei păstorite de o *pluralitate* de prezbiteri, aşa cum arată numeroase pasaje biblice. „Ei au rînduit prezbiteri (plural) în toate bisericile" (Fap.14:19-23) şi în „fiecare oraş" (Tit 1:5). Expresii cum ar fi „prezbiterii (plural) bisericii" sunt folosite în mod obişnuit (Fap.20:17; Iac.5:14).

Toţi cei ce au fost spălaţi de păcatele lor prin sîngele lui Cristos sunt „preoţi pentru Dumnezeu" şi sunt o „preoţie împărătească, regală" (Ap. 1:6; 1.Pt.2:9). Preoţia *tuturor* credincioşilor este în mod limpede poziţia nou-testamentală. Deoarece însă oamenii s-au înălţat ca „stăpîni peste moştenirea lui Dumnezeu", enoriaşii au fost învăţaţi că au nevoie de un preot căruia să-şi spună păcatele, un preot care să-i stropească, un preot care să le dea maslul, un preot care să le oficieze liturghii, etc. Ei au fost învăţaţi să depindă de un preot om, în timp ce adevăratul Mare Preot, Domnul Isus, a dispărut din orizontul lor ascuns după un nor negru de tradiţii omeneşti.

Spre deosebire de Elihu care nu a vrut să linguşească şi să dea vreunui om un titlu de onoare (Iov 32:21), cei ce s-au înălţat pe ei înşişi ca „stăpîni" peste oameni au început să-şi ia titluri nescripturale şi - în unele cazuri - titluri care au fost destinate numai lui Dumnezeu! Ca avertisment împotriva acestei practici, Isus a spus: „Să nu numiţi pe nimeni *tată* pe pămînt: căci Unul singur este Tatăl vostru, adică Cel din cer. Şi nici să nu vă lăsaţi numiţi învăţători: căci Unul singur este Învăţătorul vostru, anume Cristos. Dar cine este cel mai mare dintre voi să fie slujitorul vostru. Şi cine se va înălţa pe sine va fi umilit; şi cine se va umili pe sine însuşi va fi înălţat" (Mt.23:9-12).

Este greu de înţeles cum poate o biserică ce pretinde că-L are pe Cristos ca întemeietor al ei să înceapă - după cîteva secole - să folosească exact titlurile pe care El i-a spus să NU le folosească! Cu toate acestea, episcopul Romei a început să fie numit cu titlul de „papă", care

nu e altceva decît o variaţie a cuvîntului tată. Preoţii catolici sunt numiţ *părinte*. Să nu uităm că una din ramurile de frunte ale „tainelor" care au ajuns în Roma în perioada ei de început a fost mitraismul. În această religie, cei care prezidau ceremoniile sacre erau numiţi „părinţi".[7] Un articol despre mitraism din *The Catholic Encyclopedia* spune: *„Părinţii* (folosit aici ca titlu religios) conduceau închinarea. Mai-marele părinţilor, *un fel de papă,* care a trăit totdeauna la *Roma,* era numit ‚Pater Patrum'".[8]

Acum, dacă păgînii din Roma îşi numeau preoţii cu titlul de „părinte", iar Cristos ne-a spus să nu numim pe nici un om „tată, părinte", de unde a provenit obiceiul romano-catolic de a numi pe un preot cu acest titlu - de la Cristos, sau de la păgînism?

Chiar şi Biblia dă exemplul unui preot păgîn care este numit părinte. Un om cu numele de Mica i-a spus unui tînăr levit: „Locuieşte cu mine, şi să-mi fii *părinte şi preot*" (Jud.17:10). Mica era un adult care avea un copil al lui; levitul era „un tînăr". Titlul de „părinte" era evident folosit într-un sens religios, ca desemnare preoţească. Mica dorea ca acesta să fie un preot-părinte în „casa dumnezeilor lui". Acesta a fost un tip de catolicism, căci deşi tînărul preot a pretins că vorbeşte Cuvîntul „DOMNULUI" (Jud.18:6), închinarea era în mod limpede amestecată cu idoli şi păgînism.

Biserica romano-catolică foloseşte titlul „Monsignor", care înseamnă „Domnul Meu". Este oarecum un titlu general, explică *The Catholic Encyclopedia,* şi poate fi folosit corespunzător în adresarea către mai mulţi din înalţii conducători ai bisericii. „În loc să te adresezi patriarhilor cu ‚Vostra Beatitudine', arhiepiscopilor cu ‚Îndurarea voastră', episcopilor cu ‚Domnul Meu', abaţilor cu ‚Domn Îndurător', cineva poate să-i salute pe toţi în mod egal cu Monsignor fără să încalce vreo etichetă".[9] Unul din sensurile prefixului „arhi" este stăpîn. Folosirea de titluri cum ar fi de arhipreot, arhiepiscop, arhidiacon este ca şi cum ai spune stăpîne-preot, etc. Superiorul ordinului dominicanilor este numit „Stăpîn General". Nu trebuie decît să citäm din nou cuvintele lui Cristos, care sunt în contrast cu asemenea titluri: „Nici să fiţi numiţi stăpîni: Căci Unul singur este Stăpînul vostru, anume Cristos".

Chiar titlul de „reverend", biblic vorbind, este întrebuințat numai pentru Dumnezeu. Apare doar o singură dată în Scriptură (în versiunea King James - n. tr.): „Sfînt și reverend (venerabil, respectabil) este Numele Său" (Ps.111:9). Cuvîntul *reverend* vine din latinescul *revere* și a fost folosit prima dată pentru clerul englez în timpul secolului 15, ca titlu de respect. Variații ale acestui titlu sunt acestea: The Reverend (Preot) - Venerabilul (abate, etc.); The Very Reverend (Decan) - Preavenerabilul; The Most Reverend (arhiepiscop, mitropolit) - Înalt Preasfințitul; și The Right Reverend (episcop) - Preasfințitul.

Comentînd pe marginea folosirii tocmai a acestor titluri, cunoscutul predicator din Londra, C. H. Spurgeon, a spus: „În ce mă privește, doresc să fiu cunoscut de acum încolo doar ca un slujitor al lui Dumnezeu, și vreau ca umblarea și modul meu de viață să dovedească faptul că sunt într-adevăr slujitorul Lui. Dacă va fi ca eu, slujitorul lui Dumnezeu, să fiu stimat de frații mei creștini în vreo măsură, lucrul acesta nu se va întîmpla datorită faptului că înaintea numelui meu a fost pus, de către un conciliu, un atribut furat de la Dumnezeu, nici nu va fi datorită faptului că gulerul meu are nasturi la spate sau că haina mea are o croială ca cea de cleric, ci doar de dragul lucrării mele".

Cînd Isus a vorbit împotriva titlurilor măgulitoare, Îl interesa în mod special umilința și egalitatea discipolilor Lui. N-ar trebui atunci să respingem presupusa autoritate a acelor funcții înalte, în care oamenii caută să se facă pe sine „stăpîni peste moștenirea lui Dumnezeu"? Și în loc ca oamenii să primească glorie, n-ar trebui oare ca gloria să fie dată lui Dumnezeu?

# CAPITOLUL ŞAISPREZECE

# CELIBATUL PREOŢILOR

„DUHUL SPUNE limpede că în vremurile din urmă unii se vor îndepărta de la credinţă, dînd atenţie unor duhuri amăgitoare şi învăţături ale demonilor; vorbind minciuni în ipocrizie; avînd conştiinţa arsă cu fierul roşu; *interzicînd căsătoria...*" (1.Tim.4:1-3).

În acest pasaj, Pavel a avertizat că în zilele din urmă va avea loc o abatere sau deviere de la adevărata credinţă. „Aceasta nu implică neapărat ultimele epoci ale lumii", scrie Adam Clarke în cunoscutul său comentariu, „ci orice perioadă ulterioară celei în care a trăit Biserica".[1] De fapt, această abatere de la credinţă, aşa cum ştiu cei ce cunosc istoria, a avut loc încă în primele secole.

Primii creştini au privit închinarea adusă zeilor păgîni ca închinare la *demoni* (1.Cor.10:19,21). Rezultă deci că avertismentul lui Pavel cu privire la „învăţăturile demonilor" se poate referi la învăţăturile tainelor păgîne. El a menţionat în special doctrina „interzicerii căsătoriei". În religia tainelor, această doctrină nu se referea la toţi oamenii. Era, în schimb, o doctrină a celibatului *preoţesc*. Astfel de preoţi necăsătoriţi, potrivit celor spuse de Hislop, erau membrii unor ordine preoţeşti superioare ale reginei Semiramida. „Oricît de ciudat ar putea să pară, totuşi cei din antichitate atribuie reginei inventarea celibatului clerical, şi aceasta în forma lui cea mai strictă".[2]

Nu toate naţiunile în care s-a răspîndit religia tainelor au impus celibatul preoţilor, ca de exemplu în Egipt, unde preoţilor li se permitea să se căsătorească. Dar, „orice învăţat ştie că atunci cînd în Roma păgînă s-a introdus închinarea adusă Cibelei, zeiţa babiloniană, ea a fost intro-

dusă în forma ei inițială, cu clerul ei celibatar".[3] În loc ca doctrina „interzicerii căsătoriei" să promoveze puritatea, excesele comise de preoții celibatari din Roma *păgînă* au fost atît de grave, încît Senatul a considerat că aceștia trebuie să fie expulzați din republica romană. Mai tîrziu, după ce a fost instituit celibatul preoțesc în Roma *papală*, au apărut probleme similare. „Cînd papa Paul V a căutat să desființeze bordelurile autorizate din ‚Orașul Sfînt', Senatul roman a depus o petiție împotriva ducerii la îndeplinire a planului său, pe motivul că existența acestor locuri era singurul mijloc de a-i împiedica pe preoți de la seducerea soțiilor și fiicelor locuitorilor".[4]

Roma, în acele vremuri, era un „oraș sfînt" doar cu numele. Relatările estimează că erau vreo 6.000 de prostituate în acest oraș cu o populație ce nu depășea 100.000 de locuitori.[5] Istoricii ne spun că „toți clericii aveau amante, și toate mănăstirile din capitală erau case cu reputație proastă".[6]

Cardinalul Peter D'Ailly spunea că nu îndrăznește să descrie imoralitatea mănăstirilor de maici și că „luarea voalului" era pur și simplu un alt mod de a deveni o prostituată publică. Violurile erau atît de grave în secolul 9, încît Sf. Theodore Studita a interzis prezența chiar și a animalelor femele pe teritoriul mănăstirilor! În anul 1477, în mănăstirea catolică din Kercheim se țineau dansuri și orgii nocturne, descrise în istorie ca fiind mai grave decît cele care se puteau vedea în casele de toleranță.[7]

Preoții au ajuns să fie cunoscuți ca „soții tuturor femeilor". Albert cel Mare, arhiepiscop de Hamburg, și-a îndemnat preoții: *„Si non caste, tamen caute"* (Dacă nu poți fi cast, cel puțin fii atent). Un alt episcop german a început să pretindă o taxă de la preoții din ținutul lui pentru fiecare persoană de sex feminin pe care o țineau și pentru fiecare copil născut din legătura cu ea. El a descoperit că unsprezece mii de femei erau ținute de clericii din dioceza lui![8]

*The Catholic Encyclopedia* spune că tendința unora de a scormoni în istorie pentru a strînge aceste scandaluri și a le exagera detaliile „este cel puțin la fel de vădită ca tendința apologeților Bisericii de *a ignora cu totul aceste pagini incomode ale istoriei"!*[9] Așa cum s-a întîmplat în

multe alte situații, nu ne îndoim de faptul că extremele au existat de ambele părți. Ne dăm seama și de fapul că odată cu relatările despre comportări imorale există și posibilitatea exagerării. Dar chiar dacă avem în vedere lucrul acesta, problemele care au însoțit doctrina „interzicerii căsătoriei" sunt prea evidente ca să fie ignorate.

*The Catholic Encyclopedia*, deși caută să explice și să justifice celibatul, admite că au existat *multe* abuzuri:

„Nu dorim să negăm sau să găsim circumstanțe atenuante pentru *nivelul foarte scăzut* de moralitate în care, în diferite perioade ale istoriei lumii și în diferite țări care s-au numit creștine, *preoția catolică* a decăzut din cînd în cînd... corupția era *larg răspîndită*... Cum putea fi altfel, cînd au fost introduși în eparhiile *din toate părțile* bărbați brutali din fire și mînați de *pasiuni dezlănțuite*, care au dat *cel mai prost exemplu* clerului pe care îl conduceau?... Un *mare număr* din cei ce formau clerul, nu numai preoți, ci și episcopi, și-au luat soții în mod public și au dat naștere unor copii cărora le-au transmis prin moștenire privilegiile".[10]

Nu există nici o regulă în Biblie care să ceară unui pastor să fie necăsătorit. Apostolii erau căsătoriți (1.Cor.9:5), iar episcopul trebuia să fie „soțul unei singure soții" (1.Tim.3:2). Chiar și *The Catholic Encyclopedia* spune: „Nu găsim în Noul Testament vreo indicație ca celibatul să fie obligatoriu pentru apostoli sau pentru cei ordinați de ei".[11] Doctrina „interzicerii căsătoriei" s-a dezvoltat doar în mod treptat în cadrul bisericii catolice.

Cînd a fost introdusă dogma celibatului, mulți preoți erau oameni căsătoriți. Se punea totuși întrebarea dacă era permis unui preot a cărui soție a murit să se mai căsătorească. O regulă stabilită la Conciliul din Neo-Cezareea, în 315, „interzice *absolut* unui preot să încheie o nouă căsătorie sub amenințarea pierderii funcției". Mai tîrziu, „la un conciliu roman ținut de papa Siricius în anul 386, a fost aprobat un edict care *interzicea* preoților și diaconilor să aibă relații conjugale cu soțiile lor, și papa a făcut demersuri ca decretul să fie impus și în Spania și alte părți ale creștinătății".[12]

În aceste afirmații luate din *The Catholic Encyclopedia*, cititorul

atent va remarca cuvintele „interzice" și „interzicere". Cuvîntul „interzicere" este același cuvînt pe care îl folosește Biblia atunci cînd avertizează cu privire la „interzicerea căsătoriei" - dar exact în sensul *opus!* Biblia numește interzicerea căsătoriei a fi „învățăturile *demonilor*"!

Luînd toate aceste lucruri în considerare, putem vedea cum s-a împlinit prezicerea lui Pavel (1.Tim.4:1-3). A avut loc o abatere de la credința originară? Da. Au dat oamenii atenție învățăturilor păgîne, învățăturilor demonilor? Da. Li s-a interzis preoților să se căsătorească? Da. Și din cauza acestui celibat impus, mulți dintre acești preoți au sfîrșit prin a-și avea „conștiința arsă cu fierul roșu" și „au vorbit minciuni în ipocrizie" din cauza imoralității în care au căzut. Istoria a demonstrat împlinirea fiecărei părți din această profeție!

Învățătura care le interzicea preoților să se căsătorească a adus cu sine alte dificultăți de-a lungul secolelor din cauza *spovedaniei*. Se poate vedea limpede că practica mărturisirii slăbiciunilor morale și a dorințelor unor fete și femei înaintea unor preoți necăsătoriți putea să aibă cu ușurință ca rezultat multe abuzuri. Un fost preot, Charles Chiniquy, care a trăit pe vremea lui Abraham Lincoln și pe care-l cunoștea personal, oferă o descriere completă a acestor abuzuri în cartea sa *The Priest, The Woman and The Confessional* (Preotul, Femeia și Spovedania). Noi nu sugerăm ca toți preoții să fie judecați după greșelile sau păcatele unora. Nu ne îndoim de faptul că mulți preoți și-au ținut cu mult devotament jurămîntul pe care l-au depus. Totuși, „nenumăratele atacuri" (ca să folosim formularea din *The Catholic Encyclopedia)* ce s-au făcut împotriva spovedaniei n-au fost, în multe cazuri, lipsite de temei.

Este vădit faptul că doctrina spovedaniei a produs dificultăți bisericii catolice, într-un mod sau altul. După menționarea „nenumăratelor atacuri", *The Catholic Encyclopedia* spune: „Dacă în timpul Reformei sau de atunci încoace Biserica ar fi putut ceda în fața unei doctrine sau abandona o practică de dragul păcii și pentru a domoli o ‚vorbă aspră', spovedania ar fi fost prima care ar fi dispărut"![13]

Într-un articol atent formulat, *The Catholic Encyclopedia* explică faptul că, deși puterea de a ierta păcatele Îi aparține doar lui Dumnezeu, El Își exercită această putere *prin preoți*. Un pasaj din Evanghelia după

Ioan (20:22,23) este interpretat că ar spune că un preot poate ierta sau poate refuza să ierte păcate. Pentru ca el să facă aceasta, păcatele trebuie să-i fie mărturisite „specific și în detaliu" (conform Conciliului din Trent), căci: „Cum se poate face o evaluare înțeleaptă și chibzuită, dacă preotul se află în necunoștință de cauza asupra căreia trebuie să se pronunțe judecata? Și cum poate el să obțină cunoștințele necesare dacă acestea nu vin din recunoașterea spontană a păcătosului?" Deoarece *preoților* li s-a dat autoritatea de a ierta păcate, citim în articol că este ceva inconsecvent să credem că Isus Cristos „a intenționat să ofere alte mijloace de iertare, cum ar fi mărturisirea ‚doar lui Dumnezeu'". Spovedania făcută unui preot este „necesară spre mîntuire pentru cei care comit păcate după botez".[14]

Există un fel de mărturisire sau spovedanie în Biblie, dar nu este mărturisirea făcută unui *preot necăsătorit!* Biblia spune: „Mărturisiți-vă *unii altora* păcatele" (Iac.5:16). Dacă acest verset ar putea fi folosit pentru a susține ideea catolică a spovedaniei, atunci ar trebui ca nu numai oamenii să se spovedească preoților, ci și preoții să se spovedească oamenilor! Cînd Simon din Samaria a păcătuit, *după* ce fusese botezat, Petru nu i-a spus să-i mărturisească lui. Nu i-a spus să rostească „Ave Maria" de un anumit număr de ori pe zi. Petru i-a spus să se „roage lui Dumnezeu" pentru iertare (Fap.8:22). Cînd Petru a păcătuit, el I-a mărturisit lui Dumnezeu păcatul și a fost iertat; cînd Iuda a păcătuit, și-a mărturisit unui grup de preoți păcatul și s-a sinucis! (Mt.27:3-5)

Ideea spovedaniei făcute unui preot nu a venit din Biblie, ci din Babilon! Se cerea o mărturisire secretă înainte de inițierea deplină în tainele babiloniene. Odată ce s-a făcut o asemenea spovedanie, victima era legată de mîini și de picioare de preoți. Nu există nici o îndoială cu privire la faptul că în Babilon se făceau spovedanii, căci *numai* pe baza unor asemenea mărturisiri înregistrate au fost istoricii în stare să formuleze concluzii privitoare la conceptele babiloniene de bine și rău.[15]

Conceptul spovedaniei n-a fost limitat numai la Babilon. Salverte a scris despre această practică printre greci: „Toți grecii de la Delfi la Termopile au fost inițiați în tainele templului din Delfi. Tăcerea lor cu privire la tot ceea ce li se poruncea să țină secret a fost asigurată de

*spovedania* generală cerută aspiranţilor după iniţiere". Anumite tipuri de spovedanie au fost cunoscute şi în religiile din Medo-Persia, Egipt şi Roma - înainte de începuturile creştinismului.[16]

Negrul este culoarea distinctivă a îmbrăcăminţii clerului purtată de preoţii bisericii romano-catolice, şi unele denominaţiuni protestante urmează şi ele acest obicei. Dar de ce negru? Putem oare să ni-L imaginăm pe Isus şi pe apostolii Săi purtînd haine negre? Culoarea neagră a fost asociată de secole cu ideea morţii. Carele funebre, în mod tradiţional, au fost negre. Culoarea neagră este purtată de cei îndoliaţi la înmormîntări, etc. Dacă ar sugera cineva că ar trebui să se poarte negrul în cinstea morţii lui Cristos, nu vom face altceva decît să remarcăm faptul că Isus Cristos *nu mai este mort!*

Pe de altă parte, Biblia menţionează anumiţi preoţi ai lui Baal îmbrăcaţi în negru! Mesajul lui Dumnezeu prin Ţefania a fost acesta: „Voi stîrpi din locul acesta rămăşiţa lui Baal şi numele chemarim-ilor împreună cu preoţii" (Ţef.1:4). *„Chemarim-ii"* erau preoţi ce purtau veşminte negre.[17] Acelaşi titlu este tradus „preoţi idolatri" într-un alt pasaj despre închinarea adusă lui Baal (2.Re.23:5). Adam Clarke spune: „Probabil că ei erau un ordin întemeiat de regii idolatri ai lui Iuda şi au fost numiţi *chemarim,* de la *camar,* ce înseamnă a fi ‚făcut închis la culoare sau negru', pentru că slujba lor neîncetată era de a veghea focurile sfinte, şi probabil că purtau haine *negre;* din acest motiv evreii îi numesc în batjocură pe preoţii creştini *chemarim,* datorită îmbrăcăminţii şi odăjdiilor negre. Este greu de înţeles şi de explicat de ce ar trebui ca prin veşmintele lor, preoţii să-i imite pe acei preoţi ai lui Baal"![18]

O altă practică a bisericii catolice care a fost cunoscută în antichitate şi printre popoarele necreştine este tonsura. *The Catholic Encyclopedia* spune că tonsura este „un rit sacru instituit de biserică prin care... un creştin este primit în ordinul clerical prin acceptarea tunderii părului... Din punct de vedere istoric, tonsura *nu era în uz în Biserica primară...* Chiar mai tîrziu, Sf. Jerome (Hieronymus) (340-420) a dezaprobat ideea tunderii părului clericilor"![19] Totuşi, prin secolul 6, tonsura era destul de cunoscută. Conciliul din Toledo a făcut din ea o regulă strictă prin care toţi clericii trebuie să primească tonsura, dar astăzi obiceiul acesta

nu mai este practicat în multe țări.

Este știut și recunoscut faptul că acest obicei nu era „în uz în Biserica primară". Dar el era cunoscut printre națiunile păgîne! Buda și-a ras capul în ascultare de o presupusă poruncă divină. Preoții lui Osiris în Egipt puteau fi recunoscuți prin faptul că-și rădeau părul de pe cap. Preoții lui Bacchus primeau tonsura. În catolicism, forma de tonsură folosită în Britania se numea celtică, fiind rasă doar o porțiune a părului, deasupra frunții. Unii și-au bătut joc de ea zicînd că este tonsura lui Simon Magul.[20] În forma răsăriteană, tot capul era ras. În forma romană însă, numită tonsura Sf. Petru, era folosită tonsura *rotundă*, lăsînd păr doar pe margini, partea de sus a capului fiind rasă.

Dar de ce a insistat Roma pe tonsura rotundă? Nu putem da un răspuns exact, dar știm că aceasta era „o practică veche a preoților lui Mitra, care imitau prin tonsura lor discul solar. Deoarece zeul-soare a fost multregretatul zeu și își avea părul tăiat într-o formă circulară, iar preoții care îl jeluiau aveau părul tăiat în același mod, tot așa în diferite țări cei ce plîngeau pe cei morți și își tăiau părul în cinstea lor, și-l tăiau într-o formă circulară"![21]

Că acesta era un obicei foarte vechi - cunoscut și pe vremea lui Moise - se poate vedea chiar din Biblie. Acest obicei era *interzis* preoților! „Să nu se radă pe cap (să nu se tundă la zero pe cap)" (Lev.21:5). Că această „radere" era o tonsură *rotunjită* pare să fie o implicație a pasajului din Levitic 19:27: „Să nu vă *rotunjiți* colțurile capului vostru".

Tonsura, admit toți, n-a fost o practică a lui Cristos, a apostolilor sau a Bisericii primare. Pe de altă parte, ea a fost un rit printre religiile necreștine din antichitate. Cititorul poate să judece singur sursa acestui obicei din biserica romano-catolică.

# CAPITOLUL ŞAPTESPREZECE

# LITURGHIA

AU OARE PREOŢII putere să schimbe elementele pîinii şi vinului în carnea şi sîngele lui Cristos în timpul ritualului liturghiei? Este această credinţă întemeiată pe Scripturi?

Poziţia romano-catolică este rezumată în aceste cuvinte: „În celebrarea Sfintei Liturghii, pîinea şi vinul sunt schimbate în trupul şi sîngele lui Cristos. Lucrul acesta este numit *transsubstanţiere,* pentru că în Sacramentul Euharistiei, substanţa pîinii şi cea a vinului nu dăinuie, ci *întreaga substanţă* a pîinii este schimbată în *trupul* lui Cristos, şi *întreaga substanţă* a vinului este schimbată în sîngele Lui, rămînînd doar aparenţa exterioară a pîinii şi a vinului".[1]

Suportul pentru această concepţie este căutat în cuvintele lui Isus cînd a spus despre pîinea pe care o binecuvîntase: „Luaţi mîncaţi; acesta este trupul Meu" (Mt.26:26-28). Dar dacă se impune un sens *literal* asupra acestor cuvinte, atunci se crează numeroase probleme de interpretare şi se tinde să se treacă cu vederea faptul că Biblia foloseşte în mod obişnuit expresii figurative.

Cînd o parte din oamenii lui David şi-au riscat viaţa pentru a-i aduce apă din Betleem, el a refuzat-o, spunînd: „Nu este acesta oare *sîngele* oamenilor care s-au dus cu riscul vieţii lor?" (2.Sam.23:17). Biblia vorbeşte despre Isus ca fiind „uşă", „viţă" şi „stîncă" (Io.10:9; 15:5; 1.Cor. 10:4). Toţi recunosc că aceste afirmaţii sunt figurative. Noi credem că acelaşi lucru este adevărat şi cu privire la afirmaţia lui Cristos: „Acesta este trupul Meu... acesta este sîngele Meu". Pîinea şi vinul sunt *simboluri* ale trupului şi sîngelui Său. Aceasta nu scade din realitatea prezenţei Sale în mijlocul unei adunări de credincioşi, căci a promis:

„Unde sunt doi sau trei adunați în Numele Meu, sunt și Eu în mijlocul lor" (Mt.18:20). A respinge ideea că El devine literal prezent în bucățile de pîine și în interiorul paharului de vin nu înseamnă a respinge faptul că El este prezent *în mod spiritual* printre credincioși!

După ce Isus a „binecuvîntat" elementele, ele n-au fost schimbate în carnea și sîngele Lui propriu, pentru că El (în mod literal) era încă acolo. El nu dispăruse pentru a apărea în forma pîinii și a vinului. *După* ce binecuvîntase paharul, El l-a numit tot „rodul viței", nu sînge propriu-zis (Mt.26:29). Deoarece Isus a băut și din pahar, oare Și-a băut El propriul sînge? Chiar dacă vinul ar fi devenit sînge real, băutul lui ar fi fost interzis de Biblie (Deut.12:16; Fap.15:20)

Nu există nici o dovadă că are loc vreo schimbare a elementelor prin ritualul romano-catolic. Ele au același gust, culoare, miros, greutate și dimensiuni. Pîinea arată tot ca pîine, are gust de pîine, are miros de pîine și la pipăit este ca pîinea. Dar în mintea romano-catolică, ea este carnea lui Dumnezeu. Vinul arată tot ca vin, are gust de vin, are miros de vin și dacă cineva bea suficient de mult, se va îmbăta ca și de vin! Dar despre el se crede că este sîngele lui Dumnezeu.

Cînd preotul binecuvîntează pîinea și vinul, el rostește cuvintele latinești: *Hoc est corpus meus*. Dat fiind faptul că nu are loc nici o schimbare, putem înțelege cum s-a născut expresia „hocus-pocus".[2]

Poemul de mai jos nu este inclus în carte dintr-o lipsă de politețe sau pentru a ridiculiza ceea ce mulți oameni sinceri consideră că e o ceremonie foarte sacră. În ciuda formei lui neprelucrate, poemul lămurește esențialul.

O MINUNE ROMANĂ (traducere în proză)

*O tînără femeie drăguță, o protestantă, era măritată cu un catolic.*
*Din copilărie fusese crescută să iubească adevărurile biblice.*
*Soțul ei era foarte necăjit că nu reușea s-o convingă*
*Să intre în Biserica-mamă de la Roma și să se lepede de eretici.*

*Așa că zi de zi o lingușea, dar ea tot nu vedea ca vreun bine*
*Să vină vreodată din închinarea la idoli făcuți din lemn.*
*Liturghie, ostie, minuni, nu erau făcute decît să înșele;*
*Și transsubstanțierea, niciodată nu îndrăznea a crede.*

*El s-a dus să-și vadă preotul și i-a spus trista lui poveste.*
*„Soția mea este o necredincioasă, domnule; poate că reușești;*
*Pentru toate minunile romane soția mea are scîrbă,*
*Să faci cu adevărat o minune ar putea duce la convertirea ei".*

*Preotul s-a dus cu omul nostru - credea că va cîștiga ceva.*
*A spus: „O voi converti, domnule și-i voi deschide ochii".*
*Așă că atunci cînd a intrat în casă, soțul cu voce tare a strigat:*
*„Preotul a venit să ia masa cu noi!" „E binevenit", a răspuns ea.*

*Și cînd în cele din urmă masa a fost terminată, preotul a început îndată*
*S-o învețe pe gazda lui totul despre starea de păcat a omului;*
*Marea dragoste a Mîntuitorului nostru, pe care creștinii n-o pot nega,*
*Să Se dea pe Sine ca Jertfă și să moară pentru păcatele noastre.*

*„Mă voi întoarce mîine, copilă, pregătește niște pîine și vin;*
*Minunea sacramentală va opri declinul sufletului tău".*
*„Voi coace pîinea", a spus doamna. „Poți s-o coci", a răspuns el,*
*„Și cînd vei vedea această minune, vei fi convinsă, îți spun eu".*

*Preotul a venit după cum spusese, pîinea și vinul a binecuvîntat.*
*Doamna a întrebat: „Domnule, s-a schimbat?" Preotul a răspuns: „Da.*
*S-a schimbat din pîine și vin obișnuit în carne și sînge adevărat;*
*Uite, copilă, această putere a mea le-a schimbat în Dumnezeu!"*

*Așa că binecuvîntînd pîinea și vinul, s-au pregătit să mănînce.*
*Doamna a spus preotului: „Vă previn să fiți atent,*
*Căci un gram de arsenic a fost amestecat cu aluatul,*
*Dar întrucît i-ați schimbat natura, nu contează cu adevărat".*

*Preotul a amuțit într-adevăr - arăta palid ca moartea.*
*Pîinea și vinul i-au căzut din mîini, și a suspinat adînc.*
*„Adu-mi calul!" a strigat preotul, „aceasta este o casă blestemată!"*
*Doamna a răspuns: „Chiar dumneavoastră împărțiți blestemul Romei".*

*Soțul a stat și el surprins și nici un cuvînt n-a scos.*
*După o vreme a spus: „Draga mea, preotul a fugit;*
*Să înghit o așa mascaradă, nu sunt desigur destul de capabil;*
*Mă voi duce cu tine și voi renunța la această scorneală romano-catolică".*

Conciliul din Trent a proclamat că această credință în transsubstanțiere este *esențială pentru mîntuire* și a pronunțat anatema peste toți cei care ar nega lucrul acesta. Conciliul i-a însărcinat pe preoți să

explice că elementele liturghiei nu conţineau numai carne, oase şi nervi ca *parte* a lui Cristos, „ci şi un CRISTOS ÎNTREG".[3] *The Catholic Encyclopedia* spune: „Dogma totalităţii Prezenţei Reale înseamnă că în fiecare element în parte este într-adevăr prezent ÎNTREGUL CRISTOS, carne şi sînge, trup şi suflet, Divinitate şi Umanitate".[4]

Bucata de pîine devenind „Cristos", se crede că prin oferirea ei, preotul Îl *jertfeşte* pe Cristos. Conciliul din Trent a pronunţat un blestem peste oricine credea altfel: „Dacă cineva spune că în liturghie nu este adusă lui Dumnezeu o jertfă adevărată şi corespunzătoare... să fie anatema".[5] În concepţia catolică, această „jertfă" este o reînnoire a jertfei de pe cruce: „Cristos... a poruncit ca jertfa Sa de sînge de pe cruce să fie *reînnoită zilnic* printr-o jertfă fără sînge a Trupului şi Sîngelui în liturghie cu elementele simple de pîine şi vin".[6] Pentru că elementele sunt schimbate în Cristos, El „este prezent în bisericile noastre nu numai într-un mod spiritual, ci şi în mod real, cu adevărat şi substanţial ca victimă a unei jertfe".[7] Deşi ritualul a fost îndeplinit de milioane de ori, se încearcă a se explica faptul că este *aceeaşi* jertfă ca cea de la Golgota, pentru că victima în fiecare caz este Isus Cristos.[8]

Ideea de Cristos - „carne şi sînge, trup şi suflet, Divinitate şi Umanitate" - adus ca jertfă în mod repetat ca o „reînnoire" a jertfei de pe cruce stă în contrast izbitor cu ceea ce a spus Isus pe cruce: *„S-a sfîrşit"* (Io.19:30). Jertfele din Vechiul Testament trebuiau să fie aduse continuu, pentru că nici una dintre ele nu era o jertfă perfectă. Dar acum, „noi suntem sfinţiţi prin jertfirea trupului lui Isus Cristos ODATĂ pentru totdeauna. Căci fiecare preot stă zilnic să slujească şi să aducă aceleaşi jertfe, care niciodată nu pot înlătura păcatele; dar Acesta (Cristos), după ce a adus *pentru totdeauna* O SINGURĂ jertfă pentru păcate, a şezut la dreapta lui Dumnezeu... căci printr-O SINGURĂ jertfă El a desăvîrşit *pentru totdeauna* pe cei care sunt sfinţiţi" (Evr.10:10-14).

Doctrina catolică spune că jertfa lui Cristos de pe cruce ar trebui „reînnoită zilnic", dar Noul Testament pune ideea de „jertfe zilnice" în contrast cu SINGURA jertfă a lui Cristos. El nu trebuia să fie adus ca jertfă deseori, căci „aşa cum li s-a rînduit oamenilor să moară o singură dată... aşa a fost Cristos adus ca jertfă O SINGURĂ DATĂ ca

să poarte păcatele multora" (Evr.9:25-28). Avînd în vedere aceasta, cei ce cred că jertfa de pe cruce ar trebui să fie continuu reînnoită în liturghie, într-un anumit sens „Îl crucifică *din nou* pentru ei pe Fiul lui Dumnezeu, şi-L dau să fie batjocorit" (Evr.6:6).

După ce pîinea a fost schimbată în „Cristos" de către preot, este pusă pe o monstranţă* avînd în centru un soare cu raze. Înaintea monstranţei, catolicii se proştern şi se închină micii bucăţi de ostie ca lui Dumnezeu! Această practică, după părerea noastră, este similară practicilor triburilor păgîne care se închină înaintea fetişelor.

Este oare scriptural lucrul acesta? Notaţi ce spune *The Catholic Encyclopedia:* „În ciuda *absenţei* vreunei dovezi biblice, Biserica găseşte îndreptăţirea şi corectitudinea unei *închinări* plăcute lui Dumnezeu înaintea Binecuvîntatului Sacrament în cea mai veche şi mai constantă tradiţie..."[9] Acest raţionament ne aduce aminte de cuvintele lui Isus: „... Desfiinţînd Cuvîntul lui Dumnezeu prin tradiţia voastră" (Mc.7:13).

Ideea transsubstanţierii n-a fost fără problemele ei. Tertulian ne spune că preoţii aveau mare grijă ca nici o firimitură să nu cadă - ca să nu fie rănit trupul lui Cristos! Se credea că şi o firimitură Îl conţine pe întregul Cristos. În Evul Mediu au avut loc discuţii serioase privitor la ce s-ar întîmpla dacă o persoană ar vomita după primirea Împărtăşaniei sau dacă un cîine ori un şoarece ar mînca cumva trupul lui Dumnezeu! La Conciliul din Constanţa (Elveţia), s-a discutat dacă trebuia ca unui bărbat care a lăsat să-i cadă cîteva picături pe barbă să i se ardă barba, sau dacă trebuia ca barba *împreună cu* bărbatul respectiv să fie nimiciţi prin ardere. Toţi admit că ideea transsubstanţierii a fost însoţită de numeroase învăţături stranii.

În Biserica nou-testamentală este evident că creştinii au luat din *ambele elemente,* din pîine şi din rodul viţei ca semne ale morţii lui

Cristos (1.Cor.11:28). *The Catholic Encyclopedia* admite lucrul acesta: „Se poate afirma ca un fapt general, că pînă în secolul 12, atît în Vest, cît și în Est, Împărtășania publică din biserici era celebrată în mod normal în așa fel, încît erau primite *ambele* elemente, lucru asupra căruia nu mai există nici o îndoială".[10] Dar, după toate aceste secole, biserica romano-catolică a început să nu mai dea oamenilor paharul, ci doar pîinea. Preotul bea vinul. Unul din argumente a fost acela că cineva ar putea să verse sîngele lui Cristos. Dar oare nu era posibil ca primii discipoli să fi putut vărsa paharul? Cristos nu l-a ferit de ei.

Servirea doar a *jumătate* din ceea ce a instituise Isus cerea anumite „explicații". S-a explicat în felul următor: „Împărtășania cu un element", cum era numită, „este la fel de valabilă ca și atunci cînd s-ar lua ambele elemente. Oamenii nu ar fi lipsiți de vreun ‚har necesar pentru mîntuire'" și „Isus Cristos este cu adevărat prezent și este primit în întregime, trup și sînge, suflet și Divinitate, *numai* într-unul din cele două elemente... Sfînta mamă Biserica... a aprobat obiceiul Împărtășaniei cu un singur element... Ca urmare, nu numai că Împărtășania cu ambele elemente nu este obligatorie pentru cei credincioși, ci, prin legea bisericească, potirul este *strict interzis* pentru oricine în afară de preotul care oficiază"![11] După multe secole, această lege a fost acum atenuată. Unor catolici li se permite să ia din amîndouă, din pîine și din vin, dar obiceiurile variază din loc în loc.

A început oare ideea transsubstanțierii odată cu Cristos? Istoricul Durant ne spune că această credință în transsubstanțiere, așa cum este practicată în biserica romano-catolică, e „una dintre cele mai vechi ceremonii ale religiei *primitive*".[12]

În lucrarea științifică *Hastings' Encyclopedia of Religion and Ethics*, sunt dedicate multe pagini unui articol numit „Faptul de a mînca zeul". În aceste pagini se aduc dovezi din belșug privitoare la ritualurile de transsubstanțiere în multe națiuni, triburi și religii.

Astfel de ritualuri erau cunoscute și în Roma păgînă, așa cum reiese din întrebarea retorică a lui Cicero privitoare la grîul lui Ceres și vinul lui Bacchus. „Mitraismul avea o Euharistie, dar ideea unei cine sfinte este tot atît de veche ca omenirea și a existat din toate timpurile și printre

toate popoarele", admite *The Catholic Encyclopedia*.[13]

În Egipt, o turtă era sfinţită de o preot, şi se presupunea că devine carnea lui Osiris. Ea era apoi mîncată, şi în plus se bea vin, ca parte a ritualului.[14] Chiar şi în Mexic şi în America Centrală, printre cei care nu auziseră niciodată de Cristos, s-a găsit credinţa în mîncatul cărnii unui zeu. Cînd misionarii catolici au debarcat pentru prima oară acolo, au fost surprinşi „cînd au fost martorii unui ritual religios care le-a reamintit de Împărtăşanie... o imagine făcută din făină... după sfinţirea făcută de preoţi, a fost împărţită oamenilor, care au mîncat-o... declarînd că este carnea divinităţii".[15]

Hislop sugerează că ideea mîncatului cărnii unui zeu avea o origine canibalică. Deoarece preoţii păgîni mîncau o parte din toate jertfele, în cazul jertfelor omeneşti preoţilor lui Baal li se cerea să mănînce carne omenească. Astfel, „Cahna-Bal", adică „preotul lui Baal", a furnizat baza pentru cuvîntul nostru modern „canibal".[16]

În timpul liturghiei, catolicii vin în faţă şi îngenunchează înaintea preotului care le pune în gură o bucată de pîine - „Cristos". Aceasta se numeşte „ostie", de la un cuvînt latin care iniţial însemna „victimă" sau „jertfă".[17] În concepţia catolică, ostia „a fost obiectul unui mare număr de minuni", inclusiv transformarea pîinii în piatră, precum şi ostii care au sîngerat şi au continuat să sîngereze.[18]

Ostiile sunt făcute într-o formă *rotundă*, această formă fiind prima dată menţionată de Sf. Epiphanius în secolul 4.[19] (Ilustraţia arată modul în care „ostia" apare într-un dicţionar catolic). Dar cînd Isus a instituit cina comemorativă, El pur şi simplu a luat pîinea şi a *frînt-o*. Pîinea nu se frînge în bucăţi *rotunde!* Frîngerea pîinii reprezintă de fapt trupul lui Cristos care a fost frînt pentru noi de bătăile şi biciuirea crudă. Dar acest simbolism nu este transmis prin servirea în întregime a unei ostii rotunde, de forma unui disc.

Dacă folosirea unei bucăţi rotunde de ostie nu are bază biblică, este oare posibil să fim confruntaţi cu un alt exemplu de influenţă păgînă? Hislop spune: „Ostia ‚rotundă', a cărei ‚rotunjime' este un element atît de important în Taina Romană, este doar un alt simbol al lui Baal sau al soarelui".[20]

Ştim că în tainele antice din Egipt erau folosite turte rotunde. „Turta subţire şi *rotundă* apare pe toate altarele".[21] În religia tainică a mitraismului, iniţiaţii mai avansaţi primeau o turtă mică rotundă sau o ostie de pîine nedospită care simboliza discul solar[22], aşa cum o facea şi tonsura lor rotundă.

În 1854, în Egipt a fost descoperit un templu antic cu inscripţii care arată mici turte rotunde pe un altar. Deasupra altarului se află o imagine mare a *soarelui*.[23] Un simbol similar al soarelui era folosit deasupra altarului unui templu din apropierea oraşului Babain, în partea nordică a Egiptului, unde se află o reprezentare a soarelui, înaintea căreia sunt înfăţişaţi doi preoţi care se închină. (Vezi ilustraţia.)

Această folosire a imaginii soarelui deasupra „altarului" nu era limitată la Egipt. Chiar şi în îndepărtatul Peru, era cunoscută şi adorată aceeaşi imagine.[24] Dacă comparăm imaginea soarelui înaintea căreia se proşternau păgînii cu imaginea soarelui de pe monstranţă - în care ostia este pusă ca un „soare" şi înaintea căreia se proştern catolicii - se va vedea imediat o asemănare izbitoare.

Chiar şi printre israeliţi, atunci cînd s-au aruncat cu faţa la pămînt ca închinare la Baal, imagini ale soarelui erau puse deasupra altarelor! Dar în timpul domniei lui Iosia, aceste imagini au fost dărîmate: „Ei au dărîmat altarele Baalilor din prezenţa lui, şi imaginile (imagini ale soarelui) care se aflau *deasupra* lor" (2.Cron.34:4).

Vechea gravură în lemn de alături ilustrează cîteva din imaginile stranii la care se închinau evreii idolatri, in-

clusiv imaginile soarelui de pe vîrful coloanelor.

Fotografia de mai sus prezintă altarul Sf. Petru şi un baldachin înalt de 29 de metri care se sprijină pe patru coloane, răsucite şi acoperite puţin cu ramuri. În vîrful coloanelor - „sus de tot" în cel mai important altar al catolicismului - se află imagini decorative ale soarelui. Sus pe perete, după cum arată şi fotografia, se află o imagine mare, artistică şi aurită a razelor unui soare care, de la intrarea în biserică, apare şi „deasupra" altarului. O mare imagine a soarelui apare şi deasupra altarului bisericii lui Gesu (Isus) din Roma, ca şi alte cîteva sute. Interesant este faptul că şi marele templu

din Babilon avea o imagine aurită a soarelui.[25]

Uneori imaginea circulară a soarelui este un vitraliu colorat deasupra altarului sau, așa cum se întîmplă *foarte adesea,* deasupra intrărilor bisericilor. Cîteva dintre aceste ferestre circulare centrale sunt frumos decorate. Unele sunt înconjurate de raze de soare. În Babilon erau temple cu imagini ale zeului-soare care stăteau cu fața spre soarele care răsare și erau plasate deasupra intrărilor.[26] Un templu babilonian timpuriu construit de împăratul Gudea avea un simbol al regelui-soare deasupra intrării.[27] Constructorii egipteni aveau obiceiul de a plasa un disc solar (uneori cu aripi sau alte semne deasupra intrării templelor lor - pentru a-l cinsti pe zeul-soare și pentru a alunga duhurile rele. Nu sugerăm, desigur, că modelele rotunde care sunt astăzi în uz transmit aceeași semnificație pe care o transmiteau odată celor ce se duceau la templele păgîne. Cu toate acestea, asemănarea în modele pare curioasă.

Fereastra circulară care a fost folosită atît de des deasupra intrărilor bisericilor este uneori numită fereastră „de tip roată". Modelul de roată, ca roata *carului,* era socotit de către unii din antichitate că este și un simbol al soarelui. Ei credeau despre soare că este un car mare condus de zeul-soare care călătorește de-a lungul cerului în fiecare zi, iar noaptea trecea prin lumea subterană. Cînd israeliții au amestecat în închinarea lor religia lui Baal, ei aveau „carele soarelui" - care dedicate zeului-soare (2.Re.23:4-11).

O imagine de forma unei roți de car este pusă deasupra renumitei statui a lui Petru în catedrala Sf. Petru. O tăbliță aflată acum în muzeul britanic îl arată pe unul din împărații babilonieni care restaurează un simbol al zeului-soare în templul lui Bel. Simbolul este o cruce cu opt

braţe, ca o roată cu spiţe. Roata solară babiloniană (mai sus) a fost în legătură cu ocultismul şi astrologia. Un model similar marchează pavajul curţii circulare din faţa catedralei Sf. Petru (jos).

Picturi romane ale Mariei şi ale sfinţilor prezintă un disc solar ca simbol în jurul capului. Tonsura romană este rotundă. Imagini rotunde se pot vedea deasupra altarelor şi a intrărilor. Monstranţa în care este pusă ostia rotundă înfăţişează deseori un model de soare cu raze. Toate aceste utilizări ale simbolurilor soarelui pot să pară destul de nesemnificative. Dar cînd se vede imaginea de ansamblu, fiecare în parte oferă un indiciu pentru a ne ajuta să soluţionăm taina Babilonului modern.

Cînd Isus a instituit cina comemorativă, era noaptea. Nu era în timpul micului dejun sau la prînz. Primii creştini luau parte la Cina Domnului noaptea, urmînd exemplul lui Cristos şi prefigurările (tipurile) din Vechiul Testament. Mai tîrziu însă, Cina Domnului a ajuns să fie ţinută la o întrunire de dimineaţă.[28] Nu putem spune în ce măsură a fost influenţată aceasta de mitraism. Ştim însă că ritualurile mitraice se ţineau dimineaţa devreme, fiind asociate cu soarele şi cu zorile. Oricare ar fi motivul, acum este un obicei comun atît în bisericile catolice, cît şi în cele protestante să se ia „Cina" Domnului dimineaţa.

Un factor care putea să fi încurajat liturghia ţinută dimineaţa devreme în cadrul bisericii romano-catolice a fost ideea că persoana trebuia să postească înaintea primirii Împărtăşaniei. Este evident că dimineaţa devreme era un timp în care se putea împlini mai uşor această cerinţă! Dar cererea unui astfel de post nu are un temei solid în Scriptură, căci Isus tocmai *mîncase* cînd a instituit cina comemorativă!

Pe de altă parte, cei ce căutau iniţierea în tainele eleusiniene erau mai întîi întrebaţi: „Posteşti?" Dacă răspunsul lor era negativ, iniţierea

era anulată.[29] Postul în sine este, desigur, biblic, dar adevăratul post trebuie să vină din inimă şi nu din reguli făcute de om. Despre acestea, Dumnezeu spune: „Cînd vor posti, Eu nu le voi asculta strigătele" (Ier. 14:12). Fariseii erau stricţi în ce priveşte postul în anumite zile, dar neglijau chestiunile mai importante ale Legii (Mt.6:16). Pavel a avertizat cu privire la anumite porunci de a se „abţine de la cărnuri (mîncăruri)" ca fiind un semn de apostazie (1.Tim.4:3).

În comentariile făcute despre liturghie şi ritualismul ei complicat, cartea *Romanism and the Gospel* (Romano-catolicismul şi Evanghelia) spune: „Este un spectacol de o măreţie impresionantă - lumini, culori, veşminte, muzică, tămîie şi ceea ce are un straniu efect psihologic, un număr de oficianţi instruiţi care practică un ritual impunător într-o independenţă totală de cei ce se închină. Aceştia sunt într-adevăr nişte spectatori, nu participanţi, spectatori asemenea celor prezenţi la practicarea străvechilor *servicii religioase tainice*".[30]

O lucrare cunoscută despre catolicism rezumă oficierea mecanică făcută de preot în timpul liturghiei: „El face semnul crucii de şaisprezece ori; întoarce crucea spre adunare de şase ori; îşi ridică ochii spre cer de unsprezece ori; sărută altarul de opt ori; îşi împreunează mîinile de patru ori; îşi loveşte pieptul de zece ori; îşi apleacă capul de douăzeci şi una de ori; îngenunchiază de opt ori; îşi apleacă umerii de şapte ori; binecuvîntează altarul cu semnul crucii de treizeci de ori; îşi pune mîinile întinse pe altar de douăzeci şi nouă de ori; se roagă în minte de unsprezece ori; se roagă cu voce tare de treisprezece ori; ia pîinea şi vinul şi le transformă în trupul şi sîngele lui Cristos; acoperă şi descoperă paharul de zece ori; merge încoace şi încolo de douăzeci de ori".[31] Pe lîngă acest ritualism complicat este folosirea unor odăjdii foarte colorate, lumînări, clopote, tămîie, muzică şi fastul bătător la ochi pentru care este cunoscut romano-catolicismul. Ce contrast faţă de *simpla* cină comemorativă instituită de Cristos!

# CAPITOLUL OPTSPREZECE

# TREI ZILE ŞI TREI NOPŢI

CEI MAI MULŢI DINTRE noi au presupus că Isus a murit în „Vinerea Mare" şi a înviat dintre cei morţi dis-de-dimineaţă în duminica de „Paşte". Deoarece Isus a spus că va învia „a treia zi", unii consideră o parte din ziua de vineri ca fiind o zi, sîmbătă ca fiind a doua zi, şi o parte din ziua de duminică ca fiind cea de-a treia zi. Se indică faptul că uneori o expresie ca „a treia zi" poate include doar *părţi* ale zilelor, o parte a unei zile fiind socotită ca o zi întreagă. *The Jewish Encyclopedia* spune, de exemplu, că ziua unei înmormîntări, chiar dacă înmormîntarea poate avea loc tîrziu după-amiaza, este socotită a fi prima din cele şapte zile de doliu.[1]

Cînd Isus a spus: „Iată, Eu scot demoni, şi fac vindecări astăzi, mîine şi poimîine" (Lc.13:32,33), ziua după „mîine" ar fi fost cea de-*a treia* zi, chiar dacă ar fi luate în considerare doar părţi din zi. Mulţi cred că aceasta explică elementul temporal între înmormîntarea şi învierea lui Cristos.

Există însă alţi creştini care nu sunt satisfăcuţi total cu această explicaţie. Isus a spus deseori că va învia „a treia zi" (Mt.16:21; Mc.10:34), dar El a vorbit de asemenea despre acest interval de timp ca fiind trei zile *şi* trei nopţi: „După cum Iona a fost trei zile şi trei nopţi în pîntecele balenei", a zis El, „tot aşa va fi Fiul omului *trei zile şi trei nopţi* în inima pămîntului" (Mt.12:38-40).

Că expresia „a treia zi" poate, din punct de vedere scriptural, să includă trei zile *şi* trei nopţi se poate vedea din Geneza 1:4-13: „Dumne-

zeu a împărțit lumina de întuneric. Și Dumnezeu a numit lumina zi, iar întunericul l-a numit noapte. Și seara și dimineața au fost prima zi... și seara și dimineața au fost ziua a doua... și seara și dimineața (acum trei perioade de zi și noapte) au fost *ziua a treia*". Acesta constituie un exemplu al modului în care termenul „a treia zi" poate fi calculat și arătat că include trei zile *și* nopți.

Deși am preferat de mult timp punctul de vedere pe care îl vom prezenta aici - care permite trei zile și trei nopți depline - ne grăbim să subliniem că, în calitatea noastră de creștini, faptul că noi credem că Isus a trăit, a murit și a înviat iarăși este infinit mai important decît vreo explicație pe care am putea s-o oferim în ce privește timpul înmormîntării Sale.

Întrucît sunt douăsprezece ore într-o zi și douăsprezece ore într-o noapte (Io.11:9,10), dacă luăm în considerare „trei zile și trei nopți" pline, aceasta ar fi egal cu 72 de ore. A fost totuși vorba *exact* de 72 de ore? Isus trebuia să fie în mormînt timp de „trei zile și trei nopți" și să învie *„după* trei zile" (Mc.8:31). Nu vedem nici un motiv pentru care să ne gîndim că au fost *mai puțin* de 72 de ore pline. Pe de altă parte, dacă trebuia să învie dintre cei morți *„în* trei zile" (Io.2:19), atunci nu puteau fi *mai mult* de 72 de ore. Pentru a armoniza aceste afirmații diferite, nu pare a fi irațional să presupunem că intervalul de timp a fost exact de 72 de ore. La urma urmei, Dumnezeu este un Dumnezeu al *exactității*. El face totul conform programului. Nimic nu I se întîmplă accidental.

„Cînd a venit împlinirea vremii" - nu cu un an prea devreme sau cu un an prea tîrziu - „Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său" (Gal.4:4). Vremea pentru ungerea Lui a fost rînduită mai dinainte, și despre ea a vorbit profetul Daniel, așa cum a fost și vremea cînd va fi El „stîrpit" pentru păcatele oamenilor (Dan.9:24-26). Cei care au încercat să-L omoare înaintea acestui timp au eșuat, pentru că nu I-a sosit „vremea" (Io.7:8). Și nu numai anul și vremea morții Lui, ci chiar și ora era o parte din planul divin. „Tată", S-a rugat Isus, „a sosit ora..." (Io.17:1).

Deoarece a existat deci un timp exact pentru nașterea Lui, un timp exact pentru ungerea Lui, un timp exact pentru începerea lucrării Lui,

un timp exact pentru moartea Lui, nu ne este greu să credem că a existat şi un interval de timp exact între înmormîntarea şi învierea Sa - *exact* 72 de ore. Dacă acest lucru este corect, atunci învierea a avut loc în acelaşi timp al zilei în care a fost şi înmormîntat - numai că după trei zile. Ce timp din zi a fost acesta?

Isus a murit la scurt timp după „ora a noua" sau ora trei după-amiază (Mt.27:46-50). „Evreii, pentru că era ziua Pregătirii, ca trupurile să nu rămînă pe cruce în ziua de sabat - căci sabatul acela era o zi mare -, Pilat a poruncit ca să li se zdrobească picioarele... dar cînd au venit la Isus... El era deja mort" (Io.19:31-33). În acest timp, cînd „s-a înserat" (Mc.15: 42), era tîrziu după-amiaza. Legea spunea: „Trupul lui să nu rămînă toată noaptea pe lemn, ci să-l înmormîntezi neapărat în *aceeaşi zi*" (Deut. 21:23). În intervalul rămas înainte de apusul soarelui, în ziua dinaintea marii zile de sabat, Iosif din Arimateea a obţinut permisiunea să ia trupul. El şi cu Nicodim au pregătit trupul pentru înmormîntare cu fîşii de pînză de in şi mirodenii, punîndu-l într-un mormînt din apropiere (Io. 19:38-42) - toate acestea fiind încheiate înainte de apusul soarelui.

Dacă învierea a avut loc în acelaşi timp al zilei ca cel în care Isus a fost înmormîntat - numai că trei zile mai tîrziu - aceasta ar plasa învierea chiar la apusul soarelui, *nu la răsăritul* lui. O înviere la răsăritul soarelui ar fi necesitat încă o noapte - trei zile şi *patru* nopţi. Nu aşa au stat lucrurile, desigur. Cei ce au venit la mormînt în zori, în loc să fie martorii învierii în acel timp precis, au găsit mormîntul gol (Mc.16:2). Relatarea lui Ioan ne spune că Maria Magdalena a venit la mormînt în dimineaţa aceea „pe cînd era încă *întuneric*", şi El nu era acolo (Io.20:1,2).

Scriitorii evangheliilor relatează despre mai multe vizite diferite făcute de discipoli la mormînt în acea primă zi a săptămînii. De *fiecare* dată, ei au găsit mormîntul GOL! Un înger a spus: „El nu este aici: căci a înviat, aşa cum a zis" (Mt.28:6). Prima zi a săptămînii a fost ziua în care discipolii au *descoperit* că El înviase (Lc.24:1,2, etc.), dar Biblia nu spune de fapt nicăieri că acesta a fost timpul învierii.

Singurul verset ce pare să înveţe despre o înviere care să fi avut loc duminică dimineaţa este Marcu 16:9: „Isus, după ce înviase devreme în prima zi a săptămînii, S-a arătat mai întîi Mariei Magdalena... ". Dar

acest verset nu spune că El „învia" sau că „a înviat" în acel timp. Se spune că atunci cînd a venit prima zi a săptămînii, El *„înviase"* (timpul mai mult ca perfect). Deoarece nu existau semne de punctuaţie în manuscrisele greceşti după care a fost tradus Noul Tesatement pe care îl avem noi, expresia „devreme în prima zi a săptămînii" putea la fel de corect - unii cred că *mai corect* - să fie legată de timpul în care Isus S-a arătat Mariei. Prin simplu fapt al plasării virgulei după cuvîntul „înviase", acest verset s-ar citi: „Isus, după ce înviase, devreme în prima zi a săptămînii S-a arătat mai întîi Mariei Magdalena". Acesta pare să fie sensul originar, căci versetele care urmează arată că Marcu relata diferitele arătări ale lui Isus, fără să explice în ce zi a avut loc învierea.

Cînd a sosit duminica dimineaţa, Isus deja înviase, învierea avînd loc pe la asfinţitul soarelui în ziua anterioară. Numărînd înapoi trei zile ne-ar aduce la ziua de miercuri. Oare ar face aceasta trei zile şi trei nopţi? Da. Miercuri noaptea, joi noaptea şi vineri noaptea - trei nopţi; de asemenea joi, vineri şi sîmbătă - trei zile. Aceasta ar face un total de exact trei zile şi trei nopţi sau 72 de ore. O zi după miercuri ar fi joi, două zile după miercuri ar fi vineri, şi „a treia zi" după miercuri ar fi sîmbătă.

Ce avem însă de spus despre cuvintele celor doi discipoli de pe drumul spre Emaus: „Dar noi credeam că El fusese Cel care va izbăvi pe Israel, şi pe lîngă toate acestea astăzi este *a treia* zi de cînd s-au întîmplat aceste lucruri" (Lc.24:21)? Pentru că aceasta s-a întîmplat în prima zi a săptămînii (v.13), şi aceasta era „a treia zi de cînd s-au întîmplat aceste lucruri", nu ar indica lucrul acesta că Isus a murit vineri? Ar fi posibil, dacă părţi ale unei zile ar fi socotite ca o zi întreagă.

Pe de altă parte, numărînd în celălalt mod, o zi „după" vineri ar fi fost sîmbătă, a doua zi „după" vineri ar fi fost duminică şi *a treia* zi „după" vineri ar fi fost luni! Lucrul acesta nu poate să fie corect, şi această metodă de numărare n-ar indica ziua de vineri ca zi a crucificării.

Căutînd să ofer o explicaţie, supun atenţiei ceea ce urmează: Ei vorbiseră despre *„tot* ceea ce se întîmplase" (v.14) - mai mult decît despre un singur eveniment. Dacă „tot" a inclus arestarea, crucificarea, înmor-

mîntarea, punerea peceţii şi păzirea mormîntului, toate aceste lucruri nu s-au făcut pînă joi. Isus, după cum am observat, a fost crucificat în ziua „pregătirii" (miercuri). „În ziua următoare (joi), care urma după ziua Pregătirii, marii preoţi şi fariseii au venit împreună la Pilat zicînd: Domnule, ne amintim că înşelătorul acela a spus, în timp ce era încă în viaţă: După trei zile voi învia. Porunceşte deci ca mormîntul să fie păzit pînă în a treia zi, ca să nu vină discipolii Lui noaptea şi să-L fure" (Mt.27:62-66). Din acest motiv, mormîntul a fost pecetluit şi păzit. „Aceste lucruri" nu „s-au întîmplat" - pînă ce mormîntul n-a fost pecetluit şi păzit. Acestea s-au întîmplat, aşa cum am văzut deja, în ziua de joi a acelei săptămîni, marea zi. Duminică ar fi fost atunci „a treia zi după ce s-au întîmplat aceste lucruri", nu însă a treia zi de la crucificare.

Pentru că Isus a fost crucificat în ziua dinaintea sabatului, este de înţeles de ce se crede în mod obişnuit că ziua de vineri este ziua crucificării. Dar sabatul care a urmat după moartea Lui nu era sabatul săptămînal. Era un sabat anual - „căci ziua aceea de sabat era o *zi mare*" (Io.19:14,31). Acest sabat putea să cadă în orice zi a săptămînii şi, în anul acela, evident, a căzut în ziua de joi.

Isus a fost crucificat şi înmormîntat în ziua Pregătirii (miercuri), următoarea zi a fost ziua mare de sabat (joi), apoi vineri, urmată de sabatul săptămînal (sîmbătă). Faptul că au fost două sabate în săptămîna aceea explică modul cum putea Cristos să fie crucificat în ziua *dinaintea* sabatului, cum înviase deja din mormînt cînd a sosit ziua *după* sabat - şi totuşi Şi-a împlinit semnul Său de trei zile şi trei nopţi.

O comparare atentă a pasajului din Marcu 16:1 cu cel din Luca 23:56 aduce o dovadă în plus că au existat două sabate în acea săptămînă - cu o zi obişnuită de lucru între cele două sabate. Marcu 16:1 spune: „Şi cînd a trecut sabatul, Maria Magdalena şi Maria, mama lui Iacov, şi Salome, au *cumpărat* mirodenii ca să vină şi să-L ungă". Acest verset afirmă că după sabat au cumpărat aceste femei mirodeniile. Totuşi, Luca 23:56 afirmă că ele au pregătit mirodeniile, şi *după* ce le-au pregătit s-au odihnit în ziua de sabat: „Şi ele s-au întors şi au pregătit mirodenii şi uleiuri mirositoare; şi s-au odihnit în ziua de sabat după poruncă". Unul dintre versete spune că femeile au cumpărat mirodeniile *după* ziua de sabat; ce-

lălalt verset spune că ele au pregătit mirodeniile *înaintea* zilei de sabat. Deoarece ele nu puteau pregăti mirodeniile pînă nu le-au cumpărat mai întîi, dovada în favoarea a două zile de sabat în acea săptămînă pare a fi convingătoare.

Scriind în revista *Eternity,* editorul ei, Donald Grey Barnhouse, a spus: „Eu personal am susţinut totdeauna că au fost două sabate în ultima săptămînă a Domnului nostru - sabatul de sîmbătă şi sabatul de Paşte, cel din urmă fiind joi. Ei s-au grăbit să-I ia jos trupul după o crucificare care a avut loc miercuri, şi El a stat trei zile şi trei nopţi (cel puţin 72 de ore) în mormînt". El citează dovezi din sulurile de la Marea Moartă care ar plasa Ultima Cină în ziua de marţi, şi citează dintr-un ziar romano-catolic publicat în Franţa că „o veche tradiţie creştină, atestată de Didascalia Apostolorum, ca şi de Epiphanius şi Victorinus din Pettau (care a murit în anul 304), arată seara de marţi ca dată a Ultimei Cine şi prescrie un post pentru ziua de miercuri în vederea comemorării arestării lui Cristos".[2]

Deşi susţine cu tărie o crucificare care a avut loc în ziua de vineri, *The Catholic Encyclopedia* spune că nu toţi învăţaţii au crezut astfel. Epiphanius, Lactantius, Wescott, Cassiodorus şi Grigore din Tours sunt menţionaţi respingînd vinerea ca zi a crucificării.[3]

În cartea sa *Bible Questions Answered* (Răspunsuri la întrebări din Biblie), W. L. Pettingill dă această întrebare şi răspuns: „În ce zi a săptămînii a fost Domnul nostru crucificat? Nouă ni se pare perfect evident că miercuri a avut loc crucificarea".[4]

*Dake's Annotated Reference Bible* spune într-o notă pe marginea pasajului din Matei 12:40: „Cristos a fost mort timp de trei zile pline şi de trei nopţi pline. A fost pus în mormînt miercuri chiar înaintea asfinţitului şi a înviat la sfîrşitul zilei de sîmbătă la asfinţitul soarelui... Nicăieri nu se afirmă că a fost înmormîntat vineri la asfinţit. Aceasta ar face ca El să stea în mormînt doar o zi şi o noapte, dovedind că propriile Lui cuvinte sunt neadevărate".[5]

Citatele prezentate aici care provin de la diferiţi oameni ai lui Dumnezeu sunt semnificative în mod special, deoarece această credinţă nu era numai poziţia general acceptată a diverselor organizaţii bisericeşti la

care erau afiliaţi aceştia. În astfel de cazuri, oamenii vorbesc din proprie convingere şi nu din interes sau comoditate. Acesta a fost cazul lui R. A. Torrey, cunoscut evanghelist şi decan de institut biblic, ale cărui cuvinte (scrise în 1907) rezumă bine poziţia pe care am prezentat-o aici:

„Potrivit tradiţiei comun acceptate a Bisericii, Isus a fost crucificat vineri... şi a înviat dintre cei morţi foarte devreme în dimineaţa duminicii următoare. Mulţi cititori ai Bibliei sunt nedumeriţi să afle cum poate fi înţeles intervalul dintre vineri după-amiază tîrziu şi duminică dimineaţă devreme că este de trei zile şi trei nopţi. Pare mai degrabă să fie două nopţi, o zi şi o parte foarte mică dintr-o altă zi.

Soluţia pentru această dificultate evidentă, propusă de mulţi comentatori, este că ‚o zi şi o noapte' este pur şi simplu un alt mod de a spune ‚o zi' şi că evreii din antichitate socoteau o fracţiune dintr-o zi ca o zi întreagă... Sunt multe persoane pe care această soluţie nu le satisface pe deplin, şi cel ce scrie aceste cuvinte e liber să mărturisească faptul că nici pe el nu-l satisface deloc. Mie mi se pare a fi un paliativ...

Biblia nu spune nicăieri, nici nu implică faptul că Isus a fost crucificat şi a murit vineri. S-a spus că Isus a fost crucificat în ‚ziua dinaintea sabatului'... Ei bine, Biblia nu ne lasă să speculăm privitor la care zi de sabat este vorba în acest caz.... nu era ziua dinaintea sabatului săptămînal (adică, vineri), ci era ziua dinaintea sabatului Paştelui, care cădea anul acela în ziua de joi - ceea ce înseamnă că ziua în care a fost crucificat Isus Cristos a fost miercuri. Ioan face limpede ca bună ziua lucrul acesta.

Isus a fost înmormîntat chiar în preajma asfinţitului în ziua de miercuri. După şaptezeci şi două de ore... El a înviat din mormînt. Cînd femeile au vizitat mormîntul chiar înaintea zorilor dimineaţa, ele au găsit că mormîntul era deja gol.

Nu există absolut nimic în favoarea crucificării în ziua de vineri, ci totul din Scriptură se armonizează perfect cu crucificarea de miercuri. Este remarcabil să vedem cît de multe pasaje profetice şi prefigurative din Vechiul Testament sunt împlinite, şi cîte discrepanţe aparente din relatările evangheliilor sunt rezolvate atunci cînd ajungem să înţelegem că Isus a murit miercuri, şi nu vineri".[6]

## CAPITOLUL NOUĂSPREZECE

# PEȘTE, VINERI ȘI SĂRBĂTOAREA DE PRIMĂVARĂ

AM VĂZUT din Scriptură anumite motive pentru a pune sub semnul îndoielii faptul că vineri a fost ziua în care a fost crucificat Cristos. Cu toate acestea, în fiecare vineri mulți catolici se abțin de la carne - înlocuind-o cu pește - presupusă a fi în amintirea vinerii crucificării. Romano-catolicilor din Statele Unite nu li se mai cere din partea bisericii lor să se abțină de la carne în zilele de vineri (ca înainte) - cu excepția postului Paștelui -, totuși mulți încă urmează obiceiul de a mînca pește în ziua de vineri.

Cu siguranță că Scriptura nu asociază niciodată peștele cu ziua de vineri. Pe de altă parte, cuvîntul „vineri" vine de la numele „Freya", care era considerată zeița păcii, bucuriei și *fertilității*, simbolul fertilității ei fiind *peștele*. Încă din timpuri străvechi, peștele era un simbol al fertilității printre chinezi, asirieni, fenicieni, babilonieni și alții.[1]

Cuvîntul „pește" vine de la *dag* ceea ce implică creștere sau fertilitate[2] și pe bună dreptate: un singur cod depune anual pînă la 9.000.000 de ouă, plătica 1.000.000, morunul 700.000, bibanul 400.000, scrumbia 500.000, heringul 10.000, etc.

Zeița fertilității sexuale la romani era numită Venus. De la numele ei vine cuvîntul nostru „veneric" (ca în boli venerice). Ziua de vineri era considerată a fi ziua ei sacră, pentru că se credea că planeta Venus domina pri-

ma oră a zilei de vineri și astfel s-a numit *dies Veneris*.[3] Și, pentru a face semnificația completă, peștele era și el considerat a fi sacru pentru ea.[4] Ilustrația de pe pagina anterioară o arată pe zeița Venus cu simbolul ei, peștele.[5] Peștele a fost de asemenea considerat a fi sacru pentru Aștoret, numele sub care israeliții se închinau zeiței păgîne.[6]

În Egiptul antic, Isis era uneori reprezentată cu un pește pe cap, după cum se vede în ilustrația alăturată. Luînd în considerare faptul că ziua de vineri a fost numită după zeița fertilității sexuale, vineri fiind ziua ei sacră, iar peștele simbolul ei, pare a fi mai mult decît o simplă coincidență faptul că li s-a spus catolicilor că vineri este o zi de abstinență de la carne, o zi în care să mănînce pește!

Am notat deja de ce unii creștini au respins ziua de vineri ca zi a crucificării și dimineața duminicii de Paște ca timp al învierii. De unde a venit atunci respectarea Paștelui? Oare primii creștini au vopsit ouă de Paște? Oare a condus Petru sau Pavel vreodată un serviciu în zorile Paștelui? Răspunsurile sunt, desigur, evidente.

Cuvîntul „Easter" (Paște în engleză - n. tr.) apare odată în versiunea King James: „Intenționînd ca după Paște (Easter) să-l aducă în fața poporului" (Fap.12:4). Cuvîntul tradus aici „Easter" este *pascha* care e - după cum știu toți învățații - cuvîntul grec pentru Paște (*Passover* în engleză). Este binecunoscut faptul că acest cuvînt Easter nu este o expresie creștină - nu în sensul lui *inițial*. Cuvîntul vine de la numele unei zeițe păgîne - zeița răsăritului luminii în zi și a primăverii. „Easter" este doar o formă mai modernă a lui Eostre, Ostera, Astarte sau Ishtar, cea din urmă, potrivit lui Hislop, fiind pronunțată așa cum pronunțăm noi „Easter" (Istăr) astăzi.[7]

Numeroase obiceiuri de Paște și-au avut începutul printre religiile necreștine. *Ouăle* de Paște, de exemplu, sunt colorate, ascunse, căutate și

mîncate - un obicei practicat astăzi cu nevinovăţie şi deseori legat cu un timp de distracţie şi de joacă pentru copii. Dar, în antichitate, lucrurile au stat cu totul altfel.

Oul era un simbol sacru printre babilonieni, care credeau o legendă veche despre un ou de o mărime uimitoare, care a căzut din Cer în rîul Eufrat. Din acest ou minunat - potrivit mitului antic - a ieşit zeiţa Astarte (Easter), şi oul a devenit simbolul ei.[8]

Druizii antici purtau un ou ca simbol sacru al ordinului lor idolatru.[9] Procesiunea lui Ceres în Roma era precedată de un ou.[10] În tainele lui Bacchus se consacra un ou. În China se foloseau ouă vopsite sau colorate în sărbătorile lor sacre. În Japonia, un obicei antic era acela de a da o culoare arămie oului sacru. În Europa de nord, în vremurile păgîne, ouăle erau colorate şi folosite ca simboluri ale zeiţei primăverii. Ilustraţia de mai jos prezintă două moduri în care păgînii îşi reprezentau ouăle sacre. În partea stîngă se află Oul lui Heliopolis; în partea dreap-

tă, Oul lui Tifon. Printre egipteni, oul era asociat cu soarele - „oul de aur".[11] Ouăle lor vopsite erau folosite ca jertfe sacre în timpul Paştelui.[12]

*The Encyclopedia Britannica* spune: „Oul ca simbol al fertilităţii şi al vieţii reînnoite apare la egiptenii şi perşii antici, care aveau şi obiceiul de a vopsi şi de a mînca ouă în timpul sărbătorii lor de primăvară".[13] Cum a ajuns atunci acest obicei să fie asociat cu creştinismul? Se pare că unii au căutat să creştinizeze oul sugerînd că aşa cum puiul iese din ou, tot aşa Cristos a ieşit din mormînt. Papa Paul V (1605-1621) a desemnat o rugăciune: „Binecuvîntează, O Doamne, Te implorăm, această creatură a Ta, oul, ca să devină hrană folositoare pentru slujitorii Tăi, mîncîndu-l în amintirea Domnului nostru Isus Cristos".[14]

Următoarele citate din *The Catholic Encyclopedia*[15] sunt semnificative: „Din cauză că folosirea ouălor era interzisă în timpul postului Paştelui, ele erau aduse la masă în ziua de Paşte, erau vopsite în roşu pentru a simboliza bucuria de Paşte... Este posibil ca obiceiul să-şi aibă originea în păgînism, pentru că *multe obiceiuri păgîne importante* care sărbătoreau întoarcerea primăverii au fost preluate pentru sărbătoarea noastră de Paşte"! Aşa a fost cazul cu un obicei popular în Europa. „Focul de Paşte este aprins pe vîrful munţilor dintr-un foc nou, obţinut prin frecarea a două bucăţi de lemn; acesta este un obicei de origine *păgînă* la modă în toată Europa, semnificînd victoria primăverii asupra iernii. Episcopii au emis edicte aspre împotriva focurilor profanatoare de Paşte, dar n-au reuşit să le desfiinţeze pretutindeni". Şi atunci ce s-a întîmplat? Observaţi cu atenţie. „Biserica a *adoptat* practica în cadrul sărbătorii Paştelui, raportînd-o la stîlpul de foc din pustie şi la învierea lui Cristos"! Au fost oare adoptate obiceiuri păgîne în biserica romano-catolică, dîndu-le o înfăţişare creştină? Lucrul acesta este recunoscut în mod limpede.

Un alt citat din *The Catholic Encyclopedia* priveşte iepurele de Paşte: „Iepurele este un simbol *păgîn* şi a fost totdeauna un semn de fertilitate".[16] *The Encyclopedia Britannica* spune: „Ca şi oul de Paşte, iepurele de Paşte a ajuns în creştinism din antichitate. Iepurele este asociat cu luna în legendele Egiptului antic şi ale altor popoare... Prin faptul că *um*, cuvîntul egiptean pentru iepure, înseamnă şi ‚deschis' şi ‚perioadă',

iepurele a ajuns să fie asociat cu ideea de periodicitate, atît lunară, cît şi omenească, şi cu începutul unei vieţi noi atît în cazul tînărului, cît şi al tinerei, şi deci un simbol al *fertilităţii* şi al renaşterii vieţii. În această calitate, iepurele a ajuns să fie asociat cu ouăle de... Paşte".[17] Aşadar, atît iepurele de Paşte, cît şi ouăle de Paşte erau simboluri cu semnificaţie sexuală, simboluri ale fertilităţii.

În perioada Paştelui nu este ceva neobişnuit pentru creştini să participe la slujbe ţinute în zorii zilei. Se presupune că în felul acesta Cristos este onorat, pentru că a înviat dintre cei morţi în dimineaţa duminicii de Paşte chiar în timp ce se înalţa soarele pe cer. Dar învierea n-a avut loc la răsăritul soarelui. Cînd Maria Magdalena a venit la mormînt era încă *întuneric* - iar mormîntul era deja *gol!* Pe de altă parte, exista un fel de serviciu religios ţinut în zorii zilei care făcea parte din închinarea antică adusă soarelui. Desigur, nu vrem să spunem prin aceasta că în zilele de astăzi creştinii se închină soarelui în cadrul slujbelor lor de Paşte din zorii zilei. Şi nici nu spunem că cei ce se apleacă înaintea imaginii solare a monstranţei, cu ostia ei rotundă, în forma soarelui, se închină soarelui. Dar astfel de practici, neavînd vreun exemplu scriptural, indică faptul că s-au făcut într-adevăr amestecuri.

Pe vremea lui Ezechiel, chiar şi nişte oameni care Îl cunoscuseră pe adevăratul Dumnezeu au căzut în practica închinării adusă soarelui şi au făcut din ea o parte a religiei lor. „Şi el m-a adus în curtea interioară a casei Domnului, şi iată, la uşa templului Domnului, între portic şi altar, erau cam douăzeci şi cinci de oameni, cu spatele spre templul Domnului, şi cu feţele spre *răsărit;* şi ei se închinau *soarelui* spre *răsărit*" (Ez.8:16). Soarele este la est, desigur, adică la răsărit.

Tot spre răsărit şi-au îndreptat privirea profeţii lui Baal pe vremea lui Ilie. Baal era zeul-soare, şi deci şi zeul *focului*. Cînd Ilie i-a provocat pe profeţii lui Baal zicînd: „Dumnezeul care va răspunde prin *foc,* acela să fie Dumnezeu", el înfrunta închinarea adusă lui Baal pe propriul ei teren. În ce timp al zilei au început profeţii lui Baal să-l cheme? În timp ce Baal - soarele - şi-a făcut prima apariţie la orizontul dinspre răsărit. Era „dimineaţa" (1.Re.18:26), adică în zori.[18]

Ritualuri legate de răsăritul soarelui - într-o formă sau alta - erau

cunoscute în multe națiuni antice. Sfinxul din Egipt a fost plasat în așa fel, încît să fie îndreptat spre răsărit. De pe muntele Fuji-yama din Japonia, se fac rugăciuni soarelui care răsare. „Pelerinii se roagă la soarele lor ce răsare, în timp ce urcă pe coama muntelui... uneori se pot vedea mai multe sute de pelerini Șinto în hainele lor albe ieșind din adăposturi și unindu-și cîntările spre soarele ce răsare".[19] Păgînii din Roma care se închinau lui Mithra se întîlneau în zori în cinstea zeului-soare.

Zeița primăverii, de la al cărei nume vine cuvîntul Easter, a fost asociată cu soarele răsărind la *est* - după cum pare să implice chiar cuvîntul „East-er". Astfel că răsăritul soarelui în est, numele de Easter și anotimpul primăverii sunt toate legate între ele.

Potrivit vechilor legende, după ce a fost ucis Tamuz, el a coborît în lumea subterană, dar prin plînsul „mamei" lui, Ișstar (Easter), el a fost înviat într-un mod mistic în timpul primăverii. „Învierea lui Tamuz din cauza întristării lui Ișstar era reprezentată *anual* pe scenă pentru a asigura succesul recoltei și fertilitatea oamenilor. În fiecare an bărbații și femeile trebuiau să se mîhnească împreună cu Ișstar pentru moartea lui Tamuz și să sărbătorească întoarcerea zeului, pentru a cîștiga din nou favoarea și ajutorul ei!"[20]

Cînd noua vegetație începea să încolțească, acei oameni din antichitate credeau că „mîntuitorul" venise din lumea subterană, pusese capăt iernii și făcuse să înceapă primăvara.[21] Chiar și israeliții au adoptat doctrinele și *ritualurile* sărbătorilor păgîne de primăvară ținute anual, pentru că Ezechiel vorbește despre „niște femei care îl plîngeau pe Tamuz" (Ez.8:14).

Creștini fiind, credem că Isus Cristos a înviat dintre cei morți în *realitate* - nu doar în natură sau noua vegetație a primăverii. Totuși, datorită faptului că învierea Sa a avut loc primăvara, n-a fost prea dificil pentru biserica din secolul 4 (acum fiind abătută de la credința inițială în mai multe moduri) să unească sărbătoarea păgînă de primăvară cu creștinismul. Vorbind despre această unire, *The Encyclopedia Britannica* spune: „Creștinismul... a încorporat în sărbătorirea marii zile de sărbătoare creștină *multe* din ritualurile și obiceiurile păgîne ale sărbătorii de primăvară"![22]

Legenda spune că Tamuz a fost ucis de un mistreț pe cînd avea patruzeci de ani. Hislop subliniază faptul că patruzeci de zile - cîte o zi pentru fiecare an în care a trăit Tamuz pe pămînt - erau puse deoparte pentru „a-l plînge pe Tamuz". În vremurile străvechi, aceste patruzeci de zile erau ținute cu plîns, post și auto-pedepsire - pentru a-i cîștiga din nou favoarea -, așa încît el să iasă din lumea subterană și să facă să înceapă primăvara. Această practică n-a fost cunoscută numai în Babilon, ci și printre fenicieni, egipteni, mexicani, și, pentru o vreme, chiar printre israeliți. „Printre păgîni", spune Hislop, „acest post al Paștelui pare să fi fost o condiție indispensabilă marii sărbători anuale pentru comemorarea morții și învierii lui Tamuz".[23]

După ce biserica a adoptat alte credințe legate de sărbătoarea primăverii, n-a mai fost decît un singur pas pînă la adoptarea și a vechiului „post" ce preceda sărbătoarea. *The Catholic Encyclopedia* subliniază foarte onest faptul că „scriitorii din secolul 4 erau înclinați să descrie *multe* practici (de ex. *postul mare de patruzeci de zile)* ca fiind instituite de apostoli, care cu siguranță că n-aveau *nimic în ele care să pretindă a fi privite în felul acesta*".[24] Doar în secolul 6 a poruncit papa în mod oficial ținerea postului Paștelui, numindu-l „post sacru", în timpul căruia oamenii trebuiau să se abțină de la carne și de la alte cîteva mîncăruri.

Învățații catolici știu și recunosc că există obiceiuri în cadrul bisericii lor care au fost împrumutate din păgînism.[25] Dar ei consideră că multe lucruri, deși inițial păgîne, pot fi creștinizate. Dacă vreun trib păgîn a ținut patruzeci de zile în onoarea unui zeu păgîn, de ce n-am face și noi la fel, numai că în onoarea lui Cristos? Deși păgînii s-au închinat soarelui spre răsărit, nu putem avea noi oare slujbe în zorii zilei pentru a onora învierea lui Cristos, chiar dacă nu acesta a fost momentul zilei în care a înviat El? Chiar dacă oul a fost folosit de păgîni, nu putem noi oare să continuăm folosirea lui și să pretindem că simbolizează piatra mare care a stat înaintea mormîntului? Cu alte cuvinte, de ce să nu adoptăm tot felul de obiceiuri populare, dar în loc să le folosim pentru a onora niște zei păgîni, așa cum au făcut păgînii, le folosim pentru a-L onora pe Cristos?

Totul sună foarte logic. Cu toate acestea, în Biblie găsim o linie călăuzitoare mult mai sigură: „Ia aminte... să nu te informezi despre zeii lor (zei păgîni), zicînd: ‚Cum au slujit aceste naţiuni zeilor lor? Chiar aşa vreau să fac şi eu'. Tu să nu faci aşa faţă de Domnul Dumnezeul vostru... Orice lucru v-aş porunci, voi să-l îndepliniţi; să nu adăugaţi nimic la el" (Deut.12:30-32).

## CAPITOLUL DOUĂZECI

# SĂRBĂTOAREA DE IARNĂ

CRĂCIUNUL - 25 DECEMBRIE - este ziua desemnată în calendarele noastre ca ziua naşterii lui Cristos. Dar este aceasta cu adevărat ziua în care S-a născut El? Au obiceiurile de astăzi din acest anotimp o origine creştină? Sau Crăciunul este un alt exemplu de amestec între păgînism şi creştinism?

O privire aruncată asupra cuvîntului „Christmas" („Crăciun" în engleză) indică faptul că este un *amestec*. Deşi include Numele lui Cristos („Christ"), menţionează şi „liturghia" („Mass"). Dacă luăm în considerare toate ceremoniile perfecţionate, rugăciunile pentru cei morţi, ritualurile transsubstanţierii şi complicatele ritualuri ale liturghiei romano-catolice, poate oare cineva să facă cu adevărat legătura între acestea şi Isus din Evanghelii? Viaţa şi lucrarea Sa n-au fost împovărate cu un astfel de ritualism. La fel ca Pavel, ne temem că unii s-au stricat „de la *simplitatea* care e în Cristos" (2.Cor.11:3) datorită influenţei păgîne asupra unor lucruri cum ar fi liturghia. Dacă privim chestiunea din această perspectivă, cuvîntul „Christ-mass" este o contradicţie în sine.

Cît priveşte adevărata dată a naşterii lui Cristos, ziua de 25 decembrie trebuie pusă sub semnul întrebării. Cînd S-a născut Isus, „în acelaşi ţinut erau nişte păstori care stăteau pe cîmp, păzindu-şi turma

în timpul nopții" (Lc.2:8). Păstorii din Palestina nu stăteau pe cîmp în miezul iernii! Adam Clarke a scris: „Deoarece acești păstori încă nu-și duseseră acasă turmele, se poate presupune că luna octombrie încă nu începuse și că, prin urmare, Domnul nostru nu S-a născut în 25 decembrie, cînd turmele nu mai stăteau afară pe cîmp... Tocmai din acest motiv ar trebui să se renunțe la decembrie ca lună de naștere a lui Isus".[1]

Cu toate că Biblia nu ne spune în mod expres data nașterii lui Isus, sunt indicii că a fost probabil în *toamna* acelui an. Știm că Isus a fost crucificat primăvara, în timpul Paștelui (Io.18:39). Socotind că lucrarea Sa a ținut trei ani și jumătate, lucrul acesta ar plasa începutul lucrării Sale toamna. Pe atunci, El avea cam treizeci de ani (Lc.3:23), vîrsta recunoscută pentru ca un bărbat să poată deveni oficial preot sub Vechiul Testament (cf. Num.4:3). Dacă El a împlinit treizeci de ani toamna, atunci nașterea Lui a avut loc toamna, în urmă cu treizeci de ani.

Pe vremea nașterii lui Isus, Iosif și Maria plecaseră la Betleem să se înscrie. Nu există nici un document care să indice că înscrierea s-a făcut în miezul iernii. Un timp mai logic al anului ar fi fost toamna, la sfîrșitul secerișului. Dacă așa au stat lucrurile, la Ierusalim ar fi avut loc sărbătoarea corturilor, fapt care ar explica de ce s-a dus Maria împreună cu Iosif (cf. Lc.2:41). Aceasta ar explica și de ce nici chiar la Betleem „nu era cameră în han" (Lc.2:7). Potrivit lui Josefus, Ierusalimul era în mod normal un oraș de 120.000 locuitori, dar în timpul sărbătorilor, cîteodată se adunau pînă la două milioane de evrei. Mulțimi atît de mari nu numai că umpleau Ierusalimul, dar și localitățile din jur, inclusiv Betleemul, care se află la numai opt kilometri spre sud. Dacă Maria și Iosif făceau călătoria atît ca să participe la această sărbătoare, cît și ca să se înscrie, aceasta ar plasa nașterea lui Isus *toamna.*

Nu este esențial să știm data exactă în care S-a născut Cristos - principalul fapt fiind, desigur, acela că *S-a născut!* Luînd parte la Cina Domnului, primii creștini au comemorat *moartea* lui Cristos (1.Cor. 11:26), dar nu avem nici o mărturie a vreunei datini speciale legată de nașterea Sa. *The Catholic Encyclopedia* spune: „Crăciunul nu s-a numărat printre cele mai timpurii sărbători ale Bisericii. Irineu și Tertulian îl omit din lista lor de sărbători".[2]

Mai tîrziu, cînd bisericile din diferite locuri au început să sărbătorească naşterea lui Cristos, au fost mari diferenţe de opinii în ce priveşte data corectă. Biserica romano-catolică n-a început să sărbătorească ziua de 25 decembrie decît în ultima parte a secolului 4.[3] Totuşi, în secolul 5, după cum subliniază *The Encyclopedia Americana,* s-a dat ordin ca naşterea lui Cristos să fie pentru totdeauna sărbătorită în această dată, chiar dacă ea era ziua vechii sărbători romane a naşterii lui Sol, unul din numele zeului-soare![4]

Frazer spune: „Cea mai mare sectă religioasă păgînă care a stimulat celebrarea zilei de 25 decembrie ca sărbătoare în întreaga lume romană şi greacă a fost închinarea păgînă adusă soarelui - mitraismul... Această sărbătoare de iarnă a fost numită ‚Naşterea' - ‚Naşterea *soarelui*'".[5] Oare această sărbătoare păgînă a fost responsabilă pentru alegerea de către biserica romano-catolică a zilei de 25 decembrie? Vom lăsa să răspundă *The Catholic Encyclopedia.* „Binecunoscuta sărbătoare în cinstea soarelui, Natalis Invicti (Naşterea Neînvinsului Soare) serbată în 25 decembrie, poartă în esenţă responsabilitatea pentru data sărbătorii noastre din luna decembrie"![6]

Pe măsură ce obiceiurile păgîne referitoare la închinarea adusă soarelui erau „creştinizate", este de înţeles că urma să rezulte confuzie. Unii credeau că Isus era Sol, zeul-soare! „Tertulian trebuia să declare că Sol nu era Dumnezeul creştinilor; Augustin a denunţat identificarea eretică a lui Cristos cu Sol. Papa Leo I a mustrat aspru dăinuirea închinării adusă soarelui, deoarece nişte creştini, stînd chiar în pragul bazilicii apostolilor, i-au întors acestuia spatele pentru a se închina soarelui care răsărea".[7]

Sărbătorile de iarnă erau foarte *populare* în antichitate. „În Roma şi în Grecia păgînă, pe vremea barbarilor teutoni, în vremurile străvechi ale civilizaţiei egiptene antice, în stadiul de început al dezvoltării popoarelor din est şi vest, din nord şi sud, perioada solstiţiului de iarnă a fost totdeauna o perioadă de bucurie şi sărbătoare".[8] Pentru că acest anotimp era atît de iubit, biserica romano-catolică l-a adoptat ca timp al naşterii lui Cristos.

Cîteva din obiceiurile de Crăciun din zilele de azi au fost influenţate

de Saturnalia romană. „Este cunoscut de toți", spune un scriitor, „că mare parte din lucrurile pe care le asociem cu sezonul Crăciunului - sărbători, oferirea de cadouri și sentimentul general de bunăstare - nu este altceva decît moștenirea lăsată de sărbătoarea romană de iarnă a Saturnaliei... rămășițe din păgînism".[9]

Tertulian a menționat că practica schimbului de cadouri a fost o parte a Saturnaliei. Nu-i nimic rău, desigur, în a oferi cadouri. Israeliții își ofereau cadouri unul altuia în timpul sărbătorilor - chiar și în sărbătorile ținute doar ca un simplu obicei (Est.9:22). A face însă o legătură între cadourile de Crăciun cu acele daruri aduse lui Isus de magi nu este corect. Atunci cînd au venit magii, Isus nu mai „zăcea într-o iesle" (ca atunci cînd au venit păstorii), ci Se afla într-o *casă* (Mt.2:9-11). Putea să fi trecut destul timp de la nașterea Sa. De asemenea, desigur, ei și-au adus darurile lui *Isus,* nu unul altuia!

Pomul de Crăciun, așa cum îl știm noi, datează doar de cîteva secole, deși ideile privitoare la pomii sacri sunt foarte vechi. O veche legendă babiloniană spune despre un pom permanent verde, care a cres-

cut dintr-un trunchi de copac mort. Vechiul trunchi îl simboliza pe Nimrod cel mort, noul pom permanent verde simboliza faptul că Nimrod a revenit la viață în persoana lui Tamuz! Printre druizi, sacru era stejarul, printre egipteni era palmierul, și la Roma era bradul, împodobit cu boabe roșii în timpul Saturnaliei![10] Se credea că zeul scandinav, Odin, dă daruri deosebite în timpul sărbătorilor de Crăciun celor care se apropiau de bradul lui sacru.[11] În cel puțin zece referințe biblice, pomul *verde* este asociat cu idolatria și închinarea falsă (1.Re.14:23, etc.). Deoarece toți pomii sunt verzi cel puțin o parte a anului, mențiunea specială de „verde" se referă probabil la pomii permanent verzi.

Luînd în considerare toate aceste lucruri, este interesant să comparăm o afirmație făcută de Ieremia cu obiceiul de astăzi al împodobirii unui pom în perioada Crăciunului. „Obiceiurile oamenilor sunt deșarte: căci unul taie un copac în pădure, lucrarea mîinilor unui meșter cu toporul. Ei îl acoperă cu argint și cu aur, îl înțepenesc cu cuie și ciocane ca să nu se miște. Ei stau drept ca palmierul, dar nu vorbesc" (Ier.19:3,4).

Oamenii din vremea lui Ieremia, după cum arată contextul, făceau de fapt un idol dintr-un pom, cuvîntul „meșter" fiind nu doar un simplu tăietor de lemne, ci unul care dăltuia idoli (Is.40:19,20; Os.8:4-6). Cuvîntul „topor" se referă aici concret la o unealtă de sculptură. Citînd acest pasaj din Ieremia, nu vrem să tragem concluzia că cei care pun astăzi pomi de Crăciun în casele sau bisericile lor se *închină* acestor pomi. Totuși, asemenea obiceiuri ne furnizează exemple vii ale modului în care s-au făcut amestecurile.

Se recunoaște în general că ziua de 25 decembrie nu a fost data reală la care S-a născut Isus și că multe din obiceiurile de Crăciun din ziua de azi derivă din origini pre-creștine. Înseamnă atunci că ar trebui ca, în timpul acestei perioade, creștinii să refuze participarea la mese împreună cu familia și cu prietenii? Ar trebui oare misiunea noastră în viață să fie o cruciadă anti-Crăciun? Corect sau greșit, Crăciunul este o zi bine fixată în calendarul nostru și, luînd în considerare toate datele, este evident că sunt multe cauze mai folositoare decît încercările de a desființa această sărbătoare. Comunismul, cu rădăcinile lui ateiste, a desființ-

ţat Crăciunul în ţările în care a ajuns la putere. Organizaţii ateiste, datorită opoziţiei lor faţă de orice exprimare religioasă, au intentat procese în încercarea lor de a pune în afara legii activităţile de Crăciun din şcolile publice (împreună cu citirea Bibliei şi rugăciunea). Dacă creştinii ar întreprinde asemenea acţiuni cum ar fi boicotarea şcolilor, prin scoaterea din şcoli a copiilor lor pe perioada Crăciunului - ca să nu ia parte la programe şi piese de teatru - s-ar pune fără să vrea de aceeaşi parte cu ateii! O împotrivire fanatică faţă de Crăciun poate produce suferinţe inutile în familii şi între prieteni şi ar alimenta criticile lipsei de înţelegere şi dezbinările. Datorită vulnerabilităţii unice, este limpede că este indicat un echilibru convenabil, o evitare a extremelor.

În secolul 6, misionarii catolici au fost trimişi în partea de nord a Europei să-i adune pe păgîni în ţarcul roman. Au descoperit că data de 24 iunie era o zi foarte iubită printre aceşti oameni. Ei au încercat să „creştinizeze" această zi, dar cum? La acea dată, ziua de 25 decembrie fusese adoptată ca zi de naştere a lui Cristos. Deoarece ziua de 24 iunie era cu aproximativ şase luni înaintea zilei de 25 decembrie, de ce să nu numească această zi ziua de naştere a lui Ioan Botezătorul! Ioan s-a născut, reamintim, cu şase luni înaintea lui Isus (Lc.1:26,36). Astfel, ziua de 24 iunie este cunoscută în calendarul papal ca ziua Sf. Ioan!

În Britania, înaintea pătrunderii creştinismului, ziua de 24 iunie era serbată de druizi cu vîlvătăi de focuri în onoarea lui Baal. Herodot, Wilkinson, Layard şi alţi istorici vorbesc despre aceste focuri ceremoniale în diferite ţări. Cînd ziua de 24 iunie a devenit ziua Sf. Ioan, au fost adoptate şi focurile sacre şi au devenit „focurile Sf. Ioan"! Acestea sunt menţionate ca atare în *The Catholic Encyclopedia*.[12] „Am văzut oameni care fugeau şi săreau prin focurile Sf. Ioan în Irlanda", spune un scriitor din secolul trecut, „.... mîndri că trec prin foc nepîrliţi... crezînd că sunt binecuvîntaţi într-un mod deosebit prin această ceremonie".[13] Se pare că astfel de ritualuri îl onorează mai curînd pe Moloh decît pe Ioan Botezătorul!

Ziua de 24 iunie era considerată ca fiind consacrată zeului-peşte antic Oannes, un nume după care era cunoscut Nimrod.[14] Într-un articol despre Nimrod, Fausset spune: „Oannes, zeul-peşte, care a civilizat Ba-

bilonul, s-a ridicat din marea Roşie..."[15] În limbajul latin din biserica romano-catolică, Ioan era numit JOANNES. Observaţi cît de asemănător este acesta cu OANNES! Asemenea similarităţi au ajutat la promovarea cu mai mare uşurinţă a amestecului păgînismului cu creştinismul.

O zi, care în vremurile păgîne era considerată ca fiind consacrată lui Isis sau Dianei, 15 august, a fost pur şi simplu redenumită ca ziua „Adormirii Maicii Domnului" şi pînă în vremea noastră este foarte respectată.[16] O altă zi adoptată din păgînism, probabil pentru a o onora pe Maria, se numeşte „Intrarea Maicii Domnului în biserică" sau „Purificarea Binecuvîntatei Fecioare" şi este serbată în 2 februarie. În legea mozaică, după naşterea unui copil de parte bărbătească, mama era considerată necurată timp de patruzeci de zile (Lev.12). „Şi cînd s-au împlinit zilele purificării ei după Legea lui Moise", Iosif şi Maria L-au înfăţişat pe Copilaşul Isus în templu şi au adus jertfa prescrisă (Lc.2:22-24). Adoptînd ziua de 25 decembrie ca zi de naştere a lui Isus, data de 2 februarie părea să se potrivească bine cu purificarea Mariei. Dar ce a avut aceasta de a face cu folosirea lumînărilor în această zi? În Roma păgînă, această sărbătoare era ţinută prin ducerea unor torţe şi *lumînări* în onoarea lui Februa, după care este numită luna noastră februarie! Grecii ţineau sărbătoarea în onoarea zeiţei Demeter (lat. Ceres), mama Persephonei (lat. Proserpina), care îşi căuta fiica prin lumea subterană împreună cu participanţii la sărbătoare care purtau *lumînări*.[17] Putem vedea astfel cum adoptarea zilei de 2 februarie pentru a onora purificarea Mariei a fost influenţată de obiceiuri păgîne ce implicau lumînări, chiar pînă la a o numi „Candlemas" (în engleză, „candle" înseamnă lumînare - n. tr.). În această zi sunt binecuvîntate toate lumînările care urmează să fie folosite în timpul anului în ritualurile catolice. Un desen vechi îl prezintă pe papă distribuind preoţilor lumînări binecuvîntate. *The Catholic Encyclopedia* spune: „Nu e nevoie să trecem sub tăcere faptul că lumînările, ca şi tămîia şi apa sfinţită, au fost folosite în mod obişnuit în închinarea păgînă şi în ritualurile făcute în interesul celor morţi".[18]

Dacă apostolul Pavel ar învia ca să predice acestei generaţii, ne întrebăm dacă n-ar spune bisericii mărturisitoare, aşa cum a spus galateni-

lor cu mult timp în urmă: „Voi țineți zile, luni, vremuri și ani. Mi-e teamă să nu mă fi ostenit degeaba pentru voi" (Gal. 4:9-11). Contextul arată că galatenii fuseseră convertiți de la închinarea *păgînă* înaintea „dumnezeilor" (v.8). Cînd unii dintre ei s-au întors „iarăși" la închinarea lor din trecut (v.9), zilele și vremurile pe care le țineau erau în mod evident cele ce fuseseră puse deoparte pentru a-i onora pe zeii păgîni! Mai tîrziu, în mod ciudat, chiar unele din aceste zile au fost creștinizate în închinarea bisericii mărturisitoare"!

## CAPITOLUL DOUĂZECI ȘI UNU

# TAINA AMESTECULUI

AM VĂZUT - printr-o mulțime de exemple - că un amestec de păgînism și creștinism a dat naștere bisericii romano-catolice. Păgînii s-au închinat și s-au rugat unei zeițe-mamă, astfel că biserica decăzută a adoptat sub numele de „Maria" închinarea adusă mamei. Păgînii aveau zei și zeițe asociate cu diferite zile, ocupații și evenimente din viață. Acest sistem a fost adoptat, și „zeii" au fost numiți „sfinți". Păgînii foloseau în închinarea lor statui sau idoli ai zeităților lor păgîne, și așa a făcut și biserica decăzută, dîndu-le pur și simplu alte nume.

Din vremuri străvechi, crucile în diversele lor forme erau privite în moduri superstițioase. O parte din aceste idei au fost puse în legătură cu crucea lui Cristos. Crucea ca imagine era onorată în exterior, însă ade-

vărata jertfă „îndeplinită" pe cruce a fost umbrită, chiar eclipsată prin ritualurile liturghiei cu transsubstanţierea ei, drama tainelor şi rugăciunile pentru cei morţi!

Rugăciunile repetate, mătăniile şi relicvele au fost toate adoptate din păgînism, dîndu-li-se o aparenţă creştină. Funcţia şi titlul păgîn de Pontifex Maximus a fost aplicat episcopului Romei. Acesta a ajuns să fie cunoscut ca papă, Părintele părinţilor, chiar dacă Isus a spus să nu numim pe nici un om părinte! Literalmente în sute de moduri, ritualuri păgîne s-au unit şi contopit în Roma cu creştinismul.

Învăţaţii catolici recunosc faptul că biserica lor s-a dezvoltat dintr-un astfel de amestec. Dar, din punctul lor de vedere, aceste lucruri au fost triumfuri pentru creştinism, deoarece Biserica a fost în stare să creştinizeze practici păgîne. *The Catholic Encyclopedia* face aceste afirmaţii: „Nu e nevoie să trecem sub tăcere faptul că lumînările, ca şi tămîia şi apa sfinţită, au fost folosite în mod obişnuit în închinarea păgînă şi în ritualurile făcute în interesul celor morţi. Biserica însă, dintr-o perioadă foarte timpurie, le-a luat în slujbă, la fel cum *a adoptat multe alte lucruri*... precum muzica, luminile, parfumurile, spălările, decorările florale, baldachinele, evantaiele, paravanele, clopotele, veşmintele, etc., care n-au fost identificate cu vreo anumită sectă idolatră; ele erau comune aproape tuturor sectelor".[1] „Apă, ulei, lumină, tămîie, cîntat, procesiune, proşternare, decorarea altarelor, veşmintele preoţilor, se află în mod firesc în slujba instinctului religios universal... Chiar şi sărbători *păgîne* pot fi ‚botezate': cu siguranţă că procesiunile noastre din 25 aprilie sunt Robigalia; zilele de rugăciuni sau litanii ar putea înlocui Ambarualia; data zilei de Crăciun s-ar putea datora aceluiaşi instinct care a plasat în 25 decembrie pe Natalis Invicti din cultul soarelui".[2]

Teologia catolică explică folosirea statuilor, precum şi a unor obiceiuri cum ar fi aplecarea înaintea unei imagini, ca fiind dezvoltate din vechea închinare adusă împăratului! „Eticheta curţii bizantine s-a dezvoltat treptat în forme complicate de respect, nu numai faţă de persoana Cezarului, ci şi faţă de statuile şi simbolurile acestuia. Philostorgius... spune că în secolul 4 cetăţenii romani creştini din Răsărit aduceau ca jertfă daruri, tămîie, chiar şi rugăciuni (!) statuilor împăratului. (Hist.

Eccl.II, 17). Este ceva natural ca cei ce se *prosternau, sărutau, tămîiau* vulturii imperiali și imaginile Cezarului (fără vreo suspiciune de ceva idolatru)... să *facă la fel față de cruce, față de imaginile lui Cristos și față de altar*... Primii creștini erau obișnuiți să vadă statui ale împăraților, ale zeilor și eroilor păgîni, precum și picturi murale păgîne. Așa că și-au făcut picturi ale religiei lor și, cît de curînd și-au putut permite, statui ale Domnului lor și ale eroilor lor".[3]

Ar trebui notat faptul că în toate aceste argumente nimeni nu s-a referit la vreo poruncă *biblică*. Se afirmă limpede că aceste obiceiuri s-au dezvoltat din păgînism.

Uneori diferite picturi murale din primele secole, ca acelea din catacombele romane, sunt luate ca exemple concludente pentru credința primilor creștini. Noi nu credem că așa stau lucrurile, pentru că există dovezi clare că și acolo era deja un amestec. Cu toate că unele din aceste picturi conțin scene cu Cristos care hrănește mulțimile cu pîini și pești, cu Iona și balena (chitul) sau cu jertfirea lui Isaac, alte picturi au fost neîndoios reprezentări plastice păgîne. Unii cred că acest amestec a fost o deghizare, o mascare pentru evitarea persecuției. Cu toate acestea, nu se poate nega faptul că erau deja vizibile rădăcinile amestecului. *The Catholic Encyclopedia* spune:

„Bunul Păstor ducînd oaia pe umăr apare frecvent, și această preferință se poate datora foarte bine asemănării ei cu figurile păgîne ale lui Hermes Kriophorus sau Aristaeus, care în acea perioadă erau foarte mult la modă... Chiar și legenda lui Orfeu a fost reprezentată plastic și atribuită lui Cristos. În mod similar, povestea lui Eros și Psyche a fost renăscută și creștinizată, ca să le reamintească credincioșilor învierea trupului... Grupul celor doisprezece apostoli nu a atras probabil prea mult atenția, deoarece cei doisprezece *Dii Majores* (zei principali - n. tr.) au fost și ei deseori grupați laolaltă. La fel figura lui *Orans*, femeia cu brațele ridicate în rugăciune, era destul de familiară antichității clasice... În mod similar, simbolul peștelui, reprezentîndu-L pe Cristos, ancora speranței, palmierul victoriei, erau toate suficient de familiare ca simboluri sau semne distinctive printre *păgîni* pentru a mai atrage vreo atenție deosebită".[4]

În Vechiul Testament, apostazia în care au căzut israeliții în mod repetat a fost cea a unui *amestec*. De obicei ei n-au respins total închinarea înaintea adevăratului Dumnezeu, ci *au amestecat-o cu ritualuri păgîne!* Așa au stat lucrurile chiar și atunci cînd s-au închinat vițelului de aur (Ex.32). Noi ne dăm seama cu toții că o astfel de închinare era greșită, păgînă și o urîciune în ochii lui Dumnezeu. Totuși - și lucrul acesta dorim să-l subliniem - s-a pretins că este o „sărbătoare în cinstea Domnului" (v.5) - o sărbătoare în cinstea lui Iehova (sau mai corect Iahve), adevăratul Dumnezeu! Ei s-au așezat să mănînce și să bea, și s-au sculat ca să danseze. Au practicat ritualuri prin care s-au dezgolit (v.25), probabil similare celor practicate de preoți babilonieni în pielea goală.[5]

În timpul celor patruzeci de ani în pustie, israeliții au purtat cortul (tabernacolul) lui Dumnezeu. Totuși, unii dintre ei nu s-au mulțumit cu aceasta, așa că *au adăugat* ceva. Și-au făcut un tabernacol babilonian care a fost purtat și el! „Dar voi ați purtat tabernacolul lui Moloh și Chiun ai voștri, imaginile voastre idolatre" (Am.5:26; Fap.7:42,43). Acestea nu erau altceva decît alte nume pentru Baal, zeul-soare, și pentru Astarteea, zeița-mamă. Datorită acestui amestec, cîntările lor de închinare, jertfele și darurile aduse au fost respinse de Dumnezeu.

Într-o altă perioadă, israeliții au celebrat ritualuri secrete, au construit înălțimi, au folosit ghicirea, și-au trecut copiii prin foc și s-au închinat soarelui, lunii și stelelor (2.Re.17:9-17). Ca rezultat, au fost deportați din țara lor. Împăratul Asiriei a adus oameni din diferite națiuni, inclusiv din Babilon, ca să locuiască în țara din care fuseseră luați israeliții. Și aceștia au practicat ritualuri păgîne, iar Dumnezeu a trimis lei printre ei. Recunoscînd aceasta ca o judecată a lui Dumnezeu, au trimis după un om al lui Dumnezeu care să-i învețe cum să se teamă de Domnul. „După cum fiecare națiune și-a făcut zeii ei" (v.29-31), încercînd să se închine acelor zei, precum și Domnului - un amestec: „Așa"

- în felul acesta - „s-au temut de Domnul, *și* și-au făcut preoți ai înălțimilor... ei s-au temut de Domnul, și *au slujit dumnezeilor lor*" (v.32,33)!

Amestecul era vizibil și pe vremea judecătorilor, cînd un preot levit, care pretindea că vorbește cuvîntul *Domnului*, a slujit într-o „casă cu zei" și a fost numit cu titlul de „tată" (Jud.17:5-13).

Pe vremea lui Ezechiel, un idol fusese pus chiar la intrarea templului din Ierusalim. Preoții aduceau tămîie în cinstea dumnezeilor falși care erau pictați pe pereți. Femeile îl plîngeau pe Tamuz, iar bărbații se închinau soarelui în zorii zilei în incinta templului (Ez.8). Unii chiar și-au jertfit copiii, și „după ce și-au jertfit copiii înaintea idolilor lor", Dumnezeu a spus: „Apoi au venit *în aceeași zi* în sanctuarul *Meu*" (Ez.23: 38,39).

Mesajul lui Ieremia era îndreptat spre niște oameni care pretindeau că „se închină *Domnului*" (Ier.7:2), dar care au amestecat cu aceasta niște ritualuri păgîne. „Iată", a spus Dumnezeu, „voi vă încredeți în cuvinte mincinoase care nu aduc folos. Voi... ardeți tămîie lui Baal, și umblați cu alți dumnezei și... faceți turte reginei cerului... și apoi veniți și stați înaintea *Mea* în această casă" (v.8-18).

Luînd în considerare aceste numeroase exemple biblice, este clar că lui Dumnezeu nu-I place închinarea care este un amestec. Așa cum a predicat Samuel: „Dacă vă întoarceți într-adevăr la Domnul cu *toată* inima voastră, atunci descotorosiți-vă de dumnezeii ciudați și de Aștarot (închinarea păgînă înaintea mamei), și pregătiți-vă inimile pentru Domnul, și slujiți-I *numai* Lui: și El vă va izbăvi" (1.Sam.7:3).

Să nu uităm că Satan nu apare ca un monstru cu coarne, cu o coadă lungă și cu o furcă. În loc de aceasta, el apare ca un înger de lumină (2.Cor.11:14). Așa cum a avertizat Isus referitor la „lupi în haine de oi" (Mt.7:15), păgînismul deghizat în hainele exterioare ale creștinismului a devenit de nenumărate ori o religie amestecată care a înșelat milioane de oameni. Este ca și cum am înlătura eticheta de avertizare de pe o sticlă cu otravă și am înlocui-o cu o etichetă pe care scrie: bomboane de mentă - conținutul ar rămîne la fel de mortal. Oricît de frumos l-am îmbrăca pe dinafară, păgînismul este mortal. Adevărata închinare tre-

buie să fie „în duh şi în *adevăr*" (Io.4:24) - nu o *rătăcire* păgînă.

Din cauza modurilor iscusite în care păgînismul a fost amestecat cu creştinismul, influenţa babiloniană a putut să rămînă ascunsă - *o taină* - „taina Babilonului". Dar aşa cum un detectiv adună indicii şi date pentru a dezlega o enigmă, tot aşa am prezentat şi noi în această carte multe indicii biblice şi istorice ca dovezi. Poate că unele din aceste indicii au părut nesemnificative la prima privire sau atunci cînd sunt privite individual. Dar cînd se vede imaginea de ansamblu, ele se potrivesc perfect şi dezleagă în mod concludent taina Babilonului - cea antică şi cea modernă! De-a lungul secolelor, Dumnezeu Şi-a chemat poporul din sclavia Babilonului. Şi astăzi, vocea Lui mai spune: „Ieşi afară din el, poporul Meu, ca să nu fiţi părtaşi la păcatele lui" (Ap.18:4).

Este o misiune delicată să scrii cu privire la subiecte religioase despre care nişte oameni serioşi şi sinceri au păreri foarte diferite. Ai dori să vorbeşti suficient de deschis pentru ca să clarifici chestiunea, dar să păstrezi totuşi un echilibru convenabil, pentru a nu-i provoca inutil pe ceilalţi prin critică la contracritică. Aşa cum se întîmplă în cazul fiecărei cărţi - desigur că nici Biblia nu face excepţie -, este inevitabilă apariţia vreunei înţelegeri greşite sau deosebiri de păreri. Unii vor gîndi că s-a spus prea mult, alţii că nu s-a spus destul. Cu toate acestea, aş vrea să folosesc cuvintele lui Pilat: „Ce am scris, am scris". Dacă biserica romano-catolică, deşi afirmă că nu se schimbă niciodată, renunţă treptat la nişte practici nescripturale, atunci ne putem bucura, căci a-

ceasta înseamnă un progres făcut pe calea adevărului. Dacă această carte a contribuit într-o măsură oarecare în această direcție, atunci mă pot socoti fericit.

Noi credem că adevăratul scop creștin nu este o religie bazată pe amestec, ci o reîntoarcere la credința originară, simplă, plină de putere și spirituală care a fost dată sfinților odată pentru totdeauna. Dacă nu ne mai încurcăm într-un labirint de ritualuri și tradiții lipsite de putere, putem să aflăm „simplitatea care este în Cristos" și să ne bucurăm de „libertatea cu care ne-a eliberat Cristos" din „sclavie" (2.Cor.11:3; Gal. 5:1).

Mîntuirea nu depinde de un preot om, de Maria, de sfinți sau de papă. Isus a spus: „Eu sunt calea, adevărul și viața: *nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine*" (Io.14:6). „Nu este mîntuire *în nimeni altul:* căci nu există sub cer *nici un alt nume* dat oamenilor prin care trebuie să fim mîntuiți" (Fap.4:12). Să ne uităm la *El* care este Autorul și Desăvîrșitorul credinței noastre, Apostolul și Marele Preot al mărturisirii noastre, Mielul lui Dumnezeu, Căpetenia mîntuirii noastre, Pîinea din Cer, Apa vieții, Păstorul cel Bun, Prințul Păcii, Regele regilor și Domnul domnilor - ISUS CRISTOS.